

บรรณานุกรม

หนังสือ

- จ๊กกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. บุคคลชั้นนำ : โครงสร้างแห่งอำนาจและการเมืองในชุมชนไทย.
กรุงเทพฯ : สำนักงานวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๐.
- บรรพต วีระวิสัย. สังคมวิทยาการเมือง. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
๒๕๑๘.
- สภาพัฒนาเศรษฐกิจ. สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติระหว่างระยะเวลา ๒๕๐๔ ถึง
๒๕๐๕ และถึง ๒๕๐๘. พระนคร : โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี, ๒๕๐๔.
- อารง สุทธาศาสตร์. ปัญหาความขัดแย้งในสี่จังหวัดภาคใต้. กรุงเทพมหานคร : พิทักษ์ประชา,
๒๕๑๘.

บทความ

- แสงส์, แอล. เอ็ม. บุญและอำนาจในสังคมไทย" จุลสารโครงการตำราสังคมศาสตร์และ
มานุษยศาสตร์. แปลโดย บัณฑิต อ่อนคำ ๒(กันยายน ๒๕๑๓).

เอกสารอื่น ๆ

- กาวัง. ปีเตอร์ จี. "โมโร และแขก : ฐานะของชาวมุสลิมในฟิลิปปินส์และไทย "
แปลโดย บัณฑิต อ่อนคำ. กรุงเทพมหานคร : มูนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๑๘.
- คณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจแห่งชาติ, สำนักงาน. "รายได้ประชาชาติของประเทศไทย
๒๕๑๓ - ๒๕๑๘". กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจ
แห่งชาติ, ๒๕๑๘.

ชัยอนันต์ สมุทราวณิช. "ความคิดทางการเมืองการปกครองไทยโบราณ" กรุงเทพมหานคร :
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕.

พิทักษ์ เทพสมบัติ และวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ. "ภาวะเจริญพันธ์และการวางแผน
ครอบครัวของสตรีในเขตชนบทและเขตเมืองของประเทศไทย" เอกสาร
รายงานการวิจัย สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. "สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. ๒๕๑๓ ทวีราชอาณาจักร"
นครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๑๓.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. "รายงานภาคสมบูรณ์การสำรวจแรงงานทวิราชอาณาจักร
รอบที่ ๑) มกราคม -- มีนาคม ๒๕๑๗". กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสถิติ
แห่งชาติ, ๒๕๑๗.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. "บัญชีแสดงจำนวนราษฎรและจำนวนบ้านในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๘
ทวิราชอาณาจักร". กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๑๘.

สัมภาษณ์

สมทบ สุคันทรส . ปลัดอำเภอหัวหน้ากิ่งอำเภอโคกบึง สัมภาษณ์, ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๘.

Books

- Antonio, William V.D, and Form, William H., Influentials in two Border Cities : A Study in Community Decision - Making, South Bend : University of Notre Dame Press, 1965.
- Brothers, Joan, Religious Institutions, London : Longman Group, 1971.
- Coser, Lewis A, Masters of Sociological Thought, New York : Harcourt Brace Jovanovich, 1971.
- Dahl, Robert A, Who Governs : Democracy and Power in an American City. (New Haven : Yale University Press, 1966.
- Durkheim, Emile, The Elementary Form of Religious Life, London : George All, 1951.
- Hawley, Withs D. and Wirt, Frederick M. eds. The Search for Community Power, London : Prentice - Hall International, 1966.
- Jennings, M. Kent. Community Influential : The Elites of Atlanta. New York : The Free Press of Glencoe, 1964.
- Joanes, Gwyn, Bural Life, London : Longman Group, 1973.
- Klausner, William J. Reflection in or log Pond, Bangkok : Krung Siam Press, 2517.
- Lasswell, Harold and Kaplan, Abrabam, Power and Society, New Haven: Yale University Press, 1950.

- Lindgren, Henry Clay, An Introduction to Social Psychology,
2nd ed., New York : John Wiley & sons, 1973.
- Potter, Jack M., Peasant Society, Boston : Little Brown &
Company, 1967.
- Rose, Arnold M., The Power Structure : Political Process in
American Society, New York : Oxford University Press, 1967.
- Ross, Murray G., Community Organization Theory and Principles,
New York : Harper & brothers Publishers, 1955.
- Skinner, William, Leadership and Power in The Chinese Community
in Thailand, Ithaca : Cornell University Press, 1958.
- Wales, H.G. Quaritch, Ansient Siamese Government and Administration,
New York : Paragon Book, 1965.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ลักษณะกายภาพและโครงสร้างสังคมของชุมชนบ้านโคกวัด

ที่ตั้ง

โคกวัดเป็นชุมชนหรือหมู่บ้านหนึ่งในกิ่งอำเภอกอเขื่อน จังหวัดปราจีนบุรี ระยะทางห่างจากกรุงเทพ ประมาณ ๑๓๐ กิโลเมตร

ภูมิศาสตร์ของชุมชน โคกวัด

พื้นที่ของชุมชนบ้านโคกวัดส่วนใหญ่อยู่ในเขตเมืองโบราณ มีเพียงบางส่วนที่ล้ำออกนอกคูเมือง คือบริเวณที่เป็นที่ตั้งของวัดคาทอลิกโคกวัด และบริเวณตลาดของหมู่บ้าน บริเวณวัดและตลาดนั้นจัดได้ว่าเป็นบริเวณศูนย์กลางของชุมชน

พื้นที่ส่วนใหญ่ของบ้านโคกวัด (ซึ่งก็เป็นบริเวณที่ตั้งของตลาดและวัดด้วย) จะเป็นพื้นที่ที่เป็นเนินดินกว้างขวางน้ำท่วมไม่ถึง เหมาะแก่การตั้งบ้านเรือนและทำการกสิกรรม จึงทำให้อาชีพของประชาชนส่วนใหญ่เป็นอาชีพทางการกสิกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ การทำไร่มันสำปะหลัง และการทำสวนกล้วย นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรรมอื่น ๆ เช่น การเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญคือ การเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ การเลี้ยงหมู

พื้นที่อีกส่วนหนึ่งของบ้านโคกวัด (ซึ่งอยู่ทางทิศเหนือของวัดและตลาดจะเป็นบริเวณพื้นที่น้ำท่วมถึง และขังตัวอยู่ไต่ยาวนาน เนื้อที่ในส่วนนี้จึงถูกนำไปใช้ในการทำนาข้าวเกือบทั้งหมด แต่พื้นที่ส่วนหลังนี้จะเป็นที่จำนวนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ที่เป็นเนินและน้ำท่วมไม่ถึงในส่วนแรก

ในคานที่เกี่ยวกับความชุ่มชื้นและน้ำฝน จักได้ว่าชุมชนบ้านโคกวัดไม่ได้มีส่วนที่เรียกว่าแห้งแล้งเลย เพราะบ้านโคกวัดนี้อยู่ในอาณาบริเวณที่ไม่ไกลจากทะเลมากนัก ดังนั้น ความชุ่มชื้นโดยเฉพาะในแง่ที่หมายถึงจำนวนน้ำฝนแล้ว ในฤดูฝนซึ่งมีมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่าน อิทธิพลของลมมรสุมนี้ จะยังผลให้เกิดมีฝนตกลงมาอย่างอุดมสมบูรณ์ จนเพียงพอสำหรับการทำการเกษตรกรรมที่ทำกันอยู่ในชุมชนบ้านโคกวัดและชุมชนข้างเคียงอื่น ๆ ซึ่งการเพาะปลูกในบริเวณนี้อาศัยน้ำฝนที่ตกลงมา เป็นหลัก

ในเรื่องที่เกี่ยวกับอุณหภูมิ หรือความร้อนหนาวของอากาศนั้น โดยปกติแล้วอากาศที่บ้านโคกวัดจะไม่หนาวจัดมากนัก (ในฤดูหนาว) อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ ๓๕^๐ ตลอดเวลาที่ผู้วิจัยเข้าไปอยู่ในหมู่บ้าน ไม่เคยพบอากาศที่หนาวจัดเลย และก็ไม่ได้ยินชาวบ้านบ่นถึงเรื่องอากาศหนาวจัดให้ฟังด้วย จะมีเสียงบ่นจากชาวบ้านก็แต่เรื่องอากาศร้อน (ในฤดูร้อน) ทั้งนี้เพราะเป็นบริเวณที่อยู่ไม่ห่างไกลจากทะเลมากนัก ความชื้นของอากาศจึงมีมาก จึงทำให้ชาวบ้านรู้สึกว่อากาศร้อนอบอ้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมถึง เมษายน

ขนาดของชุมชนบ้านโคกวัด

ขนาดของชุมชนบ้านโคกวัด (เฉพาะบริเวณที่ตั้งบ้านเรือน) จักได้ว่าเป็น

ขนาด

ในค่านที่เกี่ยวกับความชุ่มชื้นและน้ำฝน จัดได้ว่าชุมชนบ้านโคกวัดไม่ได้มีส่วนที่เรียกว่าแห้งแล้งเลย เพราะบ้านโคกวัดนี้อยู่ในอาณาบริเวณที่ไม่ไกลจากทะเลมากนัก ดังนั้น ความชุ่มชื้นโดยเฉพาะในแง่ที่หมายถึงจำนวนน้ำฝนแล้ว ในฤดูฝนซึ่งมีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่าน อิทธิพลของลมมรสุมนี้ จะยังผลให้เกิดมีฝนตกลงมาอย่างอุดมสมบูรณ์ จนเพียงพอสำหรับการทำการเกษตรกรรมที่ทำกันอยู่ในชุมชนบ้านโคกวัด และชุมชนข้างเคียงอื่น ๆ ซึ่งการเพาะปลูกในบริเวณนี้อาศัยน้ำฝนที่ตกลงมาเป็นหลัก

ในเรื่องที่เกี่ยวกับอุณหภูมิ หรือความร้อนหนาวของอากาศนั้น โดยปกติแล้ว อากาศที่บ้านโคกวัดจะไม่หนาวจัดมากนัก (ในฤดูหนาว) อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 35° ตลอดเวลาที่ผู้วิจัยเข้าไปอยู่ในหมู่บ้าน ไม่เคยพบอากาศที่หนาวจัดเลย และก็ไม่ได้ยินชาวบ้านพูดถึงเรื่องอากาศหนาวจัดให้ฟังด้วย จะมีเสียงบ่นจากชาวบ้านก็แต่เรื่องอากาศร้อนในฤดูร้อน) ทั้งนี้เพราะเป็นบริเวณที่อยู่ไม่ห่างไกลจากทะเลมากนัก ความชื้นของอากาศจึงมีมาก จึงทำให้ชาวบ้านรู้สึกอากาศร้อนอบอ้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมถึงเมษายน

ขนาดของชุมชนบ้านโคกวัด

ขนาดของชุมชนบ้านโคกวัด (เฉพาะบริเวณที่ตั้งบ้านเรือน) จัดได้ว่าเป็นขนาดกระทัดรัด คือไม่เล็กและไม่ใหญ่จนเกินไป ตามลักษณะกายภาพของการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้าน พอจัดได้ว่าเป็นหมู่บ้านที่เป็นแถวยาว (Line Village) ตั้งบ้านเรือนเป็นบ้านไม้ห้องแถวยาวไปตามสองข้างของถนนที่ตรงไปอำเภอศรีมหาโพธิ์ บริเวณนี้ถือได้ว่าเป็นตลาดของหมู่บ้าน (เพราะมีบ้านซึ่งเป็นห้องแถว ๕ บ้านที่นอกจากจะใช้เป็นที่อยู่อาศัยแล้ว ยังทำเป็นร้านขายของด้วย) หลังตลาดและวัดจะมีบ้านเรือนกระจายตัวออกไปอีกเล็กน้อย ตลาดและวัดจัดได้ว่าเป็นศูนย์กลางของชุมชน ชุมชนบ้านโคกวัดนี้ประกอบด้วยครอบครัว ๑๑๓ ครอบครัว ประชากรทั้งหมดประมาณ ๑,๑๓๐ คน คิดโดยเฉลี่ย ครอบครัวหนึ่งมีสมาชิกประมาณ ๑๐ คน นอกจากนี้ภายในชุมชนบ้านโคกวัดยัง

ประกอบด้วย วัดคาทอลิกโคกวัด ซึ่งภายในบริเวณวัดจะเป็นที่ตั้งของ โรงเรียนเทวรักษ์
สถาบันเครดิศูญเนียบพัฒนากสิกรโคกวัด และทางคอนไตของชุมชนมีนิคมนักบุญคามิโล
ตั้งอยู่ด้วย

ตารางที่ ๑ แสดงลักษณะกายภาพภายในชุมชนบ้านโคกวัด

รายการ	จำนวน
บ้านเรือน	๑๑๓
ร้านค้า (ที่เกี่ยวกับบ้านเรือนที่อยู่อาศัย)	๘
วัดคาทอลิกโคกวัด	๑
โรงเรียนเทวรักษ์	๑
สถาบันเครดิศูญเนียบ ฯ	๑
นิคมนักบุญคามิโล	๑
โรงสีข้าว	๑

บ้านโคกวัดและชุมชนข้าง เคียงและการติดต่อกับชุมชนภายนอก

ถ้าถือตามเขตที่แบ่งตามการปกครองท้องที่แล้ว ชุมชนบ้านโคกวัดจะถูกจัด
ให้เข้าเป็นหมู่บ้านเดียวกับชุมชนบ้านหนองสะแก (ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่ติดกับชุมชนบ้าน
โคกวัด) คือทั้งสองชุมชนนี้ถูกจัดรวมเป็นหมู่ที่ ๒ ของตำบลโคกปีบ แต่ถ้ามองพื้นฐาน
ทางด้านสังคมแล้ว จะสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนเลยว่า หมู่บ้านทั้งสองนี้เป็นชุมชนที่
แยกออกจากกันค่อนข้างจะเด็ดขาด เพราะต่างก็มีศูนย์กลางในชีวิตสังคมระดับชุมชน
ที่เป็นของตนเองที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น ชุมชนบ้านหนองสะแก มีวัดในพุทธศาสนา
เป็นที่ทำพิธีกรรมของศาสนา ในขณะที่ชุมชนบ้านโคกวัดมีวัดคาทอลิกเป็นสถานที่ทำพิธีกรรม

ทางศาสนาของตนเอง นอกจากนี้ชุมชนบ้านโคกวัดยังมีโรงเรียนเทวรักษ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนของวัดคาทอลิกโคกวัดสำหรับให้เด็ก ๆ ในหมู่บ้านคาทอลิกของตนได้ศึกษาเล่าเรียนภายในชุมชนบ้านโคกวัดของตน จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดในการแยกสองชุมชนนี้ให้ออกจากกันอย่างเด่นชัดคือศาสนา (ชุมชนโคกวัดมีศาสนาคาทอลิกเป็นศาสนาประจำชุมชน ส่วนชุมชนบ้านหนองสะแกมีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชุมชน)

การติดต่อกับชุมชนข้างเคียง

ในวิถีชีวิตประจำวัน ชาวบ้านชุมชนโคกวัดนั้นนอกจากจะต้องติดต่อกับเพื่อนใกล้เคียงในชุมชนเดียวกันแล้ว ยังติดต่อสัมพันธ์กับชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียงด้วย การติดต่อนั้นมีทั้งที่เกี่ยวกับธุรกิจการทำมาหากินแล้ว ยังเป็นเรื่องของความคุ้นเคยกันเป็นส่วนตัวอีกด้วย และก็มีบ่อยครั้งที่การติดต่อกันนั้นเป็นไปในเรื่องของการเข้าไปร่วมช่วยเหลือในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การบวชพระ แต่งงาน ฯลฯ แม้จะเป็นผู้ที่นับถือศาสนาต่างกันก็ตาม แต่การช่วยเหลือในพิธีกรรมต่างศาสนากันนั้น ก็ได้หมายความว่าชาวบ้านโคกวัดจะเข้าไปร่วมกราบพระพุทธรูปและพระสงฆ์ด้วย แต่อย่างไรก็ตามเป็นการเข้าไปช่วยร่วมงานในค่านอื่น ๆ เช่น ช่วยเรื่องเงิน ใจของ ทำอาหาร ฯลฯ นอกจากนี้ ยังมีโอกาสร่วมงานรื่นเริงที่จัดกันขึ้นในชุมชนต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกันนั้นด้วย

การติดต่อกับเมืองและเมืองหลวง

ระยะทางจากกรุงเทพมหานครถึงชุมชนบ้านโคกวัดประมาณ ๑๓๐ กิโลเมตร การติดต่อและการขนส่งจากกรุงเทพฯ ถึงชุมชนบ้านโคกวัดเป็นไปอย่างสะดวก การติดต่อและขนส่งนิยมใช้ทางบอหรือทางรถยนต์เป็นหลัก เพราะมีถนนที่อยู่ในสภาพดีมากตลอดสาย และหนทางที่จะไปจากกรุงเทพฯ ถึงโคกวัดโดยทางรถยนต์ที่นิยมใช้กันก็มี

ถึงสองทางด้วยกันคือ

ทางแรก เป็นทางเดินรถยนต์ที่ชาวบ้านนิยมเรียกกันจนติดปากว่า "ทางสายเก่า" ซึ่งรถยนต์ของบริษัทขนส่งจำกัด (เป็นพาหนะที่ชาวบ้านแถบนี้นิยมใช้ในการเดินทางเข้ากรุงเทพ ฯ หรือจากกรุงเทพ ฯ กลับสู่โคกวิคมากที่สุด) จะออกจากสถานีขนส่งสายเหนือ (หมอชิต) ไปทางสระบุรี - นครนายก - ปราจีนบุรี และจากปราจีนบุรีก็ต่อรถประจำทางในเครือของบริษัทขนส่งจำกัดไปยังตลาดกิ่งอำเภอโคกปีบ จากสี่แยกตลาดโคกปีบก็มีถนนเข้าสู่บ้านโคกวิคได้ (ถนนเชื่อมระหว่างกิ่งอำเภอโคกปีบกับอำเภอศรีมหาโพธิ์)

ทางที่สอง เป็นทางเดินรถ ซึ่งชาวบ้านนิยมเรียกกันว่า "ทางสายใหม่" ซึ่งรถยนต์ของบริษัทขนส่งจำกัด จะออกจากสถานีขนส่งสายตะวันออก (เอกมัย) ไปตามถนน ซึ่งเรียบชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก จนถึงตัวจังหวัดฉะเชิงเทรา จากฉะเชิงเทรา (ชาวบ้านนิยมเรียกกันว่า แปดริ้ว) จะมีรถเมลล์ในเครือบริษัทขนส่งจำกัดวิ่งรับช่วงต่อไปยังอำเภอพนมสารคาม โดยสรุปสายทางที่ตัวจังหวัดปราจีนบุรี แต่ก่อนจะถึงตัวจังหวัดปราจีนบุรี รถจะจอดที่สี่แยกตลาดโคกปีบก่อน จากสี่แยกโคกปีบก็มีถนนเข้าสู่ชุมชนบ้านโคกวิค (ถนนเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว) ชุมชนบ้านโคกวิคนี้อยู่ห่างจากสี่แยกตลาดโคกปีบประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร)

เนื่องจากการคมนาคมโดยเฉพาะทางบกหรือทางรถยนต์จากกรุงเทพ ฯ ไปสู่ชุมชนบ้านโคกวิคนั้นสะดวกดีมาก ชุมชนบ้านโคกวิคจึงไม่เป็นชุมชนที่โดดเดี่ยวหรือชุมชนห่างไกล อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะสามารถติดต่อกับกรุงเทพ ฯ ซึ่งถือกันว่าเป็นศูนย์กลางของประเทศไทยได้สะดวก แต่ในชีวิตปกติประจำวันแล้ว ชาวบ้านโคกวิคก็ไม่ค่อยจะมีธุรกิจที่ต้องติดต่อกับกรุงเทพ ฯ โดยตรงบ่อยครั้งนัก แต่ชาวบ้านในชุมชนโคกวิคจะติดต่อกับตัวเมืองในบริเวณใกล้เคียงอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ตัวเมืองจังหวัดปราจีนบุรีเอง หรือไม่กี่ที่ตัวอำเภอพนมสารคาม (เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดฉะเชิงเทรา) แต่จากการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์ชาวบ้านของผู้ทำวิจัย พบว่าชาวบ้านชุมชนโคกวิคส่วน

มากนิยมไปติดต่องธุรกิจของเขาที่ตัวจังหวัดปราจีนบุรีกันมากกว่า ติดกับชุมชนใกล้เคียงบริเวณนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ชุมชนบ้านม่วงขาว บ้านค่าน ซึ่งนิยมติดต่องธุรกิจของเขาที่ตัวอำเภอพนมสารคามกันเป็นส่วนใหญ่ โดยการขึ้นรถยนต์สองแถวที่วิ่งผ่านหมู่บ้าน (รถยนต์สองแถวนี้ปกติไม่ไต่วิ่งไปยังชุมชนบ้านโคกวัด) ไปยังอำเภอพนมสารคาม (อำเภอนี้ชาวบ้านแถบนี้นิยมเรียกสั้น ๆ ว่า "พนม") ทั้งนี้เพราะเหตุผลในเบื้องต้นก็คือความสะดวกนั่นเอง แต่เหตุผลของการติดต่อกับตัวเมืองที่อยู่ใกล้เคียงเหล่านี้ ยังขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะอีกด้วย ตัวอย่างเช่น ในปัจจุบัน เมื่อชาวบ้านเกิดเจ็บป่วยขึ้นและมีอาการหนักขนาดที่จำเป็นต้องมีแพทย์ดูแลรักษา ชาวบ้านแถบนั้นเกือบทุกชุมชนส่วนมากจะเข้าไปตัวเมืองจังหวัดปราจีนบุรี เพราะที่ตัวจังหวัดปราจีนบุรีมีโรงพยาบาลตั้งอยู่

ประวัติของชุมชนบ้านโคกวัด

จากคำบอกเล่าที่ผู้วิจัยได้รับจากการสัมภาษณ์หญิงชรา อายุ ๘๖ ปี ซึ่งกล่าวว่า "บ้านโคกวัดนี้มีก่อนที่ย้ายเกิด ย้ายเกิดที่นี่ พอจำความได้ก็เห็นหมู่บ้านนี้ อยู่แล้ว" แต่เมื่อถามถึงอายุของชุมชนบ้านโคกวัดที่แน่นอน พร้อมกับรายละเอียดต่าง ๆ นั้น หญิงชราผู้นั้นก็ไม่สามารถตอบอะไรได้แน่นอน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องใช้วิธีสัมภาษณ์บุคคลสำคัญในหมู่บ้านหลาย ๆ คน เข้าช่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือบุคคลที่เป็นเชื้อสายของตระกูลดั้งเดิมของหมู่บ้าน ซึ่งปัจจุบันชาวบ้านทั่วไปในชุมชนบ้านโคกวัดถือกันว่าเป็นตระกูลของหมู่บ้าน ๓ ตระกูล คือตระกูล โยธี ตระกูลสายบัว และตระกูลมีตรา (ตระกูลโยธีและตระกูลสายบัว ปัจจุบันยังเกี่ยวข้องกับอำนาจและภาวะผู้นำภายในชุมชนบ้านโคกวัดอย่างมาก แต่ตระกูลมีตรา ไม่ได้มีบทบาทในเรื่องนี้แต่อย่างใด ชาวบ้านเพียงให้ความสำคัญว่า เป็นตระกูลที่เก่าแก่และตระกูลที่มีสมาชิกมากในชุมชนบ้านโคกวัดเท่านั้นเอง) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้วิธีการสัมภาษณ์พูดคุยกับชาวบ้านทั่วไปทั้งที่อยู่ภายในชุมชนบ้านโคกวัดและชุมชนข้างเคียง แล้วนำคำบอกเล่าของบุคคลต่าง ๆ ที่ถูกสัมภาษณ์เหล่านั้นมาประมวลเข้าด้วยกัน ซึ่งก็พอจะได้ประวัติโดยสังเขปของชุมชนบ้านโคกวัดซึ่งเป็นชุมชนคาทอลิกชุมชนหนึ่ง ดังนี้

เดิมทีเคียวคือเมื่อประมาณ ๑๓๐ ปีมาแล้ว บริเวณที่เป็นแหล่งที่ตั้งชุมชนบ้านโคกวัดในปัจจุบันี้ ส่วนใหญ่เป็นที่รกร้างว่างเปล่า ไม่มีชาวบ้านคนใดเข้าไปทำมาหากินหรือตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่เลย แม้ว่าบริเวณใกล้เคียงคือบริเวณที่เป็นที่ตั้งของชุมชนบ้านม่วงขาว บ้านค่านันปัจจุบัน ซึ่งไกลจากแหล่งที่ตั้งของชุมชนบ้านโคกวัดประมาณ ๓-๔ กิโลเมตร จะมีผู้คนเข้าไปตั้งบ้านเรือนกันจนมีลักษณะเป็นหมู่บ้านแล้วก็ตาม ทั้งนี้เพราะชาวบ้านในแถบนั้นเดิมเชื่อกันว่า บริเวณซึ่งเป็นแหล่งที่ตั้งของชุมชนบ้านโคกวัดในปัจจุบันั้นไม่มีผีและทำมาหากินไม่ค่อยขึ้น ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า บริเวณชุมชนบ้านโคกวัดนั้นเป็นบริเวณที่เคยเป็นที่ตั้งของเมืองโบราณ ซึ่งจากหลักฐานทางโบราณคดี เท่าที่ศึกษากันอยู่ในกลุ่มนักวิชาการค่านัน พอจะเชื่อได้ว่า บริเวณนี้เคยเป็นที่ตั้งของเมืองในระบับที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก่อนและเป็นเมืองในสมัยทวารวดี และในปัจจุบันนักโบราณคดีเรียกชื่อเมืองนี้ว่า ศรีวัดสะปุระ^๑ แต่อย่างไรก็ตาม ขณะที่ชาวบ้านทั่วไป มีความเชื่อและความหวาดกลัวต่อผีสงในเมืองโบราณแห่งนี้อยู่นั้น ก็มีชาวบ้าน ๓ ครอบครัวที่เป็นคนใจกล้า ได้เข้าไปตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่และทำมาหากินภายในบริเวณคูเมืองโบราณแห่งนี้

และในเวลานั้นก็เป็นยุคของการแสวงหาอาณานิคมของชาติตะวันตกได้ระบาคเข้ามาในบริเวณเอเชียอาคเนย์ ประเทศไทยของเราที่หนีไม่พ้นจากอิทธิพลของบรรยาการศในการแสวงหาเมืองขึ้นหรือลัทธิอาณานิคมนี้ด้วยเช่นกัน แม้ว่าประเทศไทยของเราจะรอดพ้นจากการตกเป็นเมืองขึ้นของชาติตะวันตกในรูปแบบที่เป็นทางการก็ตาม และในช่วงระยะเวลาตัวเอง หลายสิ่งหลายอย่างที่เป็นแบบตะวันตกก็เข้ามาในบริเวณนี้ของโลกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่ยอมรับกันทั่วว่า "วัฒนธรรมตะวันตก" ในกรณีของประเทศไทยนั้น ฝรั่งเศสซึ่งเป็นชาติสำคัญชาติหนึ่งในสมัยอาณานิคมได้เข้ามามีบทบาทสำคัญหลาย

^๑สุจินต์ วงษ์เทศ, ศรีมหาโพธิ์และศรีวัดสะปุระ (พระนคร ๖ กรุงเทพมหานคร การพิมพ์, ๒๕๑๔). หน้า ๕.

อย่างแก่ประเทศไทย และสิ่งหนึ่งที่ฝรั่งเสสนำเข้ามามอบให้กับประเทศไทยในยุคนั้น ก็คือ ศาสนาคาทอลิก ซึ่งในสายตาของฝรั่งตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝรั่งเสส เห็นว่าเป็นศาสนาที่เจริญและบริเวณที่ตั้งชุมชนบ้านโคกวัด (ในปัจจุบัน) ก็ถูกพิจารณาว่า เป็นบริเวณที่เหมาะสมแก่การตั้งมั่งและเผยแพร่ศาสนาาคาทอลิกนั้นคือ เมื่อประมาณ ๑๒๐ กว่าปีที่ผ่านมานี้เอง ได้มีบาทหลวงฝรั่งเสสซึ่งเป็นพระบาทหลวงในศาสนาาคาทอลิก ๒ ท่าน คือ บาทหลวงลองแกง และบาทหลวงสแลกทีโน ได้เข้ามาในบริเวณเมืองโบราณ ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ยังรกร้างว่างเปล่า พร้อมกับทำการซื้อที่ดินของชาวบ้าน ๓ ครอบครัวนั้น เมื่อชาวบ้าน ๓ ครอบครัวนั้นขายที่ดินให้แก่บาทหลวงทั้งสองท่านแล้ว ก็อพยพไปอยู่ที่อื่น (ผู้ให้สัมภาษณ์หลายรายเชื่อว่าที่ชาวบ้าน ๓ ครอบครัวย้ายไปอยู่ที่อื่นนั้นเป็นเพราะว่าทั้ง ๓ ครอบครัวนั้นไม่ยอมเข้ารับเปลี่ยนศาสนามานับถือคาทอลิก) นอกจากจะใช้วิธีซื้อที่ดินของชาวบ้าน ๓ ครอบครัวนั้นแล้ว บาทหลวง ๒ ท่านยังใช้วิธีจับจองที่ดินซึ่งรกร้างว่างเปล่าในบริเวณนั้นอีกจำนวนมาก ต่อจากนั้นบาทหลวงทั้ง ๒ ท่าน ก็ทำการชักชวนประชาชนจากที่ต่าง ๆ ให้มาทำมาหากินในที่ดินซึ่งตนเองจับจองไว้ จนบริเวณที่ดินแห่งนี้กลายเป็นสภาพจากที่รกร้างว่างเปล่ามาเป็นบริเวณที่ตั้งของชุมชนบ้านโคกวัด พร้อมกับทำการตั้งหมู่บ้าน บาทหลวงคาทอลิกฝรั่งเสสทั้งสองท่านได้ตั้ง "วัดคาทอลิกโคกวัด" และโรงเรียนสอนหนังสือขึ้น (ภายหลังมีชื่อว่าโรงเรียนเซเวนต์) ในสายตาของพระบาทหลวงศาสนาาคาทอลิกแล้วเห็นว่า นอกจากวัดแล้ว โรงเรียนยังเป็นอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่สำคัญมากในการเผยแพร่หรือสอนศาสนาของตน เพราะโรงเรียนจะเป็นแหล่งที่ดึงให้เยาวชน โดยเฉพาะเด็กเล็กเข้าใกล้จิตศาสนาของตนตั้งแต่อายุยังน้อย ๆ ซึ่งในสมัยปัจจุบันคณะสงฆ์คาทอลิกก็ยังคงพยายามแนะนำชักจูงให้ประชาชนจากท้องถิ่นต่าง ๆ ให้อพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งทำมาหากินภายในชุมชนบ้านโคกวัดที่ท่านทั้งสองได้ตั้งขึ้น โดยมีข้อแม้ว่า ชาวบ้านเหล่านั้นต้องเปลี่ยนศาสนามานับถือคาทอลิก

ชาวบ้านที่อพยพเข้ามาเป็นรุ่นแรกมี ๓ ครอบครั (หลังจากชาวบ้านเดิม ๓ ครอบครัวนั้นได้อพยพออกไปแล้ว) ซึ่งทั้ง ๓ ครอบครัวนี้ก็คือ บรรพบุรุษของตระกูลใหญ่

ในชุมชนบ้านโคกวัด ในปัจจุบัน ๓ ตระกูลตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ครอบครัวและเครือญาติ

แบบชนิกของครอบครัว

ครอบครัวของชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกวัด ส่วนใหญ่จะเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) คือสมาชิกในครอบครัวประกอบไปด้วยชายและหญิงคู่หนึ่ง เป็นตัวและเมียและลูก ๆ ของชายหญิงคู่นั้น แต่ก็มีครอบครัวของชาวบ้านอีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนน้อยที่แบบแผนของครอบครัวเป็นแบบครอบครัวขยาย (extended family) ซึ่งสมาชิกในครอบครัวประกอบด้วยชายและหญิงที่เป็นตัวเมีย ลูก ๆ ของชายหญิงคู่นั้น นอกจากนี้ยังมีพ่อหรือแม่ หรือทั้งพ่อทั้งแม่ของฝ่ายชายและหญิง และอาจจะญาติของฝ่ายชายหรือหญิงที่เป็นตัวเมียคู่นั้นรวมอาศัยอยู่ด้วย ทั้งนี้เพราะตามอุดมคติของชาวบ้านเกือบทั้งหมดนิยมที่จะให้ลูกหลานของตนที่แต่งงานแล้วแยกไปตั้งครอบครัวอยู่ต่างหาก เพื่อให้ชายและหญิงซึ่งแต่งงานแล้วจะได้เป็นอิสระและรับผิดชอบต่อครอบครัวของเขาได้เต็มที่ ดังนั้นเมื่อชายและหญิง (ซึ่งก็คือลูกหลานของชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกวัดนั่นเอง) แต่งงานก็มักจะต้องไปตั้งครอบครัวใหม่ซึ่งแยกเป็นอิสระจากครอบครัวดั้งเดิมของตน ส่วนครอบครัวที่เป็นแบบครอบครัวขยายนั้น ผู้วิจัยพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพราะความจำเป็นซึ่งเป็นเรื่องของ การยกเว้น ทำให้ปฏิบัติตามอุดมคติของตนไม่ได้เสียมากกว่า เช่น ในกรณีที่คู่บ่าวสาวที่แต่งงานกันนั้น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่ หรือเป็นคนที่จะต้องรับผิดชอบต่อพ่อแม่ของตน หรือบางรายก็ต้องรับผิดชอบต่อครอบครัวดั้งเดิมของตน (ทั้งหมด) ซึ่งมีพ่อแม่ที่แก่มาแล้วและมีเด็กเล็ก ๆ (ซึ่งเป็นน้องของตน) ยังโตไม่พอที่จะทำมาหากินได้ ซึ่งกรณีเช่นนั้นนอกจากจะพบในกรณีที่คู่บ่าวสาวฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่แล้วยังพบในกรณีที่คู่บ่าวสาวมีพี่น้องซึ่งเติบโตหากินได้ แต่งงานไปหมดแล้วอีกด้วย นอกจากนี้ก็มีเหตุผลที่ว่าคู่บ่าวสาว เป็นผู้ที่พ่อแม่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งของตนรักมากที่สุด (และต้องการจะอาศัยอยู่ด้วย) เมื่อเปรียบเทียบกับลูกคนอื่น ๆ

การนับญาติของชาวบ้านชุมชนโคกวัดนั้น ก็เหมือนคนไทยทั่ว ๆ ไป คือ นิยม
 นับญาติทั้งสองฝ่าย (Bilateral Kinship) และถือว่าญาติทั้งสองฝ่ายนั้นมีความ
 สำคัญเท่าเทียมกัน

ชีวิตภายในครอบครัว

ตามอุดมคติของชาวบ้านชุมชนโคกวัดแล้ว กิจกรรมภายในครอบครัว เกือบ
 ทั้งหมดจะตกเป็นภาระหน้าที่ของฝ่ายหญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ หญิงที่เป็นเมียหรือ
 แม่บ้าน เช่น การซื้อสิ่งของเครื่องมือใช้ประจำวันต่าง ๆ การทำอาหาร การซ่อมแซม
 สิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นต้นว่า เย็บปะเสื้อผ้า การเลี้ยงดูและอบรมเด็กเล็กที่เป็น
 ลูกหลาน นอกจากนี้ก็ยังทำงานภายในครอบครัว เช่น การให้อาหารแก่สัตว์เลี้ยง การ
 ทำสวน ทำไร่ เล็ก ๆ น้อย ๆ ภายในบ้าน ส่วนฝ่ายชายโดยเฉพาะผู้ที่เป็นผู้หรือพ่อบ้าน
 นั้นก็จะเป็นที่ทำงานใช้กำลังแรงมาก ๆ เช่น งานทำสวน ทำไร่ หรือรับจ้างต่าง ๆ ซึ่ง
 เป็นงานนอกบ้าน ชาวบ้านโคกวัดนั้นจะถือว่างานของพ่อบ้านนั้นเป็นงานหลักที่จะหารายได้
 ก่อนใหญ่มาสู่ครอบครัว ส่วนงานที่แม่บ้านทำนั้นเป็นเพียงงานที่เสริมเข้ามา ซึ่งเป็นการ
 ช่วยเหลือพ่อบ้านเสียมากกว่า นั่นก็คือในสายตาของชาวบ้านชุมชนบ้านโคกวัดแล้ว ชายผู้
 เป็นผู้หรือพ่อบ้านต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อการหารายได้ให้แก่ครอบครัว

ดังนั้น เมื่อคืนเช้าขึ้นมา ซึ่งชาวบ้านถือกันว่าเป็นเป็นการ เริ่มต้นชีวิตของ
 วันใหม่หลังจากสวดมนต์ขอพรแก่พระเจ้าแล้ว ผู้หญิงซึ่งเป็นแม่บ้านก็จะรีบไปจ่ายกับข้าว
 ที่ตลาด และจัดการหุงหาอาหาร ตอนที่หุงหาอาหารนั้น ถ้าครอบครัวใดมีลูกผู้หญิง
 ลูกผู้หญิงก็มักจะเป็นผู้ช่วยในการหุงหาอาหารด้วย แต่ถ้าลูกผู้ใหญ่คนนั้นโตพอที่จะจัดการหุง
 หาอาหารได้แล้ว หญิงผู้เป็นแม่บ้านก็จะให้ลูกสาวของตนคิดไฟหุงข้าว เตรียมไว้ในขณะที่ตน
 ไปจ่ายกับข้าวที่ตลาด พอจ่ายกับข้าวเสร็จก็จะรีบกลับบ้านแล้วช่วยกันทำกับข้าวทันที เมื่อ
 กินอาหารเช้าเสร็จ ชายผู้เป็นพ่อบ้านก็จะออกจากบ้านไปทำงานตามหน้าที่ของตนแต่เช้า
 ซึ่งอาจจะมีลูกชายซึ่งโตพอที่จะทำงานได้แล้วตามไปเป็นผู้ช่วยด้วย ส่วนฝ่ายหญิงนั้นก็
 จัดการล้างถ้วยชาม เสร็จแล้วก็จะซักเสื้อผ้า พอสายหนอยก็จะจัดการให้อาหารแก่สัตว์

สัตว์เลี้ยงที่มีอยู่ภายในบริเวณบ้าน ต่อจากนั้นก็ทำความสะอาดบ้าน ตลอดเวลาที่ทำงานภายในบ้านเหล่านี้ หญิงผู้ที่เป็นแม่บ้านต้องคอยดูแลลูก ๆ หรือเด็กเล็กที่อยู่ในบ้านไปด้วย

แต่สำหรับครอบครัวซึ่งมีอายุมากพอสมควรแล้ว และมีลูกสาวที่โตพอที่จะใช้งานได้ (ซึ่งส่วนมากก็จะเป็นกรณีของเด็กหญิงผู้นั้นจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ แล้ว) ลูกสาวก็จะเป็นผู้ช่วยในการงานภายในบ้านเกือบทุกอย่าง จะมีบางก็เป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ที่ผู้ที่เป็นแม่บ้านมอบหมายงานเฉพาะอย่างให้แก่ลูกสาวของตนรับผิดชอบไปเลย ปกติการทำงานภายในบ้านเหล่านี้ จากการสังเกตการณ์ของผู้ทำวิจัยพบว่า จะทำกันตามสบายไม่ได้เร่งรีบมากนัก เมื่อสิ่งต่าง ๆ ที่ทำในตอนเช้าเสร็จไปแล้ว ตอนบ่ายก็จะเริ่มงานบางอย่างที่ต้องทำซ้ำกันที่ทำในตอนเช้าอีก เช่น การเตรียมกับข้าว พอตกเย็นก็จะทำการหุงหาอาหาร ดูแลและรดน้ำสวนครัวภายในบริเวณบ้าน ให้อาหารแก่สัตว์เลี้ยง

เมื่อผู้ชายที่เป็นพ่อบ้านและลูก ๆ ซึ่งรวมทั้งเด็กที่กลับจากโรงเรียนกลับเข้าบ้านกันหมดแล้ว ก็จะพักผ่อน อาบน้ำ เมื่อเรียบร้อยแล้วก็จะลงมือกินอาหารเย็นกันอย่างพร้อมหน้ากัน สำหรับเรื่องการกินอาหารนี้ ชาวบ้านจะถือว่า อาหารเย็นเป็นอาหารมื้อที่สำคัญ ชาวบ้านโคกวัดส่วนใหญ่จะกินอาหารกันพร้อมหน้าในมือเช้าและมือเย็นเท่านั้น ส่วนมือกลางวันนั้นโดยปกติมักจะถือว่า ใครหิวใครก็กิน จึงไม่พร้อมหน้ากัน นอกจากนี้บางคน เช่น พ่อบ้านยังต้องแยกออกไปกินตามที่ ๆ คนไปทำงานต่างหากด้วย (ปกติอาหารที่พ่อบ้านนำติดตัวไปกินนอกบ้านนั้น จะเตรียมเอาไปจากอาหารเช้าที่ทำกันในบ้านของตนเอง) จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า ชาวบ้านในชุมชนโคกวัดนั้น การแบ่งแรงงาน (Division of Labor) ภายในครอบครัวนั้น จะอาศัยเรื่องเพศเป็นหลักเบื้องต้น นอกจากนั้นก็พิจารณาในเรื่องของอายุประกอบด้วย

เมื่อเสร็จการกินอาหารในมือเย็นแล้ว ชาวบ้านส่วนใหญ่จะถือว่าสิ้นสุดภารกิจหรืองานประจำวันในวันนั้น ๆ ต่อจากนั้นก็พักผ่อน การพักผ่อนในปกติประจำวันนั้น

ส่วนใหญ่จะมีทั้ง การพูดคุยกันภายในครอบครัวกับญาติพี่น้องหรือกับเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้ชดกัน การฟังวิทยุ และปัจจุบันนี้ก็มีบางครอบครัวซึ่งเป็นผู้มีฐานะพอจะมีกิน จะพักผ่อนโดยการดูโทรทัศน์ การพักผ่อนที่สำคัญตามอุดมคติ คือ การพักผ่อนในวันอาทิตย์ ซึ่งชาวบ้านชุมชนโคกวัคจะถือกันว่า วันอาทิตย์เป็นวันที่หยุดจากภารกิจทั้งหมดที่เกี่ยวกับงานอาชีพ ทุกคนต้องพักผ่อนและปฏิบัติศาสนกิจ โดยการเข้าโบสถ์ และสวดมนต์ภาวนาต่อพระเจ้า ทำจิตใจให้เป็นสมาธิ ชาวบ้านจะมีแหล่งอ้างอิงของการกระทำดังกล่าว อยู่ที่ความเชื่อว่า พระเจ้าทรงสร้างโลกเสร็จในเวลาเพียงหกวัน เวลาที่เหลืออีกหนึ่งวันคือวันอาทิตย์นั้นพระเจ้าทรงพักผ่อน ดังนั้นเพื่อเป็นการระลึกถึงพระเจ้า มนุษย์ควรจะหยุดกิจการอาชีพของมนุษย์ และพักผ่อนในวันอาทิตย์ด้วย

แต่ปัจจุบันนี้ กิจวัตรประจำวันหลายอย่างได้เปลี่ยนแปลงไปจากแบบแผนในอุดมคติที่กล่าวมาแล้ว ในปัจจุบันนี้ชายและหญิงซึ่งเป็นหัวเมีย หรือพ่อบ้านแม่บ้าน ในชุมชนบ้านโคกวัคส่วนใหญ่จะออกไปทำงานนอกบ้านพร้อม ๆ กัน ซึ่งก็มักจะรวมทั้งลูก ผู้หญิงและลูกผู้ชายที่โตพอจะทำงานได้แล้วด้วย งานส่วนใหญ่ที่ชาวบ้านออกไปทำกันก็คืองานรับจ้างรายวันที่สำคัญคืองานเกษตรกรรมรายวันในไร่นาสำปะหลัง ภารกิจเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การดูแลเด็กเล็ก จึงมักจะเป็นเรื่องของคนสูงอายุที่พ้นจากภาระหน้าที่ในงานอาชีพแล้ว (สำหรับครอบครัวซึ่งมีคนสูงอายุ ซึ่งโดยมากจะเป็นครอบครัวแบบชชชชช) และส่วนมากชาวบ้านมักจะใช้ให้เด็กซึ่งโตพอสมควรที่จะดูแลน้องเล็ก ๆ ได้แล้ว (ซึ่งโดยมากจะเป็นเด็กที่จบชั้นประถมปีที่ ๔ แล้ว) เป็นผู้ดูแลน้องเล็ก ๆ (ซึ่งเด็กนั้นยังเล็กมากและไม่สะดวกที่จะนำไปที่ทำงานด้วย) แต่ถ้าไม่มีเด็กเล็ก ๆ ที่จะเป็นภาระในการทำงานอย่างมากแล้ว (เด็กแต่ละคนจบประถมปีที่ ๔ และโตพอที่จะช่วยทำงานกันได้แล้วทั้งหมด) ชาวบ้านมักจะไปที่ที่ทำงาน (ไร่นาและสวน) กันหมดทั้งครอบครัวโดยปิดบ้านไว้เลย ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ผู้ทวิวิจัยพบก็คือ ในวันอาทิตย์นั้นชาวบ้านส่วนใหญ่จะไม่หยุดงานอาชีพของตน ดังนั้น ในวันอาทิตย์ ชาวบ้านจะรีบตื่นแต่เช้าตรู่ (เช้ากว่าทุกวันในรอบสัปดาห์) แล้วรีบไปโบสถ์ทำพิธีมิสซา เมื่อกลับบ้านก็รีบหุงหาอาหารกิน อาหารเรียบร้อยก็จะรีบไปทำงานอาชีพของตน เมื่อผู้วิจัยถามว่าทำไมไม่หยุดงานใน

วันอาทิตย์ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะตอบว่า ในปัจจุบันค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในครอบครัวสูงมาก ต้องช่วยกันทำมาหากินทั้งตัวและเมียที่สำคัญคือ คนในปัจจุบันต้องแข่งกันทำมาหากิน ดังนั้น การงานต่าง ๆ ก็ต้องรีบฉกฉวยทำไปก่อน ถ้าเราหยุดงานไม่ยอมทำในวันอาทิตย์ คนอื่นเขาก็รีบไปทำ ดังนั้นจึงหยุดไม่ได้ เมื่อผู้วิจัยถามถึงวันหยุดในวันอาทิตย์กับคติการสร้างโลกของพระเจ้าซึ่งเสร็จภายใน ๖ วัน และทรงหยุดพักผ่อนในวันอาทิตย์หนึ่งวันนั้น ชาวบ้านชุมชนโคกวัดส่วนใหญ่จะตอบแก้ในประเด็นนี้ว่า การภาวนาและการระลึกถึงพระเจ้านั้น ขณะที่ทำงานก็สามารถภาวนาและระลึกถึงพระองค์ได้ ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องหยุดงานอาชีพทั้งหมด

บทบาทภายในครอบครัว

เมื่อเกิดมีการแต่งงานหรือการตั้งครอบครัวใหม่ขึ้น ฝ่ายชายซึ่งเป็นเจ้าของเมียและจะเป็นพ่อของลูก ๆ ท่อไปในอนาคตนั้น จะถูกชาวบ้านในชุมชนโคกวัดคาดหวังว่า เขาจะต้องเป็นผู้ทำงานหาเลี้ยงครอบครัวให้เพียงพอ ไม่ปล่อยให้ครอบครัวต้องอดอยาก เขาจะต้องเอาใจใส่กับคนทุกคนซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวตามฐานะหรือตำแหน่งของตนซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัวของเขา ในส่วนที่เกี่ยวกับเมียของเขา เขาจะต้องเอาใจใส่ต่อเธอด้วยความรักจะต้องแสดงความรักต่อเธออย่างเสมอต้นเสมอปลาย เขาจะต้องตั้งใจเสมอว่าหญิงที่เป็นเมียของเขาเท่านั้นที่จะเป็นหญิงที่จะอยู่ร่วมกันชีวิตเขาจนตาย เขาจะต้องไม่นอกใจหญิงผู้เป็นเมียของเขา และในส่วนที่เกี่ยวกับญาติพี่น้อง โดยเฉพาะพ่อแม่เดิมของหญิงผู้เป็นเมียของเขา เขาจะต้องเอาใจใส่และเคารพให้เหมาะสมด้วย

ในส่วนของผู้หญิงซึ่งมีฐานะเป็นเมียหรือแม่บ้านนั้น เธอจะได้รับการคาดหวังว่าจะต้องให้ความรักและเคารพต่อชายผู้เป็น丈夫ตามสมควร ต้องให้เกียรติตัว ไม่นอกใจตัว ที่สำคัญคือเธอจะต้องเป็นแม่บ้านที่ดี ทำงานบ้านให้เรียบร้อย ละเอียดและอบรมลูกให้เป็นคนดีในสายตาของพระเจ้า ในส่วนที่เกี่ยวกับญาติโดยเฉพาะพ่อแม่เดิมของชาย

ผู้เป็นตัวของเธอนั้น เธอจะต้องเอาใจใส่ดูแลให้ความเคารพและงดเว้นการดูหมิ่นเหยียดหยามโดยเด็ดขาด

เมื่อมีเด็ก ๆ ซึ่งเป็นลูกเกิดขึ้นในครอบครัว ลูก ๆ จะต้องได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่อดอยาก ลูก ๆ จะต้องได้รับการศึกษาอย่างเพียงพอ เมื่อลูก ๆ โตขึ้น เขาก็จะได้รับการคาดหวังจากชาวบ้านและผู้เป็นพ่อแม่ จะต้องเป็นเด็กที่เคารพเชื่อฟังพ่อแม่ และญาติผู้ใหญ่ทั้งฝ่ายพ่อและฝ่ายแม่ ถ้าเขาทำผิด เช่น ไม่เชื่อฟังพ่อแม่และญาติ เขาจะได้รับการว่ากล่าวตีสอนและอาจถูกลงโทษด้วยการเข็นตีด้วยเช่นกัน

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เป็นบทบาทของพ่อแม่และเด็กซึ่งเป็นลูก ๆ ภายในครอบครัว ทั้งนี้เป็นค้ำยันอิทธิพลของศาสนาพุทธ (ซึ่งจากการให้สัมภาษณ์ของพ่อเจ้าวัดคนปัจจุบันของวัดศาลาลอย) ท่านกล่าวว่า คำสอนทางศาสนาที่เกี่ยวกับครอบครัวจะระบุไว้อย่างชัดเจนว่า ท่านจะเลี้ยงดูภรรยาและบุตรของท่านด้วยความรัก ให้เหมือนกับพระเจ้ารักท่าน เพราะพระเจ้าทรงสร้างมนุษย์มาด้วยความรักและภรรยาและบุตรของท่านก็เป็นมนุษย์ที่พระเจ้ารักด้วย) และในสายตาของชาวบ้านในชุมชนโคกวัดเองก็คาดหวังเช่นนั้นเช่นกัน ผู้ใดไม่ทำตามบทบาทที่คาดหวังไว้นี้ ก็จะถูกกล่าวหาว่าเป็นคนที่ไม่รับผิดชอบ จะได้รับการว่ากล่าวตีสอนจากญาติพี่น้องของตนรวมทั้งการขู่มิให้นินทาจากชาวบ้าน แต่ตามปกติแล้ว ชาวบ้านทั่วไปจะตระหนักและปฏิบัติตามความคาดหวังนี้ และที่สำคัญคือ ก่อนที่จะเลือกหรือยอมรับคนที่จะมาเป็นผู้หรือเมียลูกหลายคนของตน ชาวบ้านก็จะเลือกสรรคนที่ตนเชื่อว่าจะมีความรับผิดชอบและสามารถทำตามความคาดหวังในบทบาทที่เขาจะได้รับต่อไปในอนาคตได้แล้ว

ส่วนคนสูงอายุที่อยู่ในครอบครัว ก็มักจะได้รับ การคาดหวังจากสมาชิกในครอบครัวให้เป็นผู้ช่วยดูแลและอบรมสั่งสอนลูกหลานบ้างเท่านั้น แต่ก็มีได้ถือว่าเป็นหน้าที่หลักแต่อย่างไรชาวบ้านทั่วไปจะคิดกันว่าผู้สูงอายุควรจะเป็นผู้ที่หมกมุ่นระงัดในการทำมาหากินและกิจวัตรประจำวันแล้ว ดังนั้นจึงควรเป็นผู้พักผ่อนและสวดมนต์ภาวนาช่วยในกิจการศาสนาให้มาก

อำนาจภายในครอบครัว

ภายในครอบครัวนั้น จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่ของชาวบ้านแล้ว ชายผู้เป็นหัวหรือพ่อของลูก ๆ ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า "พ่อบ้าน" นั้น จะมีอำนาจสูงสุด (Patriarchal) ในการปกครองและพ่อบ้านที่จะเป็นผู้ตัดสินใจในปัญหาสำคัญต่าง ๆ ส่วนหญิงผู้เป็นเมียหรือแม่ของลูก ๆ ซึ่งชาวบ้านนิยมเรียกกันว่า "แม่บ้าน" นั้น จะมีอำนาจภายในบ้านเฉพาะในกิจการที่เป็นกิจวัตรประจำวัน แต่ในทางปฏิบัติโดยมากแล้ว เมื่อเกิดปัญหาสำคัญขึ้นมา พ่อบ้านและแม่บ้านมักจะหันหน้าหรือปรึกษาหารือกันเสียเป็นส่วนใหญ่ และในกรณีที่ปัญหานั้นมีความเกี่ยวข้องกับลูก ๆ ค่วย ก็มักจะปรึกษาหรือขอความเห็นจากลูก ๆ ค่วยเช่นกัน และในกรณีที่เป็นเรื่องของลูกคนหนึ่งคนใดโดยเฉพาะ และลูกคนนั้นโตพอที่จะรับผิดชอบในการตัดสินใจของคนใดแล้ว สิทธิขาดในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายจะเป็นของลูกคนนั้นเองมากกว่า พ่อบ้านและแม่บ้านมักจะเป็นเพียงผู้ออกความเห็นหรือผู้ชี้แจงเหตุผลต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจของลูกคนนั้นเสียมากกว่า ตัวอย่างในเรื่องนี้จะเห็นได้อย่างชัดเจน จากปัญหาตกเตียง เกี่ยวกับการแต่งงานของลูกสาวหรือลูกชาย ซึ่งพ่อบ้านและแม่บ้านไม่เห็นด้วยกับผู้ที่จะมาเป็นคู่บ่าวสาวของลูก ๆ พ่อแม่จะไม่ห้ามโดยตรง ส่วนมากแล้วจะพูดย้ำแต่เพียงว่า คนที่ลูกอยากจะแต่งงานค่วยนั้นเป็นคนเช่นไร ไม่เหมาะสมกับลูกอย่างไร แต่งงานกันแล้วจะเกิดอะไรขึ้น ดังนั้นพ่อและแม่จึงเห็นว่าลูกไม่ควรจะแต่งงานกับเขาเลย ซึ่งโดยมากแล้วลูก ๆ มักยอมเชื่อฟังพ่อแม่ของตนเป็นส่วนใหญ่ แต่ผู้วิจัยก็พบว่าบางราย (แต่มีจำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบทั้งหมู่บ้าน) ที่ลูกยืนยันจะแต่งงานกับคนที่ตนรักนั้นให้ได้ ซึ่งในที่สุดพ่อแม่ก็ต้องยอมตามการตัดสินใจของลูกตน

สำหรับในกรณีที่ครอบครัวเป็นแบบครอบครัวขยาย ซึ่งมีพ่อหรือแม่หรือทั้งพ่อและแม่เดิมของตัวหรือเมียอยู่รวมค่วยนั้น ซึ่งก็มักจะเป็นคนสูงอายุแล้ว โดยทั่วไปผู้สูงอายุเหล่านี้ มักจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับปัญหาหรือการตัดสินใจเท่าใดนัก แต่ถ้าสมาชิกในครอบครัวต้องการที่จะนำปัญหานั้น ๆ ไปให้ผู้สูงอายุเหล่านั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ค่วย ผู้สูงอายุก็มักจะทำหน้าที่เพียงแต่ผู้ให้ความเห็นประกอบหรือท้วงติงเท่านั้น ผู้วิจัย

พบว่า ผู้สูงอายุมิได้อ่านามากมายอะไรเลย เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่ เป็นพ่อบ้าน
แม่บ้านของครอบครัว แต่อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุก็นับว่ามีอิทธิพลในสายตาของลูกหลาน
อยู่มากทีเดียว

ศาสนาในครอบครัว

ชาวบ้านส่วนใหญ่ในชุมชนโคกวิคจะตื่นนอนแต่เช้า เมื่อเก็บเครื่องนอนเรียบร้อยแล้ว สมาชิกในครอบครัวทั้งหมดจะมารวมกันที่หน้าแท่นบูชา (อยู่ในบ้าน) ซึ่งบนแท่นบูชาจะมีไม้กางเขนและรูปนักบุญในศาสนาคาทอลิก แล้วสมาชิกในครอบครัวทั้งหมดก็จะสวดมนต์ระลึกถึงพระเจ้า ผู้วิชัยมีโอกาสสนทนาค้างคืบกับครอบครัวของชาวบ้านบางครอบครัว และได้เห็นการสวดมนต์ภายในครอบครัวของชาวบ้านแต่ละครั้งด้วย สำหรับการสวดมนต์ในตอนเช้าตรู่หลังจากตื่นนอนนั้น (โดยที่ชาวบ้านยังไม่ได้ล้างหน้าเลย) เมื่อผู้วิชัยถามถึงความหมาย ชาวบ้านจะตอบว่า เพื่อเป็นการถวายการงานที่จะทำในวันใหม่ต่อพระเจ้า พร้อมทั้งขอพรจากพระเจ้าให้งานที่จะทำทั้งวันนั้นลุล่วงไปด้วยดี คือให้มีทั้งความสำเร็จในการทำงานและงานที่ทำนั้นคนไม่ต้องลวงละเมิดต่อธรรมของพระเจ้า แต่จะอยู่ในกรอบหรือขอบเขตของคำสั่งสอนของพระเจ้า หมายความว่าการทำงานให้เสร็จนั้น อยางได้ให้คนต้องจำเป็นใช้วิธีคคโกงหรือเบียดเบียนเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเลย

เมื่อถึงเวลากินข้าว หั่งมือเช้า กลางวัน และเย็น ก่อนจะลงมือกินข้าว (โดยเฉพาะมือเช้าและเย็นนั้น) สมาชิกทุกคนเมื่อนั่งพร้อมหน้าแล้วก็จะสวดภาวนาถึงพระเจ้า เพื่อเป็นการขอบพระคุณต่อพระเจ้าที่ทรงสร้างสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะอาหารนี้มาให้แก่มนุษย์ได้ให้ประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ ซึ่งมนุษย์ในที่นี้ก็รวมทั้งชาวบ้านในชุมชนโคกวิคและครอบครัวของเขาด้วย ส่วนอาหารมื้อกลางวันนั้นก็ต่างคนต่างสวด

ในตอนค่ำหลังจากพักผ่อน และได้เวลาที่จะเข้านอนแล้ว (ซึ่งชาวบ้านถือกันว่าเป็นเวลาที่สิ้นสุดภารกิจประจำวัน) สมาชิกในครอบครัวก็จะมาพร้อมหน้ากันที่หน้าแท่นบูชาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อสวดมนต์ภาวนาระลึกถึงพระเจ้า เมื่อผู้วิชัยถามถึงความหมายใน

การสวดครั้งนี้ ชาวบ้านตอบว่า เพื่อเป็นการขอบคุณต่อพระเจ้าที่ทรงประทานพรมาให้พวกเขา พวกเขาจึงทำงานลุล่วงไปได้หนึ่งวัน แต่ในกรณีที่ชาวบ้านยังไม่สามารถที่จะทำงานบางอย่างที่เขาตั้งใจไว้ว่าจะทำให้ลุล่วงไปได้ในวันนั้น ชาวบ้านจะยอมรับว่าเป็นความผิดของตนเอง ที่ตนยังไม่สามารถยกระดับจิตใจและความสามารถให้ขึ้นถึงพระเจ้าได้ กิจกรรมงานที่ตั้งใจว่าจะทำในวันนั้นจึงไม่ลุล่วงไปได้ แล้วเมื่อถึงตอนรุ่งเช้าของปีใหม่ เขาก็จะสวดมนต์ขอพรให้การทำงานที่ค้างไว้เดิมและงานใหม่ที่จะทำนั้นลุล่วงไปด้วยดีอีก

การแต่งงาน

เมื่อชาวบ้านซึ่งมีฐานะเป็นพ่อบ้านหรือญาติผู้ใหญ่เห็นว่าลูกหลานลูกชาย หรือหลานสาวหลานชายของตนโตพอที่จะแต่งงานหรือมีครอบครัวได้แล้ว ก็จะเริ่มมองหา "คนดี" ในสายตาของตนไว้ คนดีในสายตาของชาวบ้านโคกวิคั้น ถ้าเป็นคนหนุ่มก็ต้องเป็นคนที่มีความประพฤติเรียบร้อย ไม่เกะกะเกรว หรือค่อมเหล้า เล่นการพนันเป็นกิจวัตร ต้องเป็นคนที่ยืนท่ามาหากิน นั่นคือ ต้องเป็นผู้ที่สามารถรับผิดชอบต่อครอบครัวและเป็นพ่อบ้านที่ดีในอนาคตได้นั่นเอง สำหรับหญิงสาว ก็จะต้องเป็นผู้ที่ยืนทำงานบ้านและทำได้เป็นอย่างดีเรียบร้อย ความประพฤติเช่น การพูดจา ต้องให้ถูกกาลเทศะ มีความอ่อนหวาน ต้องเป็นคนที่ไม่ชอบเที่ยวเตร่มากนัก นั่นก็คือ คนดีที่เป็นผู้หญิงสาวจะต้องเป็นผู้ที่สามารถเป็นแม่บ้านที่ดีได้ในอนาคต ในสายตาของชาวบ้านโคกวิคั้นยังมีบุคคลที่เขาถือว่าเป็น "คนดีพิเศษ" อยู่ด้วยเหมือนกัน คนดีเป็นพิเศษนั่นก็คือ ชายหรือหญิงที่มีความสามารถและรับผิดชอบ สามารถเป็นพ่อบ้านหรือแม่บ้านที่ดีในอนาคตได้ นอกจากนี้ ยังมีฐานะร่ำรวย มีอันจะกินในสายตาของชาวบ้านอีกด้วย

การเลือกคู่ โดยทั่วไปแล้วส่วนใหญ่การเกี้ยวพาราสี ซึ่งเป็นคนทางนำไปสู่การแต่งงานนั้น จะเป็นอิสระหรือสิทธิส่วนตัวของหญิงสาวและชายหนุ่มที่จะชอบพอกับใครก็ได้ ตลอดเวลาที่ผู้วิจัยอยู่ในชุมชนบ้านโคกวิค เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้พบเห็นหลายครั้งที่ชายหนุ่มพูดจาแทะโลมหญิงสาว ซึ่งก็จะมี การพูดจาโต้ตอบกันในห้องงอเกี้ยวพาราสี การ

พู่जाเกี่ยวกับพาราสิท้านองนี้ จะกระทำกันในฐานะที่เปิดเผย และชาวบ้านที่เป็นผู้ใหญ่ก็จะไม่รู้ลึกซึ้งใจหรือไม่ชอบการกระทำนั้นแต่อย่างใด แต่ชาวบ้านทั่วไปก็ยังมีค่านิยมในเรื่องความบริสุทธิ์หรือพรมาจีของหญิงสาวอยู่ ชาวบ้านจะไม่พอใจให้ลูกสาวหรือหลานสาวของตนไปเสียเนื้อเสียตัวกับผู้ชายก่อนที่จะแต่งงาน แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติแล้วพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ของชายหนุ่มและหญิงสาวก็นับว่ามีอิทธิพลต่อการเลือกคู่ครองอย่างมาก ถึงแม้ว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ที่มีฐานะ เป็นพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่จะไม่บังคับให้ลูกสาวหรือลูกชายของตนเลือกคนนั้นคนนี้โดยตรง แต่พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ก็จะให้การแนะนำพร้อมทั้งชักจูงใจลูกสาวลูกชายของตนให้โน้มเอียงทาง "คนดี" หรือ "คนดีพิเศษ" ของตน และส่วนใหญ่ก็มักจะไต่ผล การแต่งงานในชุมชนโคกวัคมีจำนวนมากที่เกี่ยวที่มีเรื่องของแม่สื่อพ่อชักเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าลูกสาวลูกชายไม่ชอบคนที่ถูกชักนำมาหรือ "คนดี" ในสายตาของพ่อแม่ญาติผู้ใหญ่ และตกลงใจอย่างเด็ดขาดว่า จะแต่งงานกับคนที่ตนรักให้ได้อย่างเดียวแล้ว ในที่สุดพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ส่วนมากก็ต้องยอมตามความตั้งใจของลูกหลานของตน ในเรื่องนี้สามารถกล่าวได้ว่า การแต่งงานในชุมชนบ้านโคกวัคนี้ มีเรื่องแม่สื่อพ่อชักก็จริง แต่ไม่ใช่เรื่องของการคุมถุงชนแต่อย่างใด

เมื่อชายกับหญิงตกลงใจที่จะแต่งงานเป็นัวเมียและอยู่กินร่วมกันแล้ว พ่อแม่ตลอดจนญาติผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่ายจะให้เจ้าบ่าวและเจ้าสาวไปหาพ่อเจ้าวัด การไปพบหาพ่อเจ้าวัดนั้น จะไปกันตามลำพัง เฉพาะคู่หนุ่มสาวที่จะแต่งงานกันเท่านั้น การไปครั้งนี้ก็เพื่อจะไปบอกกล่าวให้พ่อเจ้าวัดทราบถึงความประสงค์ที่คนจะแต่งงาน พร้อมทั้งขอโอวาทจากท่าน แต่โดยความเป็นจริงแล้ว พ่อเจ้าวัดจะทราบข่าวจากพ่อแม่ญาติพี่น้องและชาวบ้านที่ใกล้ชิดกับคู่หนุ่มสาวมาล่วงหน้าก่อนแล้ว เมื่อหนุ่มสาวคู่นั้นมาถึงวัดและนั่งเรียบร้อยแล้ว พระเจ้าวัด (เป็นคำเรียกที่ชาวบ้านชุมชนโคกวัคใช้แทนพระบาทหลวงซึ่งดำรงตำแหน่งอธิการวัดคาทอลิก) จะพูดคุยกับคู่หนุ่มสาวผู้น้อยอย่างสนิทสนมเป็นกันเอง มิได้มีระเบียบพิธีที่เป็นทางการมากนัก ตลอดระยะเวลาที่คุยกันนั้น พ่อเจ้าวัดจะพยายามถามถึงว่า ทั้งสองคนนี้รักกันจริงหรือ สมัครงใจที่จะแต่งงานกันจริงหรือ ถูกบังคับให้ต้องแต่งงานกัน

ถ้าพอเจ้าวัดพบว่า มีการบังคับให้จำใจต้องแต่งงานกัน พอเจ้าวัดก็จะไม่จัดพิธีทางศาสนาให้ ซึ่งก็หมายความว่า การแต่งงานนั้นจะมีขึ้นไม่ได้ แต่ถาหึ่งคุณหมื่นสาวยืนยันว่าตนทั้งสองรักกันจริง และมีความประสงค์ว่าจะแต่งงานกันให้ได้ พอเจ้าวัดก็จะให้โอวาทโดยจะยกเอาคำสอนทางศาสนาที่เกี่ยวกับเรื่องของการความรัก การแต่งงานและการมีชีวิตอยู่ร่วมกัน ผู้วิจัยเคยมีโอกาสดังกล่าวให้โอวาทของพอเจ้าวัดที่ให้กับคุณหมื่นสาวที่จะแต่งงานกันสองสามครั้ง ซึ่งพอจะแยกประเด็นที่สำคัญ ๆ ของคำให้โอวาทของพอเจ้าวัดที่ให้แกคุณหมื่นสาวก่อนแต่งงานได้ดังนี้ คือ

หน้าที่ของตัว - เมีย

หน้าที่ของพอ - แม่

หน้าที่ของเซย - สะโกล

การวางแผนครอบครัว

๑. หน้าที่ของตัวและเมียที่พึงมีต่อกัน ในประเด็นนี้พอเจ้าวัดจะสอนให้ทั้งชายหมื่นและหญิงสาวผู้ซึ่งจะเป็นตัวเมียในอนาคตอันใกล้นี้ ตระหนักถึงความรับผิดชอบของการเป็นตัวเมียแน่ ในส่วนนี้พอเจ้าวัดจะสอนว่า ตัวและเมียจะต้องปฏิบัติต่อกันบนพื้นฐานแห่งความรัก ทั้งตัวและเมียต้องระลึกเสมอว่า แต่ละฝ่ายซึ่งเป็นคู่แต่งงานของเรานั้น เป็นผู้ซึ่งพระเจ้าสร้างมาให้สำหรับตนเอง ดังนั้นตนจะต้องรักและหนุนนอมอีกฝ่ายหนึ่งอย่างที่สุด จึงจะได้อธิบายว่าตนเป็นผู้ที่รักพระเจ้าอย่างแท้จริง ตัวและเมียต้องไม่อกใจในคู่ครองของตนเป็นเด็ดขาด ตัวควรจะระลึกเสมอว่า หญิงผู้เป็นเมียของตนคือผู้ที่ตนจะต้องอยู่ด้วยไปจนวันตาย ขณะเดียวกันเมียก็ควรระลึกในทำนองเดียวกันนี้เสมอ ความรักในจิตใจที่ตัวและเมียมีให้ต่อกันและกันนั้นถือได้ว่าเป็นของสูงที่สุด ไม่มีวัตถุใดมาเทียบคุณค่าทางจิตใจอันนี้ได้ ฤถ้อยอย่างไรก็ดี คู่ตัวเมียก็ควรจะต้องแสดงความรักที่มีอยู่ในจิตใจของตนนั้นออกมาให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับรู้ การแสดงนั้นก็โดยอาศัยวัตถุเป็นสื่อ เช่น เมื่อตัวไปธุระนอกบ้านที่ตัวจังหวัด หรือที่อื่นไกล ๆ ก็ควรที่จะซื้อสิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เมียชอบคิดมีมาฝากบ้าง ฝ่ายเมียอยู่ทางบ้านก็ควรจะทำขนมหรืออาหารต่าง ๆ ที่ตัวของตนชอบไว้คอยต้อนรับเหล่านี้ เป็นต้น

๒. หน้าที่ของพ่อและแม่ที่มีต่อลูก ๆ ในประเด็นนี้ พ่อเจ้าวัดจะสอนให้ลูกหนุ่มสาวที่จะแต่งงานและจะกลายเป็นพ่อแม่คนในอนาคตนั้นให้ตระหนักถึงความรับผิดชอบที่ต้องมีต่อลูก โดยทั้งคู่ต้องช่วยกันเลี้ยงดูลูกให้ดี อย่าทิ้งขว้างให้ทอดอยาก นอกจากนี้จะเลี้ยงดูอาหารให้อิ่มเพื่อให้ร่างกายของเด็กเจริญเติบโตแล้ว สิ่งสำคัญที่พ่อแม่จะต้องตระหนักเสมอก็คือ การส่งเสียให้ลูก ๆ ของตนได้รับการศึกษาที่สูงที่สุดเท่าที่จะทำได้ตามฐานะของตน และการอบรมให้ลูก ๆ ของตนเป็นผู้ที่เชื่อมั่นในธรรมของศาสนาคาทอลิก เพื่อให้ลูก ๆ จะได้โตพร้อมทั้งร่างกายจิตใจ และเป็นสมาชิกที่เป็นประโยชน์ของสังคม หรือเป็นสมาชิกของสังคมโดยสมบูรณ์

๓. หน้าที่ของเขยและสะใภ้ ที่จะต้องมีต่อพ่อแม่ญาติพี่น้องของตัวหรือเมียของตน พ่อเจ้าวัดและสอนคู่บ่าวสาวที่จะแต่งงานว่า พ่อแม่เป็นบุคคลที่ลูก ๆ จะต้องเคารพรัก พ่อแม่ของตนเองเราก็ก็นรัก แต่เมื่อเรารักลูกเขาเราก็ก็นรักและเคารพพ่อแม่ของเขาด้วย ควรให้เหมือนกับที่เรารักและเคารพพ่อแม่ของเรา ไม่ควรคิดว่าเราแต่งงานกันเฉพาะชายหรือหญิงที่เป็นคู่แต่งงานของเราแล้ว เราจะไม่เกี่ยวข้องกับพ่อแม่ของญาติของเขา ขอให้ทั้งลูกหนุ่มสาวนี้จงนึกเสมอว่า การแต่งงานนั้นคือ การเชื่อความสัมพันธ์ของญาติทั้งสองฝ่ายให้เป็นทองแผ่นเดียวกัน ดังนั้น คู่แต่งงานจะต้องรักและเคารพพ่อแม่ญาติพี่น้องของอีกฝ่ายหนึ่งให้เหมือนกับที่ตนรักและเคารพพ่อแม่และญาติพี่น้องของตน

๔. การวางแผนครอบครัว ในประเด็นนี้พ่อเจ้าวัดจะสอนคู่แต่งงานให้ตระหนักถึงภาระหน้าที่อันหนักอึ้งของการแต่งงาน ในส่วนนี้พ่อเจ้าวัดจะกล่าวเน้นถึงภาระในการเลี้ยงดูลูก ๆ ว่า การเลี้ยงดูแต่ละคนให้โตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ไม่ใช่ของง่าย เพราะการเติบโตโดยสมบูรณ์นั้นหมายถึงต้องให้สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย ทางจิตใจ และจะต้องควบคู่ไปกับความเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้วย ซึ่งการศึกษานั้นจะต้อง เป็นสิ่งที่พ่อแม่จะต้องหยิบยื่นให้แก่ลูกของตนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ พ่อแม่จะต้องให้การศึกษาลูก ๆ ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่การครองชีพในปัจจุบันนี้ก็ลำบากมาก ลำพังแต่ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตอยู่ไปวัน ๆ หนึ่ง ก็สูงเป็นภาระแก่หัวหน้าครอบครัวมากอยู่แล้ว นับวันการทำมาหากินก็มีความลำบากมากขึ้น ประชากรก็เพิ่มมากขึ้น การแข่งขันแย่งชิงในการทำมาหากิน

ก็รุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ และการส่งเสียให้ลูกได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนสูง ๆ นั้น ก็จะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก แต่พ่อแม่ก็ต้องให้ลูก ๆ ของตนมีการศึกษาสูงที่สุดเท่าที่ฐานะของตนจะอำนวยให้จงได้ ทางออกที่ดีที่สุดก็คือ การมีลูกให้น้อยและช่วงเวลาของการเกิดลูกแต่ละคนก็ควรจะให้ห่างกันมาก ๆ เพื่อที่จะได้เลี้ยงลูกทุกคนที่เกิดมาได้เป็นอย่างดีไม่คอยยากพร้อมทั้งส่งให้ศึกษาได้สูง ๆ การจะทำได้ดังนั้นก็ควรจะต้องวางแผนครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการคุมกำเนิด ควบคู่ความรู้ทางการแพทย์ในปัจจุบัน โดยการใช้เครื่องมือคุมกำเนิดต่าง ๆ ที่ทันสมัย รวมทั้งการทำหมัน เมื่อคิดว่าลูกของตนมีจำนวนเพียงพอแก่ความต้องการและสูงสุดความสามารถที่จะเลี้ยงเด็กที่จะเกิดเพิ่มขึ้นอีกให้ดีได้อย่างที่ทำอยู่แล้ว ซึ่งเรื่องนี้ควรที่จะได้ไปปรึกษาแพทย์และรับการบริการจากแพทย์ เมื่อผู้วิจัยเรียนถามต่อเจ้าวัดถึงเรื่องการสอนชาวบ้าน โดยเฉพาะหนุ่มสาวที่กำลังจะเป็นคู่แต่งงานเช่นนี้ จะไม่ขัดแย้งกับสันตะปาปาที่กรุงโรมและคำสอนของศาสนาคาทอลิก หรือพอเจ้าวัดก็อธิบายแก่ผู้ทำวิจัยว่า การจะถือว่าขัดแย้งกับคำสอนทางศาสนาคาทอลิกหรือไม่ขึ้นอยู่กับกรณีที่ความพร้อมกันนี้ก็ต้องดูถึงสภาพแวดล้อมในแต่ละสังคมด้วย การที่ความนั้นมันยังขึ้นอยู่กับเราจะยึดคำสอนในคอนไหนเป็นสำคัญ สำหรับพอเจ้าวัดของวัดคาทอลิกโคกวัดคนปัจจุบันถือว่าพระเจ้าทรงสร้างมนุษย์มาด้วยความรัก และพระองค์ทรงปรารถนาให้มนุษย์ทุกคนมีความสุข ดังนั้น ถ้าเราปล่อยให้เด็ก ๆ เกิดขึ้นมาในครอบครัวที่ยากจนมาก ๆ และครอบครัวนั้นก็ไม่สามารถเลี้ยงเด็กหรือมนุษย์ที่เกิดขึ้นมาใหม่ ๆ ให้มีความสุขได้ ก็เท่ากับว่าเราปล่อยให้สิ่งที่ยึดกับความประสงค์หรือเจตนารมณ์ของพระเจ้าให้เกิดขึ้นนั่นเอง ดังนั้นการที่เราทำให้เด็กที่เกิดมาล้วนแต่เป็นเด็กที่ได้รับความรักความอบอุ่น ได้รับการเลี้ยงดูด้วยอาหารที่เพียงพอแก่ร่างกายเป็นเด็กที่มีความสุข เมื่อโตขึ้นก็มีโอกาสที่จะได้รับการศึกษา เพื่อเป็นการสร้างความสามารถให้พร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่รับผิดชอบและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และการที่เราทำดังนี้เราไม่ได้ส่งเสริมหรือปล่อยให้มีการฆ่าชีวิตมนุษย์แต่อย่างใด (เพราะการคุมกำเนิดไม่ได้เป็นการฆ่าชีวิตที่ปฏิสนธิแล้ว) ท่าน (พอเจ้าวัด) ถือว่า เป็นการกระทำที่ตอบสนองต่อความประสงค์หรือเจตนารมณ์ของพระเจ้าแล้ว เมื่อผู้วิจัยยกเอาคำแถลงของ

สำนักวาติกัน ที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า "สันตะสำนัก ได้เร่งเร้าให้คณะกรรมการสหประชาชาติเกี่ยวกับปัญหาประชากร แก้ปัญหาประชากรระพีม โดยวิธีแบ่งปันโภภรพัยระหว่างกันไม่ใช่ด้วยวิธีการทำแท้งทำหมัน....เมื่อไม่กี่ปีมานี้ ประเทศหลายประเทศมีนโยบายจะนำการทำหมันมาใช้ เป็นวิธีการชะลอการเพิ่มประชากร ดังเช่น ประเทศอินเดีย... การใช้การทำหมันเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในทางการเมือง หรือในการแก้ปัญหาสังคมนั้น เป็นพฤติกรรมที่ผิด.....ผู้ถูกทำหมันทุกคนจะเป็นเพราะสมัครใจหรือถูกบังคับให้ทำก็ตาม ล้วนแล้วแต่กระทำผิดศีลธรรม " ท่าน (พ่อเจ้าวัด) ก็ตอบผู้วิจัยว่านั่นเป็นการตีความของสันตะปาปา และเป็นการศึกษาที่ไม่ถึงสภาพแวดล้อมของโลกในปัจจุบัน และการตีความแบบนี้ก็ไม่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับกรณีของประเทศไทย ซึ่งทรัพยากรต่าง ๆ ลดความอุดมสมบูรณ์ไปอย่างมาก และประชากรก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และการคุมกำเนิดโดยวิธีธรรมชาตินั้นจะได้น้อยมาก

คำสอนในเรื่องนี้แสดงว่า พ่อเจ้าวัดคนปัจจุบันของวัดคาทอลิกโคกวัด มีความคิดที่เป็นอิสระจากคณะสงฆ์คาทอลิกในประเทศมากพอสมควร เพราะจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านหลายรายยืนยันว่าคำสอนในเรื่องนี้ของพ่อเจ้าวัดคนปัจจุบัน ไม่เหมือนกับพ่อเจ้าวัดคนก่อน ๆ ที่เคยประจำวัดคาทอลิกโคกวัดเลย เพราะพ่อเจ้าวัดคนก่อน ๆ จะยอมให้คุมกำเนิดด้วยวิธีการธรรมชาติอย่างเดียวกันนั้น วิธีการอื่น ๆ นอกจากนั้นจะไม่อนุญาตและกล่าวว่า เป็นบาปหรือความผิดทั้งสิ้น

เมื่อคุณหม่มสาวฟังโอวาทจากพ่อเจ้าวัดแล้ว ก็จะกลับบ้าน ต่อจากนั้นทางวัดกับญาติของคุณหม่มสาวก็จะนัดวันที่จะประกอบพิธีแต่งงาน เมื่อถึงเวลานัด ทางคุณบ่าวสาวญาติพี่น้องของทั้งสองฝ่าย ตลอดจนเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดก็จะพากันไปที่วัด การประกอบพิธีแต่งงานจะทำการภายในวัดและโบสถ์ โดยพ่อเจ้าวัดจะเป็นประธานในพิธี สารสำคัญของพิธีนี้จะ

จะมีอยู่สองตอน คือ ในตอนแรก จะเป็นเรื่องสอบถามคู่บ่าวสาวว่า การแต่งงานที่ทั้งคู่ จะอยู่ร่วมกันกระทำเช่นนี้ ตนเองมีเสรีภาพแห่งการกระทำหรือเปล่า หรือว่าฝ่ายใดฝ่าย หนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายถูกบังคับให้จำต้อง ร่วมกันกระทำการแต่งงาน พิธีในตอนนี้จะกระทำกัน ที่หน้าประตูวัด และพระบาทหลวงจะกล่าวว่า "เชิญวางมือบนหนังสือคัมภีร์และตอบคำถาม" แล้วพระบาทหลวงก็จะถามฝ่ายชายว่า "นาย... เธอมารับศีลกล่าวด้วยเสรีกับความ สัมครใจของเธอเองใช่ไหม ?" เจ้าบ่าวจะตอบว่า "ใช่ครับ" แล้วพระบาทหลวง ก็จะถามประโยคทำนองเดียวกันนี้กับเจ้าสาวบ้าง ซึ่งเจ้าสาวก็จะตอบว่า "ใช่ค่ะ" แล้วพระบาทหลวงก็จะถามประโยคต่อไปว่า "เมื่อเข้าสู่ชีวิตครอบครัวแล้ว หากทั้งสอง พร้อมทั้งจะรักและให้เกียรติแก่กันและกันตลอดชีวิตหรือไม่ ?" ทั้งคู่ก็จะตอบว่า "ข้าพเจ้า พร้อมแล้ว" แล้วพระบาทหลวงก็จะถามว่า "ท่านทั้งสองพร้อมที่จะน้อมรับบุตรซึ่งพระเป็น เจ้าประทานให้แล้วอบรมเลี้ยงดูตามบทสอนของพระคริสตเจ้าและพระศาสนจักรหรือไม่" ทั้งคู่ก็จะตอบว่า "ข้าพเจ้าพร้อมแล้ว" แล้วพระบาทหลวงก็จะพรมน้ำมนต์ซึ่ง เสกแล้ว ก็พากันแห่ขบวนเข้าไปถึงโบสถ์ ต่อจากนั้น พระบาทหลวงก็จะประกอบพิธีมิสซาและ เทศสั่งสอนเกี่ยวกับเรื่องการครองเรือน ซึ่งจะเน้นเรื่องความรักและการซื่อสัตย์ต่อกัน ระหว่างสามีภรรยา เมื่อเทศจบแล้ว พระบาทหลวงก็จะถามความสัมครใจของคู่บ่าวสาว กลางที่ประชุมภายในโบสถ์อีกครั้งหนึ่งว่า "นาย... เธอสมัครรับ นส. เป็น ภริยาตามกฎหมายบัญญัติของพระเป็นเจ้า และพระศาสนจักรคาทอลิกหรือไม่ ?" เจ้าบ่าวก็จะตอบ ว่า "สมัครครับ" แล้วพระบาทหลวงก็จะถามเจ้าสาวในทำนองเดียวกัน ซึ่งเจ้าสาวก็จะ ตอบในทำนองเดียวกันว่า "สมัครค่ะ" ต่อจากนั้นก็จะเป็นการขอพรจากนักบุญต่าง ๆ ต่อจากนั้นก็จะเป็นตอนสำคัญอีกตอนหนึ่งคือ การให้คำมั่นสัญญาระหว่างเจ้าบ่าวและเจ้าสาว ที่ว่า "ข้าพเจ้ารับเธอเป็นคู่ครองตั้งแต่นี้เป็นต้นไป ทั้งในยามสุขและยามทุกข์ ทั้งใน ยามมีและยามจน ทั้งในยามสบายและยามป่วยไข้ จนกว่าความตายจะพรากเรา ข้าพเจ้า ให้คำมั่นสัญญาว่า จะซื่อสัตย์ต่อเธอ ต่อหน้าพระเจ้าและพระศาสนจักร" จากนั้นก็จะมี การเจิมหน้าผาก สวมแหวน สวมสายมงคล รศน้ำสังข์ แล้วจบด้วยการลงนามใน

ทะเลียนวัดเป็นหลักฐานว่า ทั้งคู่ได้แต่งงานกันแล้ว และเป็นอันว่า เสรีพิธีศีลสมรสหรือ การรับศีลกล่าว ต่อจากนั้นก็พากันกลับบ้าน ส่วนงานที่บ้านนั้นก็แค่เพียงการ ร่วมกัน กินเลี้ยงแสดงความยินดีแก่คู่บ่าวสาว ระหว่างญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้านที่สนิทสนมทั้งสองฝ่าย

การแต่งงานข้ามศาสนาและการชกแย้งในครอบครัว

เมื่อผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแก่ชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกวัด ที่เป็นคาทอลิกว่า มีข้อห้ามสำหรับการแต่งงานกับคนต่างศาสนาหรือไม่ คำตอบที่ผู้วิจัยได้รับจากชาวบ้านทั้งหมด ก็คือไม่มีข้อห้ามทางศาสนาที่บังคับในเรื่องนี้เลย แต่ขวัญใจจริงแล้ว พ่อแม่และญาติพี่น้อง ไม่สนับสนุนและไม่อยากเห็นลูกหลานของตนแต่งงานกับคนต่างศาสนา (ยิว) แม้ว่า ครอบครัวของผู้ที่ลูกหลานของตนอยากจะแต่งงานคนนั้นจะสนิทสนมกันมากเพียงไรก็ตาม ส่วนมากของผู้ถูกสัมภาษณ์ยืนยันถึงความสนิทสนมดังกล่าวว่า แม้ว่าจะเป็นครอบครัวพุทธ ที่ตนและครอบครัวเคยไปร่วมงานพิธีต่าง ๆ ในทางศาสนาหรือพิธีกรรมที่พระในพุทธศาสนา เข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ ๆ ว่า เช่น บวชมาก แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ นั่นก็คือ ครอบครัว ที่เป็นเพื่อนบ้านใกล้ชิด (จะเป็นใกล้ชิดทางค่านิจใจ เพราะส่วนมากจะเป็นครอบครัว ที่อยู่นอกชุมชนบ้านโคกวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนองสะแก และสระมะเขือ) และสนิทสนม รักใคร่กันมาก แม้จะเป็นคนต่างศาสนากันก็ไม่เป็นอุปสรรคในการรักใคร่สนิทสนมกับเพื่อน บ้าน แต่ถาความสนิทสนมนั้นจะเลยขึ้นมาถึงขั้นการแต่งงานกัน ซึ่งก็คือการรับเข้ามาเป็น ญาติในครอบครัวเกี่ยวกับลูกและหลานของตน (และลูกหลานที่จะเกิดขึ้นภายหลังก็คือ สมาชิกใหม่ในเครือญาติของตน) แม้ว่าจะแยกครอบครัวไปจากครอบครัวของตน (แต่ก็ยัง หมายถึงการ เป็นญาติที่สนิทสนมขึ้นกว่าการเป็นเพื่อนบ้านอย่างเดิม) ก็จะไม่ได้รับการ สนับสนุน ตรงข้าม หญิงสาวหรือชายหนุ่มนั้นจะถูกชักจูงใจจากพ่อแม่ญาติผู้ใหญ่หรือผู้ใกล้ชิด ต่าง ๆ ให้เปลี่ยนความคิดเสีย ต่อคำถามที่ว่า ทำไมจึงได้ทำเช่นนั้น คำตอบที่ได้จาก ชาวบ้านจะเป็นคำตอบที่แตกต่างกัน แต่คำตอบที่แตกต่างกันนั้น แท้ที่จริงก็คือ แง่มุมต่าง ๆ ของคำอธิบายให้เห็นแนวความคิดและพฤติกรรมในเรื่องนี้นั่นเอง ซึ่งคำตอบและคำอธิบาย

เหล่านี้จะแสดงถึงประสบการณ์ที่ได้รับมาในอดีต ในเรื่องของความขัดแย้งในครอบครัวที่มีมูลเหตุมาจากความแตกต่างทางศาสนา ที่สำคัญคือระหว่างหนุ่มสาวที่เป็นคาทอลิกและศาสนาพุทธ การแต่งงานทำนองนี้จะทำให้ครอบครัวมีแต่ความวุ่นวาย ทำให้เกิดความขัดแย้งภายในครอบครัว และอาจจะนำไปสู่ความแตกแยกของครอบครัวได้ง่าย การแตกแยกนี้มีทั้งที่หย่าร้างกันไปเลยและซนิกที่ยังอยู่ด้วยกัน แต่ความสัมพันธ์ที่สำคัญหลายอย่างสูญเสียไป ทำให้ครอบครัวอยู่กันด้วยความไม่สงบสุข และที่สำคัญที่สุดคือ ความยุ่งยากในการอบรมสั่งสอนบุตรที่จะเกิดขึ้นมา

ในทางปฏิบัติก่อนที่หนุ่มสาวต่างศาสนา (โดยทั่วไปกรณีแบบนี้ที่เกิดขึ้นในชุมชนบ้านโคกวัดนั้น จะเป็นการต่างศาสนา ระหว่างพุทธและคาทอลิก) จะแต่งงานกัน เขาจะทำสัญญากันก่อนเลยว่าเมื่อลูกเกิดมาแล้ว ลูกคนไหนจะให้นับถือศาสนาอะไร การทำสัญญาจะให้พ่อเจ้าวัดเป็นสักขีพยาน ข้อที่เรียกร้องกันเสมอของฝ่ายที่เป็นคนนับถือศาสนาพุทธคือขอให้ลูกชายคนใดคนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกชายคนโต เป็นผู้ที่ต้องนับถือศาสนาพุทธ โดยเหตุผลที่ว่าเพื่อจะได้บวชอุทิศส่วนกุศลให้ปู่ย่าตายายที่ล่วงลับไปแล้ว และก็เพื่อเป็นการแบ่งส่วนกุศลจากการบวชมาให้กับตนด้วย จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่า ในขณะที่ทำการตอรอนั้น ต่างฝ่ายก็ต่างจะให้ลูก ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต นับถือศาสนาของตนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อแต่งงานกันและเกิดมีลูกขึ้นมาแล้ว ลูกทุกคนจะต้องผ่านขั้นตอนของการอบรมขัดเกลาและพิธีกรรมต่าง ๆ ตามวงจรของชีวิตทางศาสนาคาทอลิก เช่น พิธีศีลล้างบาป พิธีศีลคำสั่ง เป็นต้น แม้ว่าจะเป็นลูกที่ถูกระบุในสัญญาว่าจะให้นับถือศาสนาพุทธก็ตาม ทั้งนี้เพื่อให้ทางวัดคาทอลิกโคกวัดลงทะเบียนรับรอง เด็กที่เกิดมาให้ถูกต้อง (ทะเบียนนี้เป็นทะเบียนของทางวัด แยกต่างหากจากทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนกระทรวงมหาดไทย ซึ่งต้องไปทำที่ว่าการกิ่งอำเภอ) ซึ่งทางวัดจะทำสมุดคู่มือครอบครัวให้กับหัวหน้าครอบครัวเก็บเอาไว้เป็นหลักฐาน ในระหว่างที่ยังเป็นผู้เยาว์อยู่นั้น เด็กทุกคนในครอบครัวรวมทั้งเด็กที่ถูกระบุไว้ในสัญญาว่าจะต้องเป็นผู้นับถือศาสนาพุทธดังกล่าวนั้น

จะต้องปฏิบัติตามธรรมเนียมของคาทอลิกทุกประการ เช่น ไปเข้าโบสถ์ในวันอาทิตย์
สวดอ้อนวอนภาวนาตอนตื่นนอน ก่อนเข้านอน ก่อนกินข้าว

สิ่งเหล่านี้ชาวบ้านโคกวัดส่วนใหญ่เชื่อว่า จะสร้างความอึดอึดใจอย่างมากให้กับ
พ่อหรือแม่ที่ยังถือว่าตนเป็นคนศาสนาพุทธ ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ดีที่สุด ตนจะต้องนับถือ
ต่อไป เพราะตนจะต้องเห็นสิ่งที่ขัดกับความเชื่อและความรู้สึกเดิมของตนจากลูกของตนเป็น
ประจำ ดังนั้นทางออกของพ่อหรือแม่ที่ต่างศาสนาไปจากสมาชิกส่วนใหญ่ของครอบครัว
จะมีอยู่สองทางด้วยกัน วิธีทางอันแรกก็คือ ยอมเปลี่ยนศาสนา คือยอมละทิ้งจากศาสนา
พุทธ แล้วเข้าทำพิธีศีลล้างบาปใหญ่ แล้วรับเอาศาสนาคาทอลิกมาเป็นศาสนาของตน
วิธีทางที่สองก็คือ หย่าร้างจากสามีหรือภรรยาของตนเสีย เพราะทนภาวะความขัดแย้งดังกล่าว
ไม่ได้ แต่จากการสัมภาษณ์ผู้ทำวิจัยพบว่า วิธีทางที่สองนี้มีผู้เลือกปฏิบัติกันน้อยมาก ทั้ง
หมู่บ้านมีตัวอย่างให้รับรู้เพียงสองรายเท่านั้นเอง (ตัวอย่างที่ชาวบ้านสามารถอ้างอิงได้ใน
ปัจจุบัน) โดยมากแล้วผู้ที่ตกอยู่ในภาวะขัดแย้งภายในครอบครัว เช่นนี้จะเลือกเอาวิธีทาง
ที่หนึ่งมากกว่า ทั้งนี้คงเหตุที่ว่า ลูก ๆ ของคนนั้นเมื่อได้รับการอบรมขัดเกลาทางด้าน
ศาสนาด้วยศาสนาคาทอลิก ตั้งแต่คลอดออกมาจนกระทั่งเติบโตถึงขั้นพ้นสภาพของผู้เยาว์
(ซึ่งโดยมากจะถือเอาอายุ ๒๐ ปี เป็นเกณฑ์ ของการบรรลุนิติภาวะและพ้นสภาพของผู้เยาว์
และเมื่อเด็กที่ถูกกระบุในสัญญาเมื่ออายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ แล้วจึงจะให้เด็กผู้นั้นเปลี่ยนมานับถือ
ศาสนาพุทธ) ในระยะเวลาดังกล่าวเด็กจะถูกแวดล้อมด้วยกลุ่มเพื่อนเล่นที่เป็นเด็ก ๆ ใน
ครอบครัวคาทอลิก ทั้งที่บ้านและโรงเรียน ปู่ ย่า หรือ ตา ยาย ญาติผู้ใหญ่ (ฝ่ายที่
อยู่ในชุมชนบ้านโคกวัด) ที่เป็นคาทอลิก "พ่อ" (พ่อเจ้าวัด) และซิสเตอร์ที่ตนรักและ
สนิทสนมด้วยอย่างมาก (สังเกตได้จากเด็ก ๆ ชอบมาคุยเรื่องสนุก ๆ กับพ่อเจ้าวัด
เสมอ ๆ เมื่อมีโอกาส) นอกจากนี้พิธีกรรมต่าง ๆ ในชุมชนบ้านโคกวัดซึ่งเป็นศาสนา
คาทอลิก ตนและเพื่อน ๆ ก็เลยเข้าไปร่วมมาโดยตลอด ซึ่งพอจะกล่าวได้ สภาพแวดล้อม
ทางสังคมของเด็กคนที่ถูกระบุในสัญญานั้น เป็นสิ่งแวดล้อมของสังคมแบบคาทอลิก (ในค่าน
ศาสนา) ทั้งสิ้น ดังนั้นเมื่อเด็กที่ถูกระบุในสัญญาโตขึ้นมา จึงมักจะไม่นิยมเปลี่ยนศาสนา

ไปตามสัญญา โดยเด็กมักจะอ้างว่าตนไม่ได้มีส่วนร่วมด้วย คนจึงไม่สมัครใจที่จะละทิ้ง ศาสนาคาทอลิก อีกประการหนึ่ง ครอบครัว ญาติพี่น้อง (ของที่นับถือศาสนาคาทอลิก) และเพื่อนบ้านต่าง ๆ ที่เป็นคาทอลิกนับได้ว่ามีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อการเปลี่ยนศาสนาและ เป็นตัวบังคับทางอารมณ์สำคัญที่ทำให้บุคคล (ตัวหรือเมียที่ต่างศาสนา) ที่ตกในสถานการณ์ นี้ต้องใช้วิธีการที่หนึ่ง ซึ่งเป็นทางที่ทำให้ความขัดแย้งภายในครอบครัวมีน้อยที่สุด แต่ก็ ไม่ได้หมายความว่าบุคคลผู้นั้นจะไม่มี ความขัดแย้งเลย เพราะจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่า อย่างน้อยที่สุดบุคคลที่ตกในสถานการณ์เช่นนี้ก็จะได้ยินคำพูดที่มีความหมายในเชิงเห็นแก่ตน จากญาติพี่น้องในครอบครัวเดิมของตน (ซึ่งโดยมากครอบครัวเดิมจะอยู่ในชุมชนข้างเคียง ซึ่งก็อยู่นอกเขตชุมชนบ้านโคกวัด)

และประการสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้บุคคลที่นับถือศาสนาพุทธที่ไปแต่งงานกับ คนในชุมชนบ้านโคกวัด ต้องเปลี่ยนศาสนาเป็นคาทอลิกภายหลังเสมอ ๆ ก็คือ ความสามารถของบาทหลวงในศาสนาคาทอลิกที่ประจำอยู่ที่วัดคาทอลิกโคกวัดที่สามารถตอบปัญหา ต่าง ๆ ในทางศาสนาได้กระจ่างและน่าเลื่อมใสจนชาวบ้านซึ่งนับถือศาสนาพุทธมาแต่เดิม โต้แย้งไม่ได้

โดยทั่วไปแล้ว ในส่วนที่เกี่ยวกับศาสนาคาทอลิกและครอบครัวนั้น ศาสนานับ ว่า เป็นเครื่องมือสนับสนุนให้ความสัมพันธ์ต่าง ๆ ภายในครอบครัวดำเนินไปโดยราบรื่น เพราะคำสอนของศาสนาคาทอลิกจะเน้นเรื่องความรักที่ทุกคนพึงมีต่อกันอย่างมาก ความ ขัดแย้งในครอบครัวที่เนื่องมาจากศาสนาคาทอลิกนั้นจะมีน้อยมาก เพราะจะพบในกรณีที่มี การแต่งงานข้ามศาสนา (โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือแต่งงานกับคนที่นับถือศาสนาพุทธ) เท่านั้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นกรณีที่เบี่ยงเบนออกมาจากความเป็นปกติ แต่ในระยะยาวแล้ว พวกที่เบี่ยงเบนดังกล่าวจะปรับตัวเองโดยรับเอาศาสนาคาทอลิกมาเป็นศาสนาของตนเสีย เป็น ส่วนมาก และความสัมพันธ์ในครอบครัวก็จะดำเนินไปโดยราบรื่นในชีวิตประจำวัน

ระบบความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา

พระเยซูเจ้า ทรงก้มลงและใช้นิ้วมือเขียนที่พื้นดินว่า "หลักคำสอนและคน
 เกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด อย่าปล่อยให้หลักคำสอนเดินไปตามลำพัง" นั่นก็คือในแง่หนึ่ง
 ของความหมายในข้อความประโยคข้างต้นก็คือ การที่จะเข้าใจถึงศาสนาในแง่ที่เกี่ยวข้อง
 กับมนุษย์นั้น จะถูกแลศึกษาเฉพาะคำสอนทางศาสนาหรือปรัชญาของศาสนาแต่เพียงอย่างเดียว
 นั้นหาเพียงพอไม่ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดูและศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ที่อยู่ในศาสนา
 นั้น ๆ ด้วย การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งความสนใจส่วนใหญ่ไปที่พฤติกรรมของชาวบ้าน
 ที่แสดงออกมาในแง่ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา นั่นคือ พิธีกรรมต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ แต่ก็จะอธิบาย
 ถึงแนวความคิดหรือระบบความเชื่อต่าง ๆ ทางศาสนาคาทอลิกตามความเข้าใจของชาวบ้าน
 ซึ่งเป็นศาสนาหรือหลักธรรมที่ชาวบ้านคาทอลิกชุมชนบ้านโคกวัดแห่งนี้ยึดถือตามความเป็น
 จริง จากที่กล่าวมานี้สรุปความได้ว่า การศึกษาระบบความเชื่อทางศาสนาคาทอลิกครั้ง
 นี้ จะไม่ได้ยึดถือตามคัมภีร์ไบเบิลหรือพระคริสตธรรมคัมภีร์ ซึ่งเป็นศาสนาคาทอลิกของ
 พระเยซูหรือสาวกเป็นหลัก แต่จะยึดถือและศึกษาศาสนาคาทอลิก (ในความเข้าใจและ
 พฤติกรรมที่แสดงออกตามความเชื่อนั้น ๆ) ของชาวบ้านชุมชนโคกวัดเป็นหลัก

ชาวบ้านชุมชนโคกวัดนั้นเกือบทั้งหมด เป็นผู้ที่นับถือศาสนาคาทอลิก ซึ่งชาวบ้าน
 พวกนี้จะเรียกตัวเอง (ในแง่ของศาสนา) ว่าคริสตัง และในขณะที่เดียวกันเขาจะถือ
 ว่าผู้ที่ไม่นับถือศาสนาเกี่ยวกับเขาเป็นพวกศาสนา ซึ่งมีคำศัพท์เรียกกันเฉพาะว่า "ยั่นติว"

๑
 Kosuke Koyovma "Buddhist not Buddhism" Barbara & Howell,

Southeast Asians Speak out, (New York : Friendship Press Inc, 1975)

p.12.

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงจำนวนครอบครัวและร้อยละ จำแนกตามศาสนา
(ในปัจจุบัน)

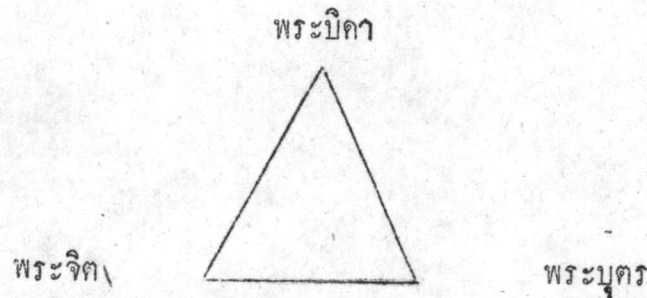
ศาสนา	ครอบครัว	
	จำนวน	ร้อยละ
คาทอลิก	๑๐๒	๕๐.๒๖
พุทธ	๑๑	๕.๓๘
รวม	๑๑๓	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๒ นี้ เห็นได้ว่าครอบครัวที่นับถือพุทธศาสนาในชุมชนโคกวัดนั้น มีเพียงส่วนน้อย และตามข้อเท็จจริงที่ว่าชาวบ้านกลุ่มนี้เป็นผู้ที่อพยพเข้ามาใหม่ (ไม่เกิน ๑๐ ปี) ส่วนใหญ่พวกเขาจะทำนาโดยเช่าที่นาของวัดคาทอลิกโคกวัด

ระบบความเชื่อทางศาสนา "คาทอลิก" ของชุมชนบ้านโคกวัด

ตามความเชื่อทางศาสนาของชาวบ้านชุมชนบ้านโคกวัดนั้น พระเจ้าเป็นสิ่งที่จะต้องใช้ความเคารพสูงสุด เพราะพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลก สร้างมนุษย์และสรรพสิ่งทั้งมวลในโลกมนุษย์และจักรวาล และสรรพสิ่งทั้งหลายที่พระเจ้าทรงสร้างขึ้นนั้นก็เพื่อที่จะใช้มนุษย์ได้ใช้สอยให้เกิดประโยชน์แก่มนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นสิ่งที่พระเจ้าทรงรักมากที่สุด ดังนั้น มนุษย์จะต้องรักพระเจ้าเป็นการตอบแทน ทางที่จะแสดงออกซึ่งความรักของมนุษย์ที่มีต่อพระเจาก็คือ การปฏิบัติตามคำสอนและศีลธรรมของพระเจ้าอย่างจริงจัง ปราศจากการเสแสร้ง เมื่อมนุษย์ทำความดีและรักพระเจ้านี้ได้แล้ว เมื่อมนุษย์เหล่านั้นตายไป วิญญาณของพวกเขาจะไปมีชีวิตร่วมอยู่กับพระเจ้า ซึ่งถือกันว่าเป็น "ชีวิตนิรันดร์"

สิ่งที่เคารพสูงสุดที่เรียกว่า "พระเจ้า" นี้ จอหมายรวมถึง พระบิดา พระบุตร และพระจิต ซึ่งทั้งสามส่วนนี้จะแยกออกจากกันเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดต่างหากโดด ๆ ไม่ได้ เป็นอันขาด เพราะทั้งสามส่วนนี้จะรวมอยู่ในสภาวะที่เป็นหนึ่งเดียว (เหมือนกับรูปสามเหลี่ยม ซึ่งถ้าตัดคานหนึ่งคานใจหรือมุมหนึ่งมุมใจออกจากกัน สามเหลี่ยมรูปนั้นก็ จะไม่เป็นสามเหลี่ยมอีกต่อไป) ซึ่งพอจะแสดงออกเป็นแผนภาพได้ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ของผู้นับถือ พบว่า สำหรับชาวบ้านนั้นเชื่อว่า พระเป็นผู้นี้ มีตัวตนจริง เป็นผู้ที่มีความสามารถอันยอดเยี่ยมเหนือกว่ามนุษย์ธรรมดา มีฤทธิ์ และมี ความศักดิ์สิทธิ์จริง เมื่อผู้นับถือถามชาวบ้านทำไมถึงเชื่อเช่นนั้นได้ ชาวบ้านจะอ้าง จากประวัติที่ไต่ถามได้ฟังมาจากพระสอนศาสนาว่า พระองค์ทรงสามารถสร้างโลกได้ สร้าง มนุษย์และทุกสิ่งทุกอย่างได้ นั้นหมายความว่า สำหรับชาวบ้านชุมชนโคกวัด เชื่อว่า จักรวาลโลก และสรรพสิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้ พระเจ้าเป็นผู้ที่ทรงสร้างไว้จริง ทั้งนี้ ชาวบ้านจะอ้างถึงตรรกวิทยาของมนุษย์เข้ามาเปรียบเทียบ คือ ชาวบ้านจะกล่าวว่า สิ่งต่าง ๆ ที่เราใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น แก้ว บ้านเรือน ฯลฯ ก็ต้องมีมนุษย์ เป็นผู้สร้างจึงจะเกิดขึ้นมาได้ ถ้าปราศจากคนหรือมนุษย์สร้างขึ้นแล้วมันก็จะเกิดขึ้นมาไม่ ได้ ทุกสิ่งทุกอย่างจะเกิดขึ้นมาลอย ๆ ไม่ได้ ดังนั้น ภัยเหตุผลในท่านดูเกี่ยวข้องกับมนุษย์ จะต้องมีผู้ที่สร้างขึ้น

จักรวาลโลก (เวลาให้สัมภาษณ์ชาวบ้านจะกล่าวว่า โลก, ดวงอาทิตย์ และ ดวงดาวต่าง ๆ ซึ่งผู้ท้าวินิจฉัยและแทนค่าเหล่านี้ว่าจักรวาล) และทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์คิด

ประพศิปฏิปัตติคาม เพื่อเป็นการยืนยันว่าเรารักพระเจ้าด้วยความจริงใจ มิใช่เสแสร้ง
 สิ่งของที่ถือว่าศักดิ์สิทธิ์ และนำมาคล้องคอเหล่านี้ มิได้มีไว้เพื่อให้จิตใจอีกheim หรือ
 ทำให้อยู่คงกระพันแต่อย่างใด แต่ในยามวิกฤติ หรือในสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งน่าจะ
 เอาตัวไม่รอด ชาวบ้านก็ยอมรับว่าพวกเขาจะนึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คล้องคอเขา พร้อมกับ
 ขอพรให้เขาเอาตัวรอดจากสถานการณ์ที่อันตรายต่าง ๆ ที่เขากำลังเผชิญหน้าอยู่นั้น

โลกหน้าและชีวิตนิรันดร

ชาวบ้านชุมชนโคกวัคเชื่อว่า มนุษย์ในปัจจุบันก็มีเชื้อสายมาจากพ่อแม่ของตน
 ซึ่งเป็นเรื่องของการสืบเชื้อสายโลหิตธรรมดา แต่ถาสืบย้อนไปจนถึงที่สุดแล้ว ชาวบ้าน
 ส่วนใหญ่เชื่อว่า อากามกับอีฟ ซึ่งพระเจ้าทรงสร้างขึ้นมาเป็นบรรพบุรุษของมนุษย์
 นั้นคือ สำหรับชาวบ้านในชุมชนแห่งนี้แล้ว ที่มาของมนุษย์ก็คือพระเจ้านั่นเอง และเมื่อ
 ผู้วิจัยถามถึงว่า เมื่อตายไปแล้ว มนุษย์จะไปไหน ชาวบ้านส่วนใหญ่จะตอบว่า ในกรณี
 ที่ดวงวิญญาณของผู้ตายไปดวงวิญญาณของคนบาป ก็จะเร่รอนไปในที่ต่าง ๆ อยู่ในโลกนี้
 เอง และจะไม่มีทางพบกับความสุขได้เลย แต่สำหรับดวงวิญญาณที่ดีนั้นก็จะไปอยู่กับ
 พระเจ้า มีสภาพเป็นชีวิตนิรันดร เมื่อผู้วิจัยถามว่าชีวิตนิรันดรนั้นมีสภาพอย่างไร ชาว
 บ้านส่วนมากจะตอบไม่ได้ว่ามีสภาพอย่างไร แต่ก็มีชาวบ้านจำนวนหนึ่งซึ่งส่วนมากของพวกเขา
 นี้จะเป็นคนที่มีอายุมากแล้ว จะพยายามตอบว่า ชีวิตนิรันดรจะเป็นชีวิตที่มีความสุขอย่าง
 สมบูรณ์ และจะไม่มีมีการตายอีกต่อไป และมีสภาพเหมือน ๆ กับสวรรค์นั่นเอง ส่วนเด็ก
 หนุ่มสาวนั้นส่วนใหญ่จะไม่ตอบคำถามนี้เลย โดยให้เหตุผลว่า ไม่มีประโยชน์ที่เราจะไป
 คิดถึงสิ่งที่ยังไกลตัวมาก ๆ ทางที่ดีควรคำนึงถึงปัจจุบันดีกว่า ทว่าตัวให้ดีที่สุด ยึดมั่นใน
 คำสอนของพระเจ้า แล้วผลดีจะตอบแทนเราเอง แต่จะเป็นอย่างไรแน่นอนนั้นยากที่เรา
 จะรู้ได้แน่นอน เท่าที่ผู้วิจัยพยายามค้นหาในเรื่องนี้นั้นไม่พบ เรื่องวันพิพากษา การรอ
 คำพิพากษา การรอคำพิพากษาของพระเจ้า ในความเชื่อของชาวบ้านคาทอลิกแต่อย่างใด
 เลย ชาวบ้านจะอธิบายข้ามเรื่องนี้ไปหมด

สำนักนั้นเป็นบาป เพราะเป็นการทำลายในสิ่งที่พระเจ้าทรงอุทิศสร้างขึ้นมา ซึ่งสัตว์เหล่านี้มนุษย์ควรจะต้องถนอมใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่เมื่อมีคน (มนุษย์) มาฉกฉวยเจตนาเพียงเพื่อความสนุก ก็ถือได้ว่าเขาผู้นั้นไม่ได้เห็นความสำคัญในสิ่งที่พระเจ้าทรงสร้างขึ้นมาเลย จึงถือได้ว่าบาป

คดีเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง

สำหรับชาวบ้านชุมชนโคกวัดส่วนใหญ่แล้ว คดีเกี่ยวกับเครื่องรางนั้นไม่ค่อยเด่นชัดนัก สิ่งของที่ชาวบ้านนำมาไว้กับตัวและถือว่าศักดิ์สิทธิ์นั้น แท้ที่ผู้วิจัยพบจากการสังเกตและสัมภาษณ์จากชาวบ้านนั้นมีแต่เพียงรูปของนักบุญทางศาสนาคาทอลิก และไม่กางเขนรูปนักบุญ และไม่กางเขนนั่นก่อนที่จะนำมาแขวนคอได้จะต้องให้พระบาทหลวงทำพิธีเสกเสียก่อน พิธีการเสกนั้นก็ไม่ใช่โตอะไรเลย เพียงแต่ชาวบ้านผู้ใดคนหนึ่งเอารูปนักบุญท่านใดท่านหนึ่งที่ตนเคารพอย่างมาก และถือว่าเป็นนักบุญประจำตัว หรือไม่กางเขน (ที่ตนจะนำมาแขวนคอ) มอบให้แก่พระบาทหลวงตรงสถานที่ใดก็ได้ (ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน ศาลา ตามทางที่พบเห็นหรือในวัด) แล้วก็บอกให้พระบาทหลวงท่านเสกให้หน่อย ท่านก็จะเสกให้ ใช้เวลาในการเสกประมาณ ๑ นาทีก็เสร็จแล้ว ต่อจากนั้นชาวบ้านผู้นั้นก็สามารถเอาไม้กางเขนหรือรูปนักบุญคล้องคอทันที ตามความเชื่อของชาวบ้านนั้นถือกันว่า ในยามปกติ รูปนักบุญที่นำมาแขวนคอเพื่อเป็นเครื่องหมายเตือนสติให้ผู้ที่คล้อง ระลึกถึงความดีหรือคุณธรรมของนักบุญผู้นั้น เมื่อนึกถึงคุณธรรมของท่านแล้ว ก็ควรพยายามสร้างความดีต่าง ๆ โดยพยายามยึดตัวอย่างจากชีวประวัติของท่านเหล่านั้น และถือเสมอว่า ท่านนักบุญผู้นั้นคือบุคคลตัวอย่างหรือบุคคลในอุดมคติ ส่วนไม้กางเขนนั้นในยามที่ปกติก็เป็น เครื่องหมายให้ระลึกถึงคุณความดีของพระเยซูเจ้า นึกถึงความรักของพระองค์ที่มีต่อมวลมนุษย์ ยอมสละแม่พระชนมชีพเพื่อเป็นเครื่องไถ่บาปแก่มวลมนุษย์ และที่สำคัญก็คือการให้อภัยแก่เพื่อนมนุษย์ (เหมือนกับพระเยซู ที่กล่าวให้อภัยแก่ผู้ที่ว่าพระองค์ "พระบิดาของจงอภัยแก่เขาเถิด เพราะเขาไม่รู้ว่าเขากำลังทำอะไร") และเมื่อนึกถึงคุณความดีเหล่านี้แล้ว ก็ต้องพยายาม

คุณค่าของชีวิตและสัตว์ในสายตาของชาวบ้านคาทอลิกโลกวัต

ต่อคำถามที่ผู้วิจัยถามว่า การฆ่าสัตว์และฆ่าชีวิตมนุษย์นั้นเป็นบาปหรือไม่ ชาวบ้านชุมชนโลกวัตส่วนใหญ่จะตอบคำถามนี้ โดยอ้างอิงถึงหลักธรรมทางศาสนาคาทอลิกที่กล่าวถึง เรื่องพระเจ้าทรงสร้างโลก สร้างมนุษย์ และสรรพสิ่งต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งสัตว์ที่มีชีวิตทั้งหมดด้วย เพื่อประทานให้แก่มนุษย์ได้ใช้เพื่อยังประโยชน์แก่ชีวิตมนุษย์ทั้งหมด นั้นหมายความว่า เราพอจะแบ่งประเภทของสัตว์ที่มีชีวิตออกตามความเชื่อของชาวบ้านแห่งนี้ ออกได้ ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

๑. สัตว์มนุษย์ ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีคุณค่ามากที่สุด เพราะพระเจ้าทรงรักมากที่สุด ดังนั้น เมื่อบุคคลใดเพียงแต่เบียดเบียนเพื่อนมนุษย์ด้วยกันก็ถือว่า เขาผู้นั้นกระทำความผิดต่อพระเจ้า ซึ่งถ้าการเบียดเบียนนั้นรุนแรงจนถึงกับการฆ่าชีวิตมนุษย์กันด้วยแล้ว เขาผู้ทำการฆ่านั้นจะมีบาปอย่างมากที่สุด ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า มนุษย์นั้นเป็นสิ่งที่มีความสูงมาก ผู้ใดทำการฆ่าชีวิตมนุษย์จึงถือว่าทำบาปอย่างมากที่สุดด้วยเช่นกัน

๒. สัตว์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์ หรือที่เรียกกันว่า สัตว์เดรัจฉานนั้น ก็เป็นสิ่งที่มีคุณค่าเช่นกัน แต่คุณค่าของสัตว์ประเภทนี้นั้นน้อยมาก เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับคุณค่าของมนุษย์ เพราะสัตว์ประเภทนี้พระเจ้าทรงสร้างมาเพียงแต่เพื่อเป็นอุปกรณ์ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ แต่การฆ่าชีวิตของสัตว์เหล่านี้จะบาปหรือไม่ ต้องดูที่เจตนาในการฆ่าเป็นสำคัญ คือถ้าการฆ่าชีวิตเหล่านั้นเพื่อนำมาใช้ให้ก่อประโยชน์กับมนุษย์หรือมีผลคือมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อมก็ถือว่าเป็นการฆ่า (สัตว์) ที่เป็นประโยชน์ไม่เป็นบาปแต่อย่างใด (ผลประโยชน์ทางตรงนั้นก็ไต่แก่ การฆ่าสัตว์เพื่อเอาเนื้อมาปรุงอาหาร เอาหนังมาทำเครื่องใช้ เช่น เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ผลประโยชน์ทางอ้อมนั้นก็ไต่แก่การนำเอาสัตว์ต่าง ๆ มาทดลองจนสัตว์นั้นบาดเจ็บหรือตายลง แต่ผลการทดลองนั้นก็ก่อให้เกิดความเจริญงอกงามทางความรู้ในทางวิชาโรคต่าง ๆ เพิ่มขึ้น หรือการฆ่าสัตว์บางชนิด เช่น งูที่กำลังจะทำร้ายร่างกายคน ก็เป็นการช่วยชีวิตมนุษย์ ซึ่งก็ถือว่าไม่เป็นบาป) แต่ถ้าเจตนาในการฆ่าสัตว์เดรัจฉานต่าง ๆ นั้น เป็นแต่เพียงเพื่อความสนุกสนานหรือกะนองมือเฉย ๆ ก็ถือว่า การ

จะไม่คบใคร ไม่เบียดเบียนใคร จะมีแต่ความซื่อสัตย์สุจริต มีความรักที่จะให้ต่อ
เพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือแก่คนที่ตกทุกข์ได้ยากและต้องการ
ความช่วยเหลือ คนประเภทนี้จะเป็นที่รักของพระเจ้าอย่างยิ่ง เพราะพระเจ้าจะถือว่า
ผู้ใดที่แสดงออกซึ่งความรักที่มีต่อเพื่อนมนุษย์นั้นก็จะ เป็นเครื่องหมายแสดงว่าเขาผู้นั้น
รักพระองค์อย่างบริสุทธิ์ใจจริง ๆ มิได้เป็นการเสแสร้ง ดังนั้นเมื่อคนประเภทนี้ตายไปแล้ว
วิญญาณของเขาจะขึ้นไปอยู่บนสวรรค์ และมีชีวิตนิรันดร์อยู่กับพระเจ้า ส่วนคนประเภท
ที่สองนั้น คือคนที่กระทำแต่ความชั่วเป็นปกติวิสัย ไม่อยู่ในศีลธรรมหรือคำสั่งสอนของพระเจ้า
ไม่สนใจต่อการเข้าโบสถ์ ตลอดเวลาเขาจะมุ่งแต่หาประโยชน์เข้าใส่ตัว แม้จะใช้วิธีที่
คดโกงและเบียดเบียนเพื่อนบ้านเขาก็จะทำเสมอ คนประเภทนี้จะไม่เป็นที่รักของพระเจ้า
เพราะการเบียดเบียนเพื่อนมนุษย์นั้นถือได้ว่าเป็นการกระทำผิดหรือละเมิดต่อพระเจ้าอย่าง
ร้ายแรง ทั้งนี้ชาวบ้านจะอ้างอิงถึงเหตุผลที่ว่า พระเจ้าทรงสร้างมนุษย์มาด้วยความรัก
จึงทรงประทานสรรพสิ่งทั้งหลายมาเพื่อให้มนุษย์ได้ใช้สอยเพื่อความสุขของสิ่งที่พระองค์รัก
ดังนั้นถ้าใครเบียดเบียนเพื่อนมนุษย์ถือได้ว่าเป็นการเบียดเบียนหรือละเมิดต่อพระองค์ ซึ่ง
ถือได้ว่าเป็นบาปอย่างยิ่ง และเมื่อคนประเภทนี้ตายไป วิญญาณของเขาก็จะไม่เป็นที่รัก
ของพระเจ้า วิญญาณของเขาจะขึ้นสวรรค์ หรือมีชีวิตนิรันดร์ร่วมกับพระเจ้าไม่ได้ ดังนั้น
วิญญาณซึ่งมีบาปของคนประเภทที่สองนี้จะล่องลอยอยู่ในโลกอย่างไม่มีหลักแหล่ง วิญญาณ
ประเภทนี้แหละคือสิ่งที่ชาวบ้านชุมชนโคกวัดเรียกว่า "ผี" ตามความเชื่อของชาวบ้านชุมชน
โคกวัดนั้นถือว่า ผีเป็นสิ่งที่ไม่ดี (ผี ประเภทที่ตีให้คุณและคุ้มครองนั้นไม่มีเลย) เป็นสิ่ง
ที่เลวร้าย คอยแต่จ้องหาโอกาสแต่ละเบียดเบียนชาวบ้านที่มีชีวิตอยู่ให้พบกับความเลวร้าย
ต่าง ๆ เช่น ผีอาจจะเข้าสิงอยู่ในตัวคนใดคนหนึ่ง ทำให้เจ็บป่วย ซึ่งชาวบ้านบอกว่า
ต้องขับไล่ผีให้ออกไปด้วยน้ำมนต์ศักดิ์สิทธิ์ ด้วยความเชื่อที่ว่า ผีนั้นมีแต่ความเลวร้ายอย่าง
เดียว ผีที่ดีจะไม่มีเลย ชาวบ้านในชุมชนโคกวัดจึงไม่มีพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการนับถือผีเลย
เพราะชาวบ้านจะมีแต่ความเกลียดชัง เท่านั้นที่ให้กับผี

พระคาทอลิก หรือ อากาทอนพบในหนังสือเกี่ยวกับศาสนาคาทอลิกต่าง ๆ ที่ว่า "เราคือหนทาง เราคือความจริง และเราคือชีวิต" (ชีวิตในที่นี้ชาวบ้านบอกว่าหมายถึงชีวิตนิรันครในอาณาจักรของพระเจ้านั่นเอง)

ส่วนพระนางมาเรียและโจเซฟ ซึ่งเป็นผู้ตั้งครรภ์ และผู้เลี้ยงพระเยซูมานั้น (ชาวบ้านไม่ถือว่าทั้งสองคนเป็นแม่และพ่อของพระเยซู เพราะใช้ชื่อว่าพระเยซูเป็นบุตรของพระเจ้า ตอนที่นางมาเรียนตั้งครรภ์นั้น ชาวบ้านเชื่อว่านางมาเรียยังเป็นสาวบริสุทธิ์ ไม่ได้สมสู่กับชายใดเลยแม้กระทั่งโจเซฟก็ตาม) ชาวบ้านชุมชนโคกวัดก็ให้ความเคารพนับถือเช่นกัน) แต่ถือได้ว่า การให้ความเคารพนับถือนั้นอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าที่ให้ต่อพระเยซูมากที่สุด ซึ่งความจริงข้อนี้นอกจากผู้วิจัยจะได้มาจากปากคำของชาวบ้านชุมชนโคกวัด (จากการสัมภาษณ์) เองแล้ว ผู้วิจัยยังสังเกตพบเสมอว่า ในเวลาที่ชาวบ้านจะกล่าวถึงพระเยซูนั้น ชาวบ้านจะใช้คำที่แสดงถึงความเคารพในระดับสูงสุด คือ "นมัสการ" ส่วนคำพูดที่ชาวบ้านแสดงถึงความเคารพนับถือต่อพระนางมาเรียและโจเซฟนั้น ชาวบ้านจะใช้คำว่า "คารวะ" เท่านั้น

ความเชื่อของชาวบ้านชุมชนโคกวัดเกี่ยวกับผีเสื้อ

จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านชุมชนโคกวัด ผู้วิจัยพบว่าชาวบ้านส่วนมากเชื่อว่า ผี เป็นสิ่งที่มีจริง และชาวบ้านจะให้คำอธิบายเกี่ยวกับคำว่าผีที่ชาวบ้านเข้าใจว่า ผีก็คือวิญญาณของคนที่ยังมีชีวิตอยู่ แต่เป็นวิญญาณของคนที่มีบาป พร้อมทั้งชาวบ้านจะอธิบายในรายละเอียดว่า มนุษย์นั้นจะประกอบด้วยส่วน ๒ ส่วน คือ ส่วนที่เป็นร่างกายซึ่งจับต้องมองเห็นได้ว่าเป็นรูปร่างตัวตน และอีกส่วนหนึ่งคือ ส่วนที่เป็นวิญญาณซึ่งจับต้องไม่ได้ มองด้วยสายตาก็ไม่สามารถเห็น เมื่อมนุษย์คนหนึ่งยังมีชีวิตอยู่ ทั้งสองส่วนที่กล่าวมานี้ก็ยังคงรวมกันอยู่ และตามปกติคนเมื่อมีชีวิตอยู่ก็พอจะแบ่งตามความประพฤติได้เป็น ๒ ประเภท คือ คนที่หมั่นกระทำแต่ความดี รักและยึดมั่นในศีลธรรมของพระเจ้า คนประเภทนี้จะเป็นที่รักของเพื่อนบ้านและญาติพี่น้อง เพราะตลอดเวลาที่คนประเภทนี้ยังมีชีวิตอยู่

ว่าเกิดมาได้เองนั้นก็จะต้องมีผู้สร้างขึ้นมาทั้งนั้น และผู้สร้างนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ธรรมดา ๆ อย่างพวกเรา เพราะงานในการสร้างสิ่งเหล่านี้เป็นงานที่หนักและต้องใช้ความสามารถอย่างมาก ซึ่งผู้ที่จะสร้างสิ่งเหล่านี้ได้หมด ก็คือ "พระเจ้า" ซึ่งทรงใช้เวลาในการสร้างสรรค์สิ่งทั้งหลายภายในเวลาเพียง ๖ วันเท่านั้นเอง

พระเยซูเจ้ากับความเชื่อของชาวบ้านชุมชนโคกหวัด

พระเยซูเจ้านั้นก็คือ พระบุตรของพระเจ้า ซึ่งพระเจ้าทรงใช้ให้มาเพื่อไถ่บาปให้แก่มนุษย์ มนุษย์นั้นมีบาปคิดตัวมาตั้งแต่กำเนิด เพราะบรรพบุรุษของมนุษย์ได้ทำผิดต่อพระเจ้า ในเรื่องนี้ชาวบ้านจะอ้างอิงไปถึงมนุษย์ผู้แรกที่อยู่ในสวนของพระเจ้าและได้ขโมยผลไม้ของพระเจ้ากิน ซึ่งการกระทำเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ผิดคำสั่งของพระเจ้า เป็นการล่วงละเมิดต่อพระเจ้า เป็นการกระทำที่บาป และบาปนี้ก็จะถ่ายทอดคิดตัวมนุษย์ที่เป็นลูกหลานผู้สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษคนนั้นมาตลอด (ดังนั้นจึงต้องมีพิธีล้างบาปอันนี้ ซึ่งชาวบ้านชุมชนโคกหวัดเรียกพิธีนี้ว่า คือล้างบาป ซึ่งเป็นพิธีที่ทำให้ทารกเกิดใหม่) และบาปที่กระทำผิดต่อพระเจ้านี้เองที่ทำให้มนุษย์ในสังคมอยู่กันอย่างไม่เป็นสุข ชีวิตของมนุษย์เต็มไปด้วยความทุกข์ พระเจ้าทรงรักมนุษย์ปรารถนาจะให้มนุษย์อยู่กันอย่างเป็นสุข จึงได้ทรงส่งพระเยซูเจ้าให้มาเกิดในโลกมนุษย์ มาเป็นศาสดาของมนุษย์ เป็นผู้ไถ่บาปให้มนุษย์

สำหรับชาวบ้านแล้วจะเคารพนับถือพระเยซูเจ้าอย่างสูงสุด และถือว่าพระเยซูเจ้าซึ่งเป็นพระบุตรของพระเจ้านั้นมี ๒ ฐานะในตัวพระองค์คือ ในฐานะหนึ่งพระองค์ทรงเป็นพระเจ้ามีความศักดิ์สิทธิ์ มีอภินิหารวิเศษมาก เช่น ทรงรักษาคณไช้ ตามอก อัมพาต ให้หายเป็นปกติได้เพียงชั่วเวลาพริบตาเดียว และอีกฐานะหนึ่งนั้น พระองค์ทรงเป็นมนุษย์ ในฐานะที่พระองค์เป็นมนุษย์นั้น พระองค์ทรงมีหน้าที่เป็นสื่อที่จะนำมนุษย์ไปสู่พระเจ้า จากการพูดคุยกับชาวบ้าน ผู้วิจัยพบว่า การแยกฐานะของพระเยซูเจ้าออกเป็น ๒ ฐานะนี้ ชาวบ้านชุมชนโคกหวัดจะอ้างอิงถึงคำพูดของพระเยซู ที่ตนได้ฟังมาจากปากหลวง ซึ่งเป็น

ศาสนาคาทอลิกกับการปฏิบัติตัวของชาวบ้านที่มีต่อเพื่อนบ้าน

โดยอุคมคติแล้ว ชาวบ้านส่วนใหญ่เห็นว่า ทุกคนจะต้องมีความซื่อสัตย์ ไม่คดโกงและ เบียดเบียนต่อชาวบ้านทั้งในชุมชนบ้าน โคกวิคด้วยกันเอง และชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียงและห่างไกลออกไปซึ่งต่างศาสนากับตน หน้าที่ของชาวคาทอลิกที่สำคัญประการหนึ่งคือ ต้องรัก หวังดี แบ่งปัน ช่วยเหลือเพื่อนบ้าน ให้อภัยแก่เพื่อนบ้านได้เสมอ ชาวบ้านหลายคนกล่าวกับผู้วิจัยว่า "เพื่อนบ้านคบแกมชายก็จงยื่นแกมขวาให้เขาอีกข้างหนึ่ง"

แต่ในทางปฏิบัติตามความเป็นจริงแล้ว ผู้วิจัยพบว่า ชาวบ้านมิได้ยึดหลักตามอุคมคติ อย่างเห็นวแนมมากนัก แต่จะมีการยึดหยุ่นมากที่เดียว และการช่วยเหลือกันก็มีได้ครอบคุมเพื่อนบ้านหรือมนุษย์ทุกคนตามอุคมคติ ผู้วิจัยพบว่า การช่วยเหลือกันนั้นจะจำกัดวงอยู่เฉพาะบุคคลในเครือญาติที่สนิท(กับตนเอง) หรือในครอบครัวก่อนแล้วจึงขยายวงกว้างออกไปสู่บรรดาพรกพวก เพื่อนฝูงที่ตนเห็นว่าเป็นคนที่พอจะคบกันและช่วยเหลือกันได้เท่านั้น สำหรับบุคคลที่ชาวบ้านเห็นว่าเป็นคนไม่ดี ซอมเอารัดเอาเปรียบเพื่อนบ้าน ก็จะไม่ได้รับการรังเกียจจากชาวบ้าน และเป็นที่ขูขบขินินหาของชาวบ้าน

พิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาของชาวบ้านชุมชนคาทอลิกโคกวิค

ศาสนิกชนในศาสนาต่าง ๆ เกือบทุกศาสนา นอกจากจะมีการยึดถือในศีลธรรมหรือคำสอนของศาสนาที่เป็นแบบเฉพาะอย่างของตนแล้ว ก็ยังมีการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาของตนอีกด้วย นั้นหมายความว่าโดยปกติแล้ว ศาสนาจะประกอบด้วย ๒ ส่วนคือ ส่วนที่เป็นความเชื่อตามคำสอนและส่วนที่เป็นพิธีกรรม จะเป็นสิ่งที่ดำเนินไปควบคู่กันยากที่จะแยกออกจากกันได้เด็ดขาด แต่มันมักจะสอดแทรกผสมผสานซึ่งกันและกัน ดังนั้นทางที่ลึที่สุดในการจะเข้าใจถึงความเชื่อทางศาสนาของชาวบ้านก็คือ การหาทางทำความเข้าใจกับส่วนประกอบสองส่วนนั้นนั่นเอง นอกจากนี้พิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนาจะแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้อง (ในแง่มุมหนึ่ง) ระหว่างชาวบ้านชุมชนโคกวิคกับพระบาทหลวงผู้ประกอบพิธี

พิธีกรรมทางศาสนาของชาวบ้านคาทอลิกโคกวัดที่สำคัญ ๆ อันจะนำมากล่าวและ
แยกประเภทในที่นี้คือ

พิธีกรรมทางศาสนาของชาวบ้านคาทอลิกโคกวัดที่สำคัญ ๆ อันจะนำมากล่าวและแยก
ประเภทในที่นี้คือ

พิธีกรรมประเภทที่เกี่ยวข้องกับปัจเจกบุคคลได้แก่

พิธีศีลล้างบาป

พิธีศีลกำลัง

พิธีศีลสมรส

พิธีงานศพ

พิธีศีลเจิมคนไข

พิธีศีลแก้บาป

พิธีกรรมและเทศกาลประเภทที่เกี่ยวข้องกับสังคม

พิธีศีลมหาสนิท

พิธีเสกน้ำเสกไฟ

เทศกาลมหาพรต

เทศกาลวันคืนชีวิตใหม่

เทศกาลวันฉลองครบรอบปีของวัด ๆ

เทศกาลคริสต์มาส

พิธีกรรมและเทศกาลต่าง ๆ เหล่านี้มีรายละเอียด ซึ่งพอจะกล่าวได้ในที่นี้โดย
สังเขป ดังนี้คือ

๑. พิธีล้างบาป เป็นพิธีที่ชาวบ้านชุมชนโคกวัดเกือบจะทุกคนต้องผ่าน (ผู้ที่
เป็นคริสตังทุกคนจะต้องผ่านพิธีนี้ และชาวบ้านเกือบทั้งหมดของชุมชนบ้านโคกวัดก็เป็นคริสตัง)
ความหมายและสาระสำคัญของพิธีนี้ อยู่ที่ว่าเป็นพิธีแห่งการรับชีวิตใหม่ของบุคคลที่เกิดมา

ทั้งนี้เป็นไปตามความเชื่อทางศาสนาที่ถือว่ามนุษย์นั้นประกอบด้วยส่วนสำคัญสองส่วน คือ

๑. ส่วนที่เป็นร่างกาย ซึ่งเป็นส่วนที่มองเห็นได้ด้วยตาเปล่า มองเห็นได้ว่ามีรูปร่างเป็นตัวตน

๒. ส่วนที่เป็นจิตใจ หรือวิญญาณ ในส่วนนี้เราไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยประสาททางร่างกายและมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า

ในส่วนที่สองนั้น ทางศาสนาคาทอลิกถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด แต่ในส่วนนี้ของมนุษย์จะเต็มไปด้วยจุดอ่อนหรือความอ่อนแอต่าง ๆ มากมาย ดังนั้น การประกอบพิธีนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยย้่ากำลังใจของบุคคลที่เกิดใหม่มีความกล้า ให้มีจิตใจหรือวิญญาณที่เข้มแข็ง พร้อมกันนั้นก็จะเป็นตัวการรับเอาพระเจ้าซึ่ง เป็นผู้ที่มีความบริสุทธิ์และประเสริฐสุด เป็นผู้ที่มีความจริงที่สุด ความสุขที่สุด และปราศจากซึ่งความหลงผิดเข้าแทรกไว้กับตัวหรือร่างกายของบุคคลผู้เกิดใหม่ เพื่อให้ความอ่อนแอและความหลงผิดต่าง ๆ หดหายไป ซึ่งความอ่อนแอนี้คนธรรมดาหรือชาวบ้านทั่วไปเรียกว่า "บาป" คำอธิบายที่เกี่ยวกับพิธีศีลล้างบาปที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เป็นความเชื่อหรือความเข้าใจทางศาสนาของพระบาทหลวงซึ่งประจำอยู่ที่วัดคาทอลิกโคกวัดทั้งสองท่าน ซึ่งได้อธิบายแก่ผู้ทำวิจัย แต่สำหรับชาวบ้านซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาในชุมชนโคกวัดส่วนใหญ่แล้ว ผู้วิจัยพบว่า มิได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับพิธีนี้สักซึ่ง เหมือนคำอธิบายความสำคัญของพิธีศีลล้างบาปนี้ โดยโยงเรื่องราวเกี่ยวกับ "บาป" ครั้งแรกของมนุษย์แรกที่กระทำผิดต่อพระเจ้า และบาปที่ติดตัวมาของมนุษย์ในปัจจุบันนี้ในฐานะที่เป็นผู้สืบเชื้อสายต่อมาจากมนุษย์คนแรก ดังนั้น พิธีศีลล้างบาป จึงเพื่อที่จะล้างบาปที่ติดตัวมากับบุคคลที่เกิดใหม่ให้หมดไป

พิธีนี้จัดไว้ว่าเป็นพิธีเกี่ยวข้องกับปัจเจกชนมากกว่าที่จะเป็น เรื่องของชุมชนหรือสังคมโดยตรง ในสมัยก่อน ๑๐ ปีที่ผ่านมา เมื่อครอบครัวใดมีเด็กใหม่เกิดขึ้นมา พ่อแม่จะหาพ่อหรือแม่ทูลหัวให้กับเด็ก เมื่อพร้อมแล้ว (ตามปกติแล้วจะมีเวลาหลังคลอดแล้ว ๓ วัน) ก็จะนำเด็กไปที่วัด พ่อเจ้าวัดก็จะทำสมุททะเบียนประวัติให้ และจะทำพิธีศีลล้างบาปให้เลย และจะทำการเป็นรายบุคคล แต่ในปัจจุบันนี้ เมื่อมีเด็กเกิดใหม่ขึ้นในครอบครัว

โต หัวหน้าครอบครัวจะไปแจ้งทางวัด แล้วทางวัดก็จะนัดวันทำพิธีศีลล้างบาปภายหลัง ในระหว่างที่ยังไม่ถึงวันนั้น พ่อแม่ของเด็กก็จะต้องจัดการหาพ่อหรือแม่ทูลหัวให้เด็กให้เรียบร้อย เมื่อถึงวันนั้นพ่อแม่จะนำลูกของตนมาที่วัดแล้วทางวัดก็จะจัดทำพิธีล้างบาปให้พร้อม ๆ กับเด็กรายอื่น ๆ คือทำวันเดียวกันนั้นหลาย ๆ ครอบครัวไปเลย เมื่อมองในแง่ที่ว่า เด็กที่เกิดมาในครอบครัวคาทอลิกทุกคนต้องผ่านพิธีในขณะที่ยังอยู่ในระยะที่เพิ่งเกิดใหม่ ๆ นั้น ทำให้ถือได้ว่า พิธีล้างบาปนี้เป็นพิธีกรรมในการรับสมาชิกใหม่เข้าสู่ครอบครัวและสังคมคาทอลิกนั่นเอง ซึ่งจัดได้ว่าเป็นพิธีกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องกับวัฏจักรของชีวิต (Life cycle) หรือที่เรียกกันว่า (Rite do passage) พิธีหนึ่งนั่นเอง

ตามปกติพิธีศีลล้างบาปนี้จะกระทำให้กับเด็กเกิดใหม่ แต่ก็มีเหมือนกันที่ประกอบพิธีศีลล้างบาปให้กับบุคคลซึ่งเป็นผู้ใหญ่แล้ว เพียงแต่ว่า บุคคลผู้เข้าพิธีนั้นเคยเป็นคนในศาสนาอื่นมาก่อน ซึ่งชาวบ้านที่เป็นคาทอลิกถือกันว่าเป็นบุคคลนอกศาสนา แล้วบุคคลนี้เกิดเปลี่ยนใจขอเข้ามานับถือศาสนาคาทอลิก ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนศาสนา บุคคลผู้นั้นจะต้องผ่านพิธีศีลล้างบาปเสียก่อน ซึ่งมีชื่อเฉพาะที่เจาะจงลงไปอีกว่า "ศีลล้างบาปผู้ใหญ่"

๒. พิธีศีลกำลัง พิธีนี้เป็นพิธีที่ต่อเนื่องจากศีลล้างบาป คือจะกระทำให้กับเด็กที่พ้นจากสภาพทารก ซึ่งตอนนี้กลายเป็นเด็กที่แข็งแรงพอสมควรแล้ว จุดประสงค์อันเป็นสาระสำคัญของพิธีนี้ก็คือเพื่อให้ผู้ที่ผ่านการรับศีลล้างบาปเกิดมีพลังกำลังที่มากพอที่จะทำความดี และขณะเดียวกันก็เพื่อจะให้มีความกล้าที่จะต่อต้านความชั่วร้ายต่าง ๆ (ซาตานหรือความชั่วร้าย ชาวบ้านเชื่อว่ามีความกล้ามากเสมอ นึกกับกำลังของมนุษย์ที่มักจะมีไม่มากนัก) พิธีนี้เดิมก็เป็นพิธีที่หากันเป็นรายปัจเจกบุคคล แต่ปัจจุบันนี้เนื่องจากมีเด็กเกิดมากขึ้น และทางพ่อบาทหลวงก็มีภาระงานมากขึ้น ดังนั้น เพื่อความสะดวกทางวัดจึงนัดให้มาทำพร้อมกันครั้งละหลาย ๆ คน

๓. พิธีรับศีลสมรสหรือศีลกล่าว พิธีนี้เป็นพิธีการแต่งงานของชาวบ้านที่นับถือศาสนาคาทอลิก การประกอบพิธีนี้ต้องประกอบขึ้นภายในวัดและโบสถ์ของศาสนาคาทอลิก

เท่านั้น นอกจากจะต้องมีคู่บ่าวสาวแล้ว บุคคลที่ขาดไม่ได้เด็ดขาดก็คือ พระบาทหลวง ซึ่งปกติจะไต่ถามพระเจ้าวัดนั่นเอง พระบาทหลวงนี้มีความสำคัญต่อพิธีเป็นอย่างมาก คือ ท่านจะมีฐานะเป็นประธานของงานและเป็นตัวแทนของศาสนจักร (คาทอลิก) ที่จะยอมรับว่า การแต่งงานนี้เป็นการแต่งงานที่ถูกต้องหรือไม่ ซึ่งรายละเอียดอันเป็นสาระอื่น ๆ จะกล่าวในตอนที่ว่าด้วยครอบครัวและเครือญาติ

๔. พิธีงานศพ เมื่อมีชาวบ้านตายลง ญาติพี่น้องก็จะจัดการตั้งศพขึ้นที่บ้านของคนตาย ในระยะนี้ญาติพี่น้องจะตั้งศพไว้กี่วันก็ได้ แต่มีข้อแม้ว่าจะต้องมีการสวดศพทุกคืน การสวดศพในระยะนี้ชาวบ้านซึ่งเป็นฆราวาสจะเป็นผู้สวดศพกันเอง โดยที่บาทหลวงไม่ต้องมาเกี่ยวข้องแต่ประการใด การสวดในตอนนี้จะเป็นการสวดอ่อนน้อมและให้พระเจ้าทรงยอมรับผู้ตายให้เข้าไปอยู่ในอาณาจักรของพระองค์ ปกติในการสวดศพนั้นชาวบ้านมักจะสวดกันตอนกลางคืน เวลาประมาณ ๒๐.๐๐ - ๒๑.๐๐ น. เมื่อสวดกันเสร็จแล้วผู้ที่ เป็นเจ้าภาพหรือเจ้าของบ้านจะนำขนมหวานมาเลี้ยงแขกที่ไปในงาน ซึ่งก็เป็นชาวบ้านที่เป็นเพื่อนบ้าน และได้มาร่วมในการสวดศพ ขนมที่ชาวบ้านนิยมทำกันในงานศพคือ คัมถั่วดำใส่กะทิและน้ำตาล เวลาจะกินนิยมตักขนมถั่วดำผสมกับข้าวเหนียวมูล (หนึ่งข้าวเหนียวสุกแล้วคลุกผสมกับกะทิสด) สำหรับเหตุผลของการทำขนมข้าวเหนียวถั่วดำแจกเพื่อนบ้านหรือแขกที่มาร่วมในงานศพก็คือ โดยทั่วไปแล้วชาวบ้านพึงกินข้าวเย็นกันมา และชาวบ้านส่วนใหญ่ก็กินแต่เพียงข้าวและกับข้าว ซึ่งเป็นอาหารคาว ส่วนของหวานนั้นชาวบ้านส่วนใหญ่ มักจะไม่ค่อยกินกันบ่อยนัก ดังนั้นจึงเหมาะที่จะทำขนมแจกกันกิน และขนมข้าวเหนียวถั่วดำก็เป็นขนมที่ทำกันง่ายและชาวบ้านก็บอกว่า รสของมันอร่อยดีด้วย ดังนั้นจึงนิยมทำกันมาก เมื่อญาติพี่น้องตกลงกันว่าถึงเวลาสมควรจะฝังได้แล้ว เพื่อนบ้านและญาติพี่น้องจะช่วยกันแห่ศพขึ้นไปหัด เมื่อตั้งศพเรียบร้อยแล้วทางวัดโดยพ่อเจ้าวัดจะทำพิธีมิสซาหรือศีลมหาสนิท พิธีในตอนนี้อยู่เป็นเรื่องของการทำให้วิญญาณของผู้ตายให้เข้าถึงและสนิทสนมกับพระเจ้า) แล้วต่อจากนั้นก็ให้นำศพของผู้ตายไปยังที่สุสานภายในวันนี้เลย เมื่อฝังศพเรียบร้อยแล้ว ทางบ้าน (บ้านเดิมของผู้ตาย) ญาติ ๆ และชาวบ้านจะต้องจัดการสวดศพให้กับให้กับผู้ตายอีกครั้งหนึ่ง การสวดศพครั้งนี้จะจัดทำกันกี่คืนก็ได้ แต่ต้องไม่เกิน ๗ คืน

๕. พิธีศีลเจิมคนไข ถือได้ว่าพิธีนี้เป็นพิธีที่สนองความต้องการเฉพาะราย บัณฑิตบุคคลเป็นราย ๆ ไป พิธีนี้จะทำกันเมื่อชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกวัดคนหนึ่งคนใด เจ็บป่วยอย่างหนัก ทางญาติที่ต้องการให้ทำพิธีนี้ให้กับคนไขก็จะไปแจ้งให้พระบาทหลวง ที่วัดทราบ ว่าคนไขของคนชื่อนั้น ชื่อนี้ ป่วยต้องการให้"พอ" ไปเจิมให้หน่อย (ชาวบ้าน จะเรียกพระบาทหลวงในศาสนาคาทอลิกว่า"พอ" เสมอ) แต่ส่วนมากแล้วพระบาทหลวง ท่านจะทราบข่าวการเจ็บป่วยก่อนล่วงหน้าทีญาติจะมาแจ้งให้ไปทำพิธีแล้ว และก็มีบ่อยครั้งที่ท่านมาเยี่ยมคนไขที่บ้านเอง เมื่อญาติพี่น้องของคนไขร้องขอจะให้ท่านทำพิธีเจิมคนไข ท่าน ก็จะทำได้ พิธีไม่ใหญ่โตอะไรมาก เพียงแต่เมื่อทุกอย่างพร้อมแล้ว ท่านก็จะประกอบพิธี โดยเอาน้ำมันศักดิ์สิทธิ์มาเจิมที่หน้าผากคนไข ก็ถือได้ว่าเสร็จพิธี วัตถุประสงค์อันสำคัญของพิธีนี้ก็คือ เป็นการให้กำลังใจแก่คนไข ซึ่งปกติคนป่วยไขที่ต้องการทำพิธีนี้มักจะเป็น คนไขหนัก ในสภาพเช่นนี้คนป่วยต้องการกำลังใจอย่างมาก ชาวบ้านได้อธิบายรายละเอียด ในเรื่องนี้ให้แก่ผู้วิจัยฟังว่า กำลังใจที่ได้รับจากพิธีนี้มีประโยชน์มาก คือ ประการแรก เลยทีเดียว สำหรับกรณีของคนไขยังมีหวังที่จะหายเป็นปกติได้นั้น กำลังใจจะทำให้เขา เข้มแข็ง เพราะเชื่อว่าพระเจ้าจะประทานชีวิตใหม่ให้กับเขาอีก ประการที่สอง เมื่อ เป็นไข้ที่หนักมาก ๆ จนคนไขพอที่จะรู้สึกว่าคุณต้องตายแน่ ๆ แล้วนั้น การได้เข้าใกล้ชีวิต และมีโอกาสได้เห็นพระบาทหลวงซึ่งสำหรับสายตาของชาวบ้านแล้ว บาทหลวงคือตัวแทน ของพระศาสนจักรคาทอลิกของพระเจ้าเลยทีเดียว ย่อมทำให้ชาวบ้านซึ่งป่วยหนักนั้นรู้สึก ตนเองง่าได้ใกล้ชีวิตกับพระเจ้า ถ้าสิ้นใจตายไป พระเจ้าก็จะกรุณารับเอาดวงวิญญาณ ของเขาเข้าไปไว้ในอาณาจักรของพระองค์ ทำให้ชาวบ้านมีกำลังใจที่จะตายอย่าง เข้มแข็ง ขึ้นได้ ให้บุตรบุตรอายุเกินไป

๖. พิธีศีลแกব্য พิธีนี้เป็นพิธีที่ทำขึ้นเพื่อตอบสนองตามความต้องการของ ชาวบ้านเป็นรายบัณฑิตคนไป เมื่อชาวบ้านคนใดได้กระทำผิดไปแล้ว และสำนึกตัวเองว่า เป็นคนผิดจริง ๆ บุคคลหรือชาวบ้านผู้กระทำผิดนั้นจะเข้าพบและปรึกษาพ่อเจ้าวัดหรือบาทหลวง ที่ประจำอยู่ในวัด ๆ คนใดคนหนึ่ง เป็นการเฉพาะตัว แล้วบุคคลผู้นั้นก็จะสารภาพถึงสิ่งที่

คนได้กระทำลงไปแล้วทั้งหมด ในทางปฏิบัตินั้น นอกจากจะสารภาพผิดแล้ว ยังมักจะขอ
 คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาจากบาทหลวงด้วย ทั้งนี้เพราะบาทหลวงคือผู้รอบรู้อย่างกว้าง
 ขวางในสายตาของชาวบ้าน ชาวบ้านจึงเชื่อถือและต้อง การคำแนะนำจากพระบาทหลวง
 ต่อจากนั้นพระบาทหลวงก็จะทำพิธีศีลแก้บาปให้ สำคัญของพิธีศีลแก้บาปนี้อยู่ที่การ
 ยอมรับว่าตนเป็นคนผิด เป็นคนบาป (บาปซึ่งเกิดจากการกระทำที่ล่วงไปแล้ว) บัดนี้
 คนได้สำนึกผิดได้แล้ว และจะไม่กระทำความผิดหรือบาปเช่นนั้นอีกต่อไป และต่อแต่นี้
 ไปตนจะปฏิบัติตามธรรมของพระเจ้า เพื่อที่จะได้เป็นที่รักของพระเจ้าต่อไป ชาวบ้าน
 ส่วนใหญ่เชื่อว่า คนที่ผ่านการรับศีลแก้บาปก็จะเป็นผู้ซึ่งปราศจากบาปแล้ว และถ้าทำ
 ความดีโดยปฏิบัติตามคำสอนของพระเจ้าต่อไปแล้ว ก็จะเป็นบุคคลที่รักของพระเจ้า ตาย
 ไปดวงวิญญาณของตนก็จะได้ไปมีชีวิตนิรันดรอยู่กับพระเจ้า จากการศึกษาพบว่า สำหรับชาวบ้าน
 โลกวิถ์แล้ว พิธีศีลล้างบาปเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะปลดเปลื้องความกังวลใจ ความทุกข์ใจ
 (ของชาวบ้านผู้ใดคนหนึ่ง ที่เชื่อว่าตนเองได้กระทำผิดไปแล้ว) เท่ากับว่าทางวัดได้ทำ
 หน้าที่การ เป็นที่ปรึกษาและแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพจิตของชาวบ้าน ซึ่งพอจะถือได้ว่า
 พระบาทหลวงคาทอลิกในชุมชนท้องถิ่น ได้ทำหน้าที่เป็นนายแพทย์รักษาหรือถอนคลายโรค
 จิต โรคประสาทอีกประการหนึ่งด้วยโดยอาศัยพิธีกรรมทางศาสนาเป็นเครื่องมือ จากการ
 พูดคุยกับพระบาทหลวงและชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกวิถ์ ผู้วิจัยพบว่า จำนวนชาวบ้าน
 ผู้ต้องการให้ทางวัดประกอบพิธีนี้ให้กับตนนั้นมีน้อยมาก ปีหนึ่ง ๆ ไม่เกิน ๑๐ ราย อยางไร
 ก็ตาม พิธีนี้นับได้ว่าเป็นกลไกหรือเครื่องมืออันสำคัญที่ทำให้พระบาทหลวงคาทอลิกได้ทราบ
 ถึงปัญหาหรือข่าวสารต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านโคกวิถ์อย่างลึกซึ้ง และการรู้ถึงข่าวสารและ
 ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ช่วยให้พระบาทหลวงสามารถเลือกคำสอนต่าง ๆ ที่จะเทศน์สั่งสอน
 ชาวบ้านได้ถูกประเด็น กาลและเทศะได้อย่างมากทีเดียว ขณะเดียวกันพิธีนี้ก็เป็นเครื่องมือ
 ที่จะกระชับให้ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับพระบาทหลวงแน่นแฟ้นขึ้นด้วย

๗. พิธีศีลมหาสนิท ชาวบ้านชุมชนโคกวัคนิยมเรียกพิธีนี้ว่า พิธีมิสซา มิสซา จะเป็นพิธีที่ชาวคาทอลิกบ้านโคกวัคทุกคนรู้จักก็ พิธีนี้จะกระทำภายในโบสถ์ทุกวัน แต่จะ ทำกันใหญ่โตมากน้อยในวันอาทิตย์ พิธีนี้เป็นพิธีที่ชาวบ้านมาสวดมนต์และฟังเทศกกันนั่นเอง ในพิธีมิสซานี้จะใช้สัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่ชาวบ้านคาทอลิกเรียกว่า "ศีลมหาสนิท" ซึ่งได้แก่ ขนมปังไม้ใส่เชื้อและเหล้าองุ่น ขนมปังนั้นทางศาสนาคาทอลิกกำหนดให้มีความหมายแทน ร่างกายของพระเยซู ส่วนเหล้าองุ่นนั้นมีความหมายแทนโลหิตของพระเยซู เมื่อผู้วิจั ยถามว่าทำไมจึงกำหนดเช่นนี้ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะตอบคำถามนี้ได้ โดยอ้างถึงประวัติทาง ศาสนาคาทอลิก ตอนที่มีการกินเลี้ยงครั้งสุดท้าย ก่อนที่จะมีการจับตัวพระเยซูไปถึงไม กางเซน และพระเยซูได้หยิบขนมปังขึ้นมาพร้อมทั้งประกาศแก่สาวกที่อยู่ในที่นั้นว่า "นี่คือ กายของเรา" และต่อมาพระองค์ทรงหยิบเหล้าองุ่นขึ้นมา และทรงกล่าวประกาศแก่ สาวกขึ้นอีก "นี่คือโลหิตของเรา"

จุดประสงค์หรือความมุ่งหมายในการประกอบพิธีมิสซาก็คือ การสวดมนต์สรรเสริญ และระลึกถึงพระเยซู พร้อมกับให้คำมั่นสัญญาต่อพระองค์ว่า เราจะเป็นคนดีในสายตาของ พระเจ้า จะรักและสักการะพระเจ้าองค์เดียวเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นหนทางเข้าสู่พระเจ้า ชาวบ้านส่วนใหญ่อธิบายในรายละเอียดในส่วนนี้ว่า พระเยซูนั้นสนิทกับเรามาก เพราะ พระองค์ทรงเกิดมาเพื่ออยู่กับมนุษย์และไถ่บาปให้กับมนุษย์ (ชาวบ้านบางครั้งจะใช้คำว่า "พระมหาไถ่" แทนพระเยซู) และในขณะที่เดียวกัน พระเยซูนั้นก็สนิทกับพระเจ้าด้วย ดังนั้นจึงเป็นการสะดวกที่จะเข้าถึงพระเจ้าโดยผ่านทางพระเยซู พร้อมกันนี้ชาวบ้านหลาย รายได้อ้างคำกล่าวของพระเยซูที่ว่า "เราคือหนทาง เราคือความจริง และเราคือ ชีวิต" พร้อมกับอธิบายให้ผู้วิจัฟังว่า เรื่องนี้ก็เป็นท่านเองเดียวกันกับมนุษย์ คือเวลาที่ เราจะเข้านายอำเภอ ทางสะดวกที่สุดทางหนึ่งก็คือ เข้าไปทางเมียนายอำเภอ ที่สนิท กับเมียนายอำเภอ เพราะเมียนายอำเภอยอมเป็นบุคคลที่นายอำเภอมีความสนิทสนมด้วย มากที่สุด สำระสำคัญโดยย่อของพิธีมิสซานี้ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ศีลมหาสนิท ซึ่งเท่ากับเป็นการ ระลึกถึงงานเลี้ยง ครั้งสุดท้ายของพระเยซู เพื่อแสดงว่าเรา(ชาวบ้าน)รักพระองค์

แล้วพระองค์ก็จะทรงรับเราเพื่อที่พระองค์จะไต่ทรงนำเราเข้าไปสู่อาณาจักรของพระเจ้า
อีกครั้งหนึ่ง พิธีมิสซานี้จัดไว้ว่าเป็นพิธีกรรมทางศาสนาที่เป็นพื้นฐาน ทั้งนี้เพราะนอกจาก
ทางวัดจะจัดการประกอบพิธีนี้ทุกวันแล้ว พิธีมิสซานี้ยังถูกนำไปเป็นส่วนหนึ่งและเป็นส่วน
สำคัญของพิธีกรรมอื่น ๆ ทางศาสนาคาทอลิกอีกด้วย

โดยทางอุดมคติตามหลักการทางศาสนาคาทอลิกแล้ว ชาวบ้านทุกคนต้องไปวัด
เพื่อร่วมประกอบพิธีมิสซา อย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง และที่ขาดไม่ได้เลยก็คือพิธี
มิสซาที่ประกอบขึ้นในวันอาทิตย์ เพราะทางศาสนาคาทอลิกถือว่าชาวบ้านคาทอลิกทุกคน
ต้องหยุดทำงานในวันอาทิตย์เพื่อพักผ่อนและภาวนาต่อพระเจ้า สำหรับพิธีมิสซานี้ ทาง
วัดคาทอลิกโคโลว์จะจัดขึ้นทุกวัน แต่ในวันอาทิตย์จะจัดใหญ่เป็นพิเศษกว่าวันอื่น ๆ ใน
รอบสัปดาห์ และเวลาที่กำหนดกันนั้นทางวัดก็อนุโลมตามความสะดวกของทั้งชาวบ้านและ
ทางพ่อเจ้าวัดรวมกัน ทั้งนี้ก็โดยมีการประชุมตกลงร่วมกันระหว่างชาวบ้านกับวัดขึ้นแล้ว
จึงมีการกำหนดเวลาว่าจะกระทำพิธีนี้ในเวลาไหน และเวลาที่กำหนดอันนี้ก็จะมี การ
เปลี่ยนแปลงกันใหม่ได้ ตามเงื่อนไขของความสะดวกทั้งสองฝ่าย จำนวนชาวบ้านที่เข้า
ประกอบพิธีมิสซาในวันธรรมดานั้นจะน้อยมาก ส่วนใหญ่ของผู้ที่มาร่วมในการประกอบพิธี
จะเป็นคนแก่ที่หมดภาระเรื่องภาระงานที่เกี่ยวกับการหาเลี้ยงชีพแล้ว และเด็กเล็ก ๆ ที่ยังไม่
เข้าเรียน ส่วนมิสซาในวันอาทิตย์นั้น ชาวบ้านจะเข้าร่วมพิธีกันมาก ทั้งคนแก่ ผู้ใหญ่
ทั้งชายและหญิง หนุ่มสาว เด็ก และเด็กเล็ก ๆ (เด็กเล็ก ๆ พอพูดได้ ชาวบ้านก็จะ
พามาโบสถ์แล้ว) จากการสังเกตพบว่า โดยมากแล้วเด็ก ๆ จะนั่งอยู่แถวหน้าสุด
ถัดจากแถวหน้า ๆ ก็จะเป็นหนุ่มสาว ที่เหลือนอกนั้นก็นั่งคละเคล้ากันไป และที่น่า
สนใจอย่างยิ่งคือ จากการสังเกตของผู้ทำวิจัยพบว่า จำนวนเกือบครึ่งของผู้ที่มาร่วมมิสซา
ในวันอาทิตย์เป็นผู้ที่อยู่ในวัยเด็ก และเด็กเล็กขนาดตั้งแต่พอแข็งแรงที่พอจะอุ้มเข้าเอาได้
ไปจนถึงเด็กโต และวัยรุ่น เมื่อผู้วิจัยถามว่า ทำไมจึงเอาเด็กมาเข้าโบสถ์ ซึ่งบางครั้ง
ก็ร้องไห้แงไม่รำคาญหรือ นอกจากคำตอบที่เกี่ยวกับค่านอื่น ๆ แล้ว ในค่านที่เกี่ยวกับ
ศาสนา ชาวบ้านจะกล่าวอ้างถึงข้อความทางศาสนาที่เกี่ยวกับเด็กที่ว่า "อย่าก็ดกันเด็ก

ออกจากพระเจ้า" พร้อมกับกล่าวเพิ่มเติมว่า ผู้ที่ยังอยู่ในวัยเด็กนั้นยังบริสุทธิ์ ย่อมสะดวกที่จะอบรมสั่งสอน

พิธีมิสซากับกระบวนการชักเกลตาทางสังคม (Socialization) และการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับสังคม (Social Solidarity) ในแง่ที่เกี่ยวกับการอบรมชักเกลตาทางสังคมนั้น พิธีมิสซานี้มีความหมายมากทีเดียว เพราะในพิธีนี้จะมีการสวดมนต์อ้อนวอนพระเจ้า สรรเสริญให้ระลึกถึงความสำคัญและความรักของพระเจ้า นอกจากนี้พอเจ้าวัคผู้เป็นประธานในพิธีนี้จะเทศน์และกล่าวย้ำเสมอถึงหน้าที่ของเรา (ชาวบ้าน) ที่จะต้องตอบแทนความรักของพระเจ้าด้วยการทำตามคำสอนและศีลธรรมของพระองค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่ว่าด้วยความรักที่ต้องมีให้ต่อเพื่อนมนุษย์ (ซึ่งรวมทั้งบุคคลในครอบครัว เครือญาติ เพื่อนบ้านในชุมชน) การสวดมนต์นั้นจะเป็นภาษาไทยหมด นอกจากนี้ยังมีการบรรเลงเปียโนประกอบคำสวด ซึ่งเป็นทำนองเย็น ๆ ซึ่งทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ และมีแรงกระตุ้นให้เกิดความอยากที่จะฟัง สิ่งนี้นับว่ามีส่วนอย่างมากที่จะให้ศาสนาซึมลึกเข้าไปในจิตใจของมนุษย์ สำหรับผู้ใหญ่แล้ว การเข้าร่วมประกอบพิธีมิสซาในแง่หนึ่งนั่นก็คือการเข้าฟังธรรมของพระเจ้าซึ่งเทศน์โดยพอเจ้าวัคหรือพระบาทหลวงผู้เป็นประธานในพิธี ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้กรอบความประพฤติทั้งที่เป็นเรื่องในการปฏิบัติตนเองต่อครอบครัว ต่อญาติพี่น้องและต่อเพื่อนบ้านนั้นแข็งแกร่งขึ้น สำหรับเด็กที่เข้าร่วมในพิธีมิสซานี้ก็เป็นการทำให้คำสอนและคุณค่าต่าง ๆ ทางศาสดาคาทอลิกแทรกซึมเข้าไปในจิตใจที่ละเอียดละอ่อน เพื่อสร้างความเป็นชาวคาทอลิกให้เพิ่มมากขึ้น ๆ จนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่และเป็นคาทอลิกที่สมบูรณ์หรือใกล้เคียงนั่นเอง (จุดมุ่งหมาย)

ในแง่ที่เกี่ยวกับความเป็นปึกแผ่นทางสังคมนั้น การทำพิธีมิสซา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันอาทิตย์ นับว่ามีความหมายต่อชุมชนคาทอลิกโคกวัคอย่างมาก เพราะชาวบ้านจำนวนมากเข้ามาทำพิธีเดียวกันหรือกิจกรรมเดียวกัน และเป็นการกระทำในสิ่งที่คุณคนเห็นว่า ดี สูงส่ง หรือมีคุณค่าร่วมกัน ย่อมเป็นทางหนึ่งที่ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความรู้สึกเป็นหมู่คณะหรือกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง อันแตกต่างกับคนใน

กลุ่มนั้นหรือชุมชนอื่นที่อยู่นอกหมู่คณะนี้ ทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันว่าตนเอง เป็นสมาชิกของ หมู่คณะหรือชุมชนนี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นส่วนหนึ่งทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นทางสังคมให้กับชุมชน บ้านโคกแก้ว นอกจากนี้ในทางปฏิบัติจริง ๆ แล้ว ในวันอาทิตย์ชาวบ้านมักนิยมตื่นแต่ เช้ามืด และรีบมาให้อาหารในโบสถ์ก่อนเวลาที่ต้องเข้าไปประกอบพิธีภายในโบสถ์สักครู่หนึ่ง เพื่อจะได้พูดคุยพบปะกับเพื่อนบ้านคนอื่น ๆ ที่ยืนอยู่หน้าโบสถ์ ที่หน้าโบสถ์ก่อนจะถึงเวลา ทำมิสซา จึงมีสภาพเป็นเสมือนสโมสรในระคับชุมชน ขณะที่ผู้ใหญ่คุยกัน เด็กก็จะเล่นกัน บางคุยกันบ้างเสี่ยจะฟังแซกไปหมด การที่ชาวบ้านได้พบปะพูดคุยกัน ทักทายและถามถึง ทุกข์ความเป็นอยู่ของกันและกันนั้น นับได้ว่าเป็นการกระชับความสัมพันธ์ของสมาชิกใน ชุมชนให้แน่นขึ้นไปอีก ถือได้ว่าเป็นการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับสังคมในชุมชนบ้านโคกแก้ว ได้ทางหนึ่งเช่นกัน

๔. พิธีเสกน้ำเสกไฟ ซึ่งทำกันประจำทุกปี ความหมายอันเป็นสาระสำคัญของพิธีนี้อยู่ที่การสอนหรือเตือนใจ ชาวบ้านคาทอลิกชุมชนโคกแก้วให้ทำความดี ละเว้น ความชั่ว ในพิธีนี้กำหนดให้ไฟเป็นสัญลักษณ์ของความชั่ว ส่วนน้ำนั้นถูกกำหนดให้เป็น สัญลักษณ์ของความดี ในเรื่องนี้ชาวบ้านหลายคนได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับความหมาย ของสัญลักษณ์ดังกล่าวมาแล้ว ทั้งนี้ ความชั่วร้ายนั้นเมื่อบุคคลใดกระทำลงไปแล้ว ก็ จะมีความร้อนอรอนใจ ชีวิตไม่มีความสุขความเจริญ แต่จะเต็มไปด้วยความทุกข์ร้อน กังวลใจต่าง ๆ ทำการงานใดก็ไม่เจริญ มีแต่ทางต่ำต่ำไปเรื่อย ๆ สภาพอย่างนี้เป็น สภาพของความร้อน และไฟนั้นก็เป็นที่มีความร้อน จึงถูกกำหนดให้เป็นสัญลักษณ์ของความชั่ว ซึ่งมีสภาพของความร้อน เช่นเดียวกัน ส่วนความดีซึ่งเป็นเรื่องของธรรมหรือ คำสอนของพระเจ้านั้น เมื่อชาวบ้านบุคคลใดประพฤติปฏิบัติตาม ก็จะประสบแต่ความสุข ความเจริญ มีความสงบร่มเย็นในชีวิต อันจะเป็นทางนำไปสู่ความสุขความเจริญงอกเงย ในชีวิตยิ่ง ๆ ขึ้นไป จิตใจของปฏิบัติดีเช่นนี้ จะมีแต่ความสบายใจ เย็นใจ เปรียบประคอง คึงความเย็นของน้ำ ดังนั้น จึงกำหนดให้ไฟเป็นสัญลักษณ์แทนความดี

๕. เทศกาลมหาพต เทศกาลนี้เป็นเทศกาลก่อนที่จะถึง เทศบาลวันคืนชีวิตใหม่ ของพระเยซูเจ้า ชาวบ้านคาทอลิกชุมชนโคกวัด อธิบายถึงความหมายและความสำคัญ ของเทศกาลมหาพตนี้ว่า เทศกาลมหาพตเป็นเสมือนระยะเวลาแห่งการเตรียมตัวของ ชาวบ้าน เพื่อจะต้อนรับวันคืนชีวิตใหม่ของพระเยซู ซึ่งถือกันว่าเป็นวันสำคัญที่สุดวันหนึ่ง ชาวบ้านได้อธิบายเหตุผลประกอบว่า ตามปกติในชีวิตประจำวันนั้น ก่อนที่เราจะทำหรือ ประกอบกิจการอะไรที่สำคัญและใหญ่โตนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องมีการเตรียมใจให้ พร้อมเสียก่อนที่จะถึงเวลา ที่จะต้องลงมือทำกิจการสำคัญนั้นจริง ๆ กิจการสำคัญต่าง ๆ นั้นจึงจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ในทำนองเดียวกันในทางศาสนา ก็ต้องมีการเตรียมตัว เตรียมใจให้พร้อมเสียก่อนที่ชาวบ้านจะประกอบพิธีทางศาสนาที่มีความสำคัญอย่างมาก ใน เทศกาลมหาพตนี้ ชาวบ้านโคกวัดส่วนใหญ่ตั้งใจที่จะมุ่งกระทำความดี โดยประพฤติตาม คำสอนของพระเจ้าพยายามที่จะยกยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น เพื่อให้สามารถขึ้นหาพระเจ้า เพื่อแสดงความรักที่เรา(ชาวบ้าน)มีต่อพระเจ้า อยากอยู่กับพระเจ้า เพื่อให้พระเจ้าทรง ทราบว่า เรา(ชาวบ้าน) ตระหนักถึงความสำคัญของพระองค์ พระองค์จะได้อุทิศรักเรา มาก ๆ และรับเราเข้าสู่อาณาจักรของพระองค์ เพื่อเราจะได้มีความสุขที่สมบูรณ์ที่สุด (เป็นสุขที่ปราศจากทุกข์โดยเด็ดขาด) เพราะอาณาจักรของพระเจ้าเป็นอาณาจักรแห่ง ชีวิตนิรันดร

จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ ผู้วิจัยพบว่า มีบุคคล ๒ กลุ่ม อายุ คือ เด็กและคนชราที่สูงอายุ จะเป็นผู้มีความกระตือรือร้นต่อเทศกาลมหาพตนี้มากเป็นพิเศษ ซึ่งพอจะอธิบายถึงเหตุผลได้ดังนี้

๑. กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นกลุ่มของชาวบ้านที่ถือกันว่าเป็นคนชราหมดแล้ว ซึ่ง ชาวบ้านที่อยู่ในกลุ่มอายุสูง ๆ ส่วนมากจะเป็นผู้ที่ปลอดจากการะการงานทางเศรษฐกิจ พ้น จากหน้าที่ในการทำมาหากิน ถือได้ว่าเป็นกลุ่มของบุคคลที่ปลดเกษียณแล้ว จึงมีเวลาว่าง อย่างมากที่จะประกอบกิจกรรมและระลึกถึงเรื่องราวของศาสนามากขึ้น ชาวบ้านผู้สูงอายุ

ส่วนใหญ่บอกแก่ผู้วิจัยว่า เมื่ออายุมาก ๆ ก็เตรียมระลึกถึงความตาย และก็อยากตาย อยางสบาย ตายแล้วก็อยากมีความสุข ดังนั้นในชีวิตอย่างชาวบ้านธรรมดาในชนบท การเตรียมตัวตายด้วยวิธีที่ดีที่สุด ก็คือการหันเข้าหาศาสนาอย่างจริงจัง และเหตุผล อีกประการหนึ่งที่ผู้วิจัยพบก็คือ ผู้สูงอายุมักจะมีศรัทธาในศาสนาสูงกว่าผู้ที่อยู่ในกลุ่ม อายุหนุ่มสาวหรือเด็กรุ่นใหม่ ๆ

๒. กลุ่มเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในวัยเรียนและเป็นนักเรียนของโรงเรียน เทวรักษ์ ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณวัดคทาทอดิโคกวัด และพ่อเจ้าวัดก็เป็นเจ้าของและผู้จัดการ โรงเรียนด้วย กลุ่มผู้อยู่ในวัยเรียน (มีสูงสุดแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗) จะได้รับการกระตุ้น จากครูทางโรงเรียนให้เห็นถึงความสำคัญของเทศกาลมหาพตนีอยู่เสมอ วิธีการหนึ่งที่ทาง โรงเรียนใช้ในการกระตุ้นเด็กพวกนี้ก็คือการจัดให้มีการประกวดภาพวาดระบายสีต้นไม้ ดอกมหาพต ในภาพวาดดังกล่าวจะเป็นภาพของต้นไม้ ซึ่งกำลังออกดอกเต็มไปหมด ภาพนี้ทางโรงเรียนจะวาดและพิมพ์มาเรียขร้วยแล้ว เด็กนักเรียนเพียงแต่ระบายสีและ เขียนข้อความซึ่งถือว่าเป็นความดีที่ตนจะประพฤติปฏิบัติในช่วงระยะเวลาเทศกาลมหาพตเป็นพิเศษ ลงในช่องว่างที่เป็นดอกไม้ แล้วทางโรงเรียนจะนำภาพเหล่านั้นมาประกวด เมื่อมีการตัดสินเสร็จแล้วก็มีกาให้รางวัลกัน นอกจากนี้ใช้วิธีการประกวดภาพต้นไม้ตอน มหาพต (มีชื่อเรียกโดยเฉพาะว่า "ต้นคชกัฒมหาพตสำหรับคุณหนู) แล้ว ทาง โรงเรียนยังย้ำเตือนอยู่เสมอเมื่อมีโอกาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะเวลาก่อนที่ ทางโรงเรียนจะปล่อยให้เด็กนักเรียนกลับบ้านเล็กน้อย คำย้ำเตือนหรือคำขวัญที่เด็กได้รับ บ่อย ๆ นั้น พอสรุปได้ว่าเป็นคำเตือนที่ถือกันว่า การนำไปปฏิบัติต่อพ่อ-แม่ด้วยความ เคารพ ช่วยงานบ้านเพื่อบรรเทาภาระของพ่อแม่ เช่น เลี้ยงน้อง ทำความสะอาด บ้าน รดน้ำต้นไม้ ฯลฯ ปฏิบัติต่อญาติผู้ใหญ่และเพื่อนบ้านให้ดี เช่น ให้ความเคารพนับถือ ทานให้สมกับที่ท่านรักเรา (เด็กในวัยเรียน)

๑๑. เทศกาลวันคืนชีวิตใหม่ เทศกาลวันคืนชีวิตใหม่นี้ เป็นเทศกาลหรือพิธีกรรม ที่กระทำกันหลังจากเทศกาลมหาพตนี้จบสิ้นลงแล้ว พิธีกรรมในเทศกาลนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็น

การระลึกถึงและแสดงความชื่นชมยินดีกับกามีชีวิตใหม่ของพระเยซู ซึ่งชีวิตใหม่เป็นชีวิตที่นิรันดร (ความจริงสูงสุด ความสุขสูงสุด ปราศจากความหลงผิดโดยสมบูรณ์เด็ดขาด) หลังจากที่พระเยซูได้สิ้นพระชนม์ชีพไปด้วยการตรึงกับไม้กางเขน ในเทศกาลวันคืนชีวิตใหม่นี้ ทางวัดจะจัดให้มีพิธีมิสซาที่ใหญ่เป็นพิเศษ มิสซาในวันนี้จะมีการร้อง เพลงสวดหลายเพลงกว่าที่ร้องกันในพิธีมิสซาวันธรรมดาและวันอาทิตย์ บทเพลงสวดในพิธีมิสซาในวันนี้ ความหมายของเนื้อเพลงที่ร้องจะเป็น เรื่องของการสรรเสริญพระเจ้า แสดงความชื่นชมยินดี ที่พระเยซูเจ้ากลับมีชีวิตใหม่ (หลังจากตายไปแล้ว) จากการสังเกตการณ์พบว่า การมาโบสถ์ของชาวบ้านในวันนี้ เกือบทุกคนจะแต่งตัวอย่างสวยงาม สะอาด พุดกาย ๆ ก็คือแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าในชุดที่สวยงามที่สุดที่จะหากันได้ในระดับชาวบ้าน และเป็นชุดที่เหมาะสมกับพิธีในวันนี้ ในสายตาของชาวบ้าน เมื่อผู้วิจยถามชาวบ้านว่า ทำไมวันนี้ต้องแต่งตัวกันสวยงาม คำตอบที่ได้จะแตกต่างกัน แต่พอจะประมวลและสรุปได้ว่า นอกจากจะเป็นเรื่องของความสวยงาม ซึ่งใคร ๆ ก็ชอบกันทั้งนั้นแล้ว จึงทำให้เกิดความรู้สึกอยากจะประกวดประชันกัน และเหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่ง อันเป็นเหตุผลที่เนื่องมาจากศานาคาทอลิกเองก็คือ วันนี้ทางศาสนาถือว่าเป็นวันสำคัญมาก ชาวบ้านต้องพยายามทำความดี และเป็นบุคคลที่น่ารักในสายตาของพระเยซูเจ้า เพื่อให้พระองค์ทรงรับเรา (ชาวบ้าน) เข้าไปไว้ในอาณาจักรของพระเจ้า การทำความดีที่น่ารัก นอกจากจะทำความดี อยู่ในศีลธรรมของพระเจ้า และสวดมนต์ภาวนาสรรเสริญพระเจ้าและทำใจให้สงบแล้ว การทำความดีที่น่ารักอีกทางหนึ่งในความคิดของชาวบ้านก็คือ การแต่งกายให้สะอาดและสวยงาม

๑๑. เทศกาลฉลองครบรอบปีของวัดคาทอลิกโคกวัด เนื่องจากวัดคาทอลิกโคกวัด เป็นวัดประจำชุมชนบ้านโคกวัดแห่งนี้ และตามธรรมเนียมของวัดคาทอลิกทั่วไป จะต้องกำหนดชื่อนักบุญประจำวัดขึ้นทุกวัด วัดละ ๑ ท่าน สำหรับวัดคาทอลิกโคกวัดนี้ ก็ได้กำหนดให้มีชื่อนักบุญประจำวัดหนึ่งท่านคือ นักบุญเซวรักษ์ และมีการกำหนดวันฉลองนักบุญประจำวัดขึ้น โดยชาวบ้านที่เป็นคาทอลิกนั้นจะถือเอาว่าวันนี้เป็นวันครบรอบปีประจำปีของ

วัดค่าย คือวันที่ในงานเทศกาลฉลองนี้จะถือว่าเป็นการฉลองนักบุญและฉลองครบรอบปีของวัดพร้อมกัน ซึ่งชาวบ้านและทางวัดจะถือว่างานในวันนี้มีความสำคัญมาก จะมีการฉลองกันอย่างใหญ่โต มีการเตรียมงานโดยชาวบ้านเป็นผู้มาช่วยและร่วมมือกับทางวัด การเตรียมงานจะมีขึ้นก่อนวันงานหนึ่งวัน จากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยพบว่า คนที่มีช่วยงานในด้านการปลูกสร้างเวทีการแสดง ส่วนใหญ่นั้นเป็นพวกที่อยู่ในวัยหนุ่ม พวกนี้จะทำงานภายใต้การแนะนำของพระบาทหลวงและภายใต้การควบคุมดูแล ปรีक्षाแนะนำของครูในโรงเรียนเทวรักษ์ งานในโรงครัว อาหารจะเป็นเรื่องของบรรดาผู้หญิงวัยกลางคนขึ้นไป รวมทั้งผู้ชายสูงอายุบางคน งานที่ใช้กำลังงานเพียงเล็กน้อย ซึ่งเป็นงานเบา ๆ ก็จะใช้บรรดาเด็กชาย-หญิง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กนักเรียน หรือเคยเป็นเด็กนักเรียนที่พึ่งจบของโรงเรียนเทวรักษ์และบรรดาเด็กสาว ๆ ในหมู่บ้านมาช่วยกัน เช่น งานฉลากสอยควา ส่วนงานในด้านการเตรียมงานด้านพิธีกรรมทางศาสนานั้น จะมีนักเรียนหญิงซึ่งก็เป็นเด็กในหมู่บ้าน ร่วมกันจัดทำภายใต้การควบคุมแนะนำช่วยเหลือของซิสเตอร์ที่อยู่ในวัด สังเกตได้ว่า ทางวัดสามารถระดมพลังชาวบ้านได้มากจนเพียงพอสำหรับการจัดงาน และชาวบ้านเหล่านี้ที่มาช่วยงานก็มีได้ค่าจ้างเป็นเงินหรือสิ่งของตอบแทนแต่อย่างใด เพียงแต่ทางวัดจัดน้ำและอาหารไว้ให้เท่านั้น เกือบทุกคนเพียงแต่บอกว่า "มาช่วยงานของวัด" เท่านั้นเอง ส่วนผู้ที่อยู่ในวัยเด็กนั้นก็มักมีเหตุผลพิเศษของตน คือ "สนุกดี" (สำหรับพ่อเจ้าวัดถือว่างานนี้เป็นงานสำคัญของชาวบ้านทุกคนควรเสียสละร่วมงานกัน)

ในตอนค่ำของวันก่อนหน้าวันงานหนึ่งวัน (คือวันเตรียมงานนั่นเอง) เวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น. ทางวัดจะจัดให้มีพิธีมิสซาขึ้น ชาวบ้านที่มาช่วยงานในวันงานซึ่งตรงกับวันอาทิตย์ (สำหรับปีที่ผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูล) ชาวบ้านจะมาในบริเวณวัดกันอย่างล้นหลาม เพราะนอกจากชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกวัดเองแล้ว ยังมีชาวบ้านที่เป็นชาวคาทอลิกจากแม่บ้านในอำเภออื่น จังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกของประเทศไทย เช่น จากจังหวัดปราจีนบุรี —

ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ฯลฯ เป็นต้น ที่เข้ามาร่วมมือในงานนี้ด้วย นอกจากนี้พวกเด็กหนุ่มสาว ตลอดจนพวกผู้ใหญ่ที่เข้าไปเรียนหนังสือหรือทำงานในกรุงเทพฯ และจังหวัดอื่น ๆ ก็ จะกลับไปบ้านโคกวัด และเข้าร่วมงานนี้กันอย่างคึกครื้น เมื่อชาวบ้านมาพร้อมกันใน บริเวณวัดแล้ว พอเวลาประมาณ ๘.๐๐ น. ชาวบ้านก็จะทยอยกันเข้าไปโบสถ์จนแน่น ชนิด เพื่อทำการประกอบพิธีมิสซาร่วมกัน มิสซาที่ทำกันในวันนี้จะเป็นงานใหญ่โตมาก นอกจากพระบาทหลวงจังหวัดคาทอลิกโคกวัดเองแล้ว ยังมีพระบาทหลวงจากวัดอื่น ๆ มาร่วมประกอบพิธีด้วยหลายท่าน (ประมาณสิบท่าน) พิธีมิสซาในวันนี้จะยืดยาวมาก นอกจากจะเป็นบทเพลงสวดแล้ว ยังมีเทศน์ที่ยืดยาวอีกด้วย เมื่อเทศน์มองก็มีการ ร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้า พร้อมกับที่ชาวบ้านจะคอย ๆ ทยอยกันออกจากโบสถ์เดิน ตามพระบาทหลวง ซึ่งทำหน้าที่นำขบวนแห่พร้อมด้วยรูปจากของนักบุญเทวาริกซ์ ขวบศแห่ นักบุญจะออกมากลางสนาม และแห่ไปรอบสนามในบริเวณวัด ต่อจากนั้นก็เข้าไปใน โบสถ์กันอีกครั้งหนึ่ง แล้วร้องเพลงสรรเสริญพระเจ้าและระบำญูดอีกเล็กน้อยก็เสร็จพิธี

ในงานนี้จะมีหารสพแสดงในตอนกลางคืน ดังนั้นพอตกเย็นของวันงานฉลอง ชาวบ้านเมื่อเสร็จจากภารกิจแล้ว โดยมากจะรีบอาบน้ำแต่งตัวเพื่อจะได้มาเที่ยวงาน ฉลองกัน โดยเฉพาะพวกเด็ก และหนุ่มสาว ควรมีความกระตือรือร้นจนเห็นไค้ชัดเจน มาก และจะแต่งตัวให้สวยงามก็ทีเดียว ในวันงานคืนนี้ ผู้วิจัยได้ยินเสียงทักทายเมื่อ สาว ๆ หรือหนุ่ม ๆ ที่รู้จักกันชอบกัน หลายครั้งที่ว่า "เฮ้ยชุก เก่ง" หรือ "หลอจิงเลยวะ" หรือ "โอโฮ่สุดหล่อเลย" และอื่น ๆ ทำนองนี้ งานฉลองในคืนนั้นมีทรสพที่จัดกันกลางแจ้ง หลายชนิด เช่น ภาพยนตร์ คนตรีลูกทุ่ง และลิเก ผู้ที่มาร่วมในงานนี้จะเสียเงิน ๕ บาท ครั้งเดียว ในตอนเช้าบริเวณวัด เมื่อเข้ามาแล้วก็สามารถเลือกชมทรสพได้ทุกอย่างตาม ใจชอบ สำหรับชาวบ้านถือกันว่า งานฉลองครบรอบปีของวัดนั้นเป็นที่สนุกที่สุด และเป็น งานที่ใหญ่ที่สุดของหมู่บ้าน

ความสำคัญของงานนี้ในแง่ของสังคมก็อยู่มาก คือนอกจากจะเป็นเรื่องของ การสนุกสนานพักผ่อนหย่อนใจของชาวบ้านแล้ว การที่มีประชาชนที่เป็นผู้นับถือศาสนาคาทอลิก มาร่วมพิธีงานฉลองครั้งนี้ ก็นับว่าเป็นการสร้าง ความผูกพันระหว่างบรรดาผู้นับถือศาสนา คาทอลิกเหมือนกัน แต่อยู่ต่างชุมชนกัน ให้กระชับแน่นยิ่งขึ้น และผู้วิจัยพบว่า ชาวบ้าน ในชุมชนข้างเคียง เช่น บ้านหนองสะแก บ้านสระมะเขือ บ้านม่วงขาว บ้านค่าน ก็มา เทียวในงานนี้ด้วย เป็นการเปิดโอกาสให้มีการทักทายพูดคุยกัน สิ่งนี้นับว่าเป็นหนทางหนึ่ง ที่จะสร้างความผูกพันระหว่างชาวบ้านชุมชนโคกวัด ซึ่งนับถือศาสนาคาทอลิก กับชาวบ้าน ในชุมชนใกล้เคียงกันซึ่ง นับถือศาสนาพุทธ

๑๒. เทศกาลคริสมาสต์ เป็นเทศกาลที่ถือว่าเป็นการฉลองการสมรสของพระเยซู ซึ่งตรงกับเวลา ๒๔.๐๐ น. ของคืนวันที่ ๒๔ ธันวาคม ของทุกปี เทศกาลนี้ชาวบ้านคาทอลิก ชุมชนโคกวัดถือกันว่าเป็นเทศกาลที่สำคัญ ที่ทำสืบต่อกันมาเป็นเวลานานแล้ว จนชาวบ้าน ถือว่าเป็นประเพณีที่สำคัญ เมื่อผู้วิจัยถามถึงความเป็นมา พอบอกหลวงทั้งสองท่าน ให้ คำตอบตรงกันว่า วันคริสต์มาสต้นเดิมที่ไม่ได้อยู่ในประเพณีของศาสนาคริสต์ แต่มีเริ่มแรก กับเมื่อชาวโรมันยอมรับนับถือศาสนาคริสต์ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า ชาวโรมันนั้นเดิมเป็น พวกที่นับถือพระเจ้าและเทวดาอื่น และชาวโรมันก็มีพิธีกรรมตามความเชื่อของคนพิธีกรรม หนึ่งก็พิธีกรรมกินเลี้ยงฉลองพระอาทิตย์ เมื่อชาวโรมันเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์แล้ว ก็ ยังต้องการที่จะมีงานกินเลี้ยง จึงยังคงทำสืบต่อมา เพียงแต่เปลี่ยนความใหม่ เป็นว่า การกินเลี้ยงเพื่อฉลองคริสตสมภพของพระเยซู แทนที่เป็นการบูชาพระอาทิตย์อย่าง แบบเดิม ซึ่งถือได้ว่าเป็นเรื่องของการตีความหมายใหม่ (Syncretic) โดยการนำขึ้นส่วนของวัฒนธรรม (culture element) ที่ต้องการสงวนรักษาไว้ มาตีความหมายใหม่เพื่อที่จะให้สามารถประสานกับความเชื่อหรือวัฒนธรรมที่รับมาใหม่ได้นั่นเอง

การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในเทศกาลคริสตมาสต์ของชาวบ้านชุมชนโคกวัด ก็คือ การเข้าทำพิธีมิสซาในโบสถ์ เมื่อเวลา ๒๔.๐๐ น. ของคืนวันที่ ๒๔ นอกจากนี้ ในตอนเย็นของวันที่ ๒๔ ธันวาคม ชาวบ้านจะทำการเผาข้าวหลามกันแทบทุกครัวเรือนในชุมชน

โคกวัต ชาวหลามที่ทำงานในคริสตมาสนั้น นอกจากจะกินกันภายในครอบครัวของตนแล้ว ชาวบ้านยังใช้ชาวหลามนี้เป็นเครื่องแสดง ออกถึงความมีน้ำใจ ต่อแต่ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน โดยการนำชาวหลามบางส่วนไปแจกให้กับเพื่อนบ้าน ญาติ มิตรที่ขอบพอกัน (อันที่จริงแล้ว เป็นการแลกกันก็มากกว่าที่จะเป็นการแจก) การนำชาวหลามแะ แจกจ่ายกันกินในวันคริสตมาส นั้น ชาวบ้านถือว่าเป็นการกินแล้วฉลอง คริสต์มาสกัน สำหรับประเพณีการเผาชาวหลามของ ชาวบ้านชุมชนโคกวัตในวันคริสตมาสมีประวัติหรือที่มาอยู่ว่า เมื่อครั้งที่ตั้งหมู่บ้านใหม่ ๆ การ ทำพิธีการทาง ศาสนาคาทอลิกต่าง ๆ ชาวบ้านก็ยังไม่คุ้นแะ มักจะขาดความอดทน ยังพิธีกรรม ในวันคริสตมาส ซึ่งกระทำกันในเวลาเที่ยงคืน (ซึ่งเวลาซึ่งกล่าวนี้ถือว่าเป็นเวลาที่ถือ มากสำหรับชาวบ้านในชุมชนอย่าง ชุมชนบ้านโคกวัต) ชาวบ้านทั่ว ๆ ไปในสมัยนั้นจึงมักจะ หลับเสียก่อนที่จะถึงเวลาประกอบพิธีมิสซาตอนเที่ยงคืน และพระบาทหลวงซึ่งมาอยู่ประจำ ที่วัดในสมัยนั้นได้สังเกตเห็นว่า ชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนข้างเคียงกับชุมชนบ้านโคกวัต เช่น ชุมชนบ้านม่วงขาว มีพิธีกรรมอย่างหนึ่งซึ่งเรียกว่า ก่าฟ้า ในวันซึ่งกล่าวนี้ชาวบ้านใน ชุมชนดังกล่าวจะเผาชาวหลามกันทั่วทุกครัวเรือน บาทหลวงท่านนั้นจึงนำเอาความคิดใน การทำชาวหลามนั้นมาใช้กับงานวันคริสตมาสในชุมชนบ้านโคกวัตของตนบ้าง เพราะชาวบ้าน จะไต่มีงานทำจนถึง เที่ยงคืน จะไต่ไม่ม่วงนอนก่อนที่จะถึงเวลาทำพิธีทาง ศาสนา ปรากฏ ว่าไต่ผล คือชาวบ้านรับเอาความคิดนี้มาปฏิบัติอย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน เมื่อผู้วิจัยถาม ชาวบ้านว่า ไม่คิดจะเลิกเผาชาวหลามบ้างหรือ เพราะงานเผาชาวหลามเป็นงานลำบาก คำตอบที่ผู้วิจัยได้รับจากชาวบ้านก็คือ เลิกไม่ได้ เพราะ เป็นประเพณีที่ทำกันมานานแล้ว ซึ่ง จะเห็นได้ว่างานคริสตมาสนั้น นอกจากจะเป็นเรื่องพิธีกรรมทาง ศาสนาโดยเฉพาะแล้ว ความสำคัญอีกส่วนหนึ่ง ยัง เป็น เรื่อง ของ การกระชับความสัมพันธ์ของ ชาวบ้านในชุมชนบ้าน โคกวัตให้เป็นปึกแผ่นขึ้นอีกทางหนึ่ง ด้วย

นอกจากพิธีกรรมหรือเทศกาลทาง ศาสนาคาทอลิกที่กล่าวมาแล้วนี้ ยังมีเทศกาล อื่น ๆ ที่ถือไม่ว่า เป็นประเพณีไทยที่ชาวบ้านชุมชนโคกวัตมีส่วนร่วมด้วย เช่น เทศกาล

สงกรานต์ ลอยกระทง เป็นต้น เทศกาลสงกรานต์นั้นชาวบ้านชุมชนบ้านโคกวัดเพียงแต่เล่น
สาดน้ำกันเฉย ๆ แต่ก็มีชาวบ้านจำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะหนุ่มสาวที่ไปร่วมเล่นสงกรานต์และ
จัดขบวนพาไปพร้อมกับทางวัดหนองสะแกด้วย แต่ชาวบ้านพวกนี้ก็เพียงแต่เอาสิ่งของและ
เงินทองไปร่วมถวายเฉย ๆ แต่ไม่ได้เข้าร่วมในการสร้างน้ำพระสงฆ์ การสวดมนต์ไหว้พระ
ทางพุทธศาสนา ในทำนองเดียวกันการลอยกระทง ชาวบ้านชุมชนโคกวัดก็มีส่วนร่วมด้วย
ในเทศกาลนี้ในฐานะที่เป็นเทศกาลของไทย แต่ชาวบ้านชุมชนโคกวัดมิได้ถือว่าเป็นพิธีสำหรับ
ขอขมาพระแม่คงคาซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งน้ำแต่อย่างไร

จากที่กล่าวมานี้ จะเห็นว่าชีวิตของชาวบ้านชุมชนคาทอลิกบ้านโคกวัดในแง่หนึ่ง
จะผูกพันอยู่กับระบบความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา คาทอลิกตั้งแต่เกิดจนตาย เพราะพิธีกรรม
และความเชื่อเหล่านี้สามารถสนองความต้องการส่วนหนึ่งของชาวบ้านได้ โดยเฉพาะใน
ด้านความกลัว ความไม่แน่ใจ ความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับที่มาของชีวิตและจักรวาล
ตลอดจนจุดหมายปลายทางของชีวิต (โดยเฉพาะอย่างยิ่งชีวิตหลังจากตายไปแล้ว) ซึ่งสิ่ง
เหล่านี้ชาวบ้านล้วนแต่ต้องการคำอธิบาย และคำอธิบายที่ครอบคลุมทุกอย่างได้นั้น สำหรับ
ชาวบ้านคาทอลิกชุมชนบ้านโคกวัดนั้น เห็นว่าคำอธิบายทางศาสนา คาทอลิกนั้นดีกว่าคำอธิบาย
จากแหล่งอื่น ๆ และในแง่หนึ่งของรายละเอียดที่กล่าวมานี้จะเห็นว่า กิจกรรมเกือบทุกแห่ง
ทุกมุมของชีวิตจะถูกนำไปเชื่อมโยงกับพระเจ้าและคำสอนของพระเจ้า (เราคือหนทาง
เราคือความจริง และเราคือชีวิต) โดยมีพระบาทหลวงโดยเฉพาะพ่อเจ้าวัดเป็นตัวแทน
หรือสัญลักษณ์ของ พระศาสนาจักรคาทอลิกและพระเจ้า

วัดคาทอลิกโคกวัดและการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชีวิตชุมชน

วัดคาทอลิกโคกวัดนั้น มีกำเนิดมาพร้อม ๆ กับหมู่บ้านโคกวัด ประวัติความเป็น
มาของหมู่บ้านและวัดคาทอลิกโคกวัดแห่งนี้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้เพราะ
บ้านโคกวัดนั้นได้ตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งที่ตั้งมั่นจุดหนึ่งสำหรับการเผยแพร่ศาสนา คาทอลิก และ

วัดคาทอลิกก็ได้รับการจัดตั้งหรือสถาปนาขึ้นให้มีฐานะ เป็นสถาบันหรือกลไกในการมอง วัตถุประสงค์ดังกล่าว

วัดคาทอลิกนั้นได้รับการสถาปนาหรือจัดตั้งครั้งแรก เมื่อ ๑๒๐ ปีกว่ามาแล้ว โดยพระบาทหลวงคาทอลิกฝรั่งเศสสองท่านคือ ท่านบาทหลวง ดองแกง และ บาทหลวง สแลกตีโน ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า ทั้งสองท่านนี้เป็นผู้ตั้งมั่นในการที่จะเผยแพร่วิทยาศาสตร์คาทอลิก ให้แพร่หลายในดินแดนแถบนี้ ในการนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างชุมชนขึ้นเฉพาะ เพื่อรวบรวมสมาชิกให้มากพอที่จะปฏิบัติศาสนกิจทางศาสนาคาทอลิกได้ ท่านจึงตั้งหมู่บ้านโคกวัดขึ้น (ตามที่ไถ่กล่าวมาข้างต้นแล้ว) โดยให้ชาวบ้านทั้งหมดที่อยู่ในหมู่บ้านทำกินในที่ดินของ ทางวัดทั้งหมด ในระยะแรกของการบุกเบิกนั้น ท่านบาทหลวงทั้งสองไม่เก็บค่าเช่าที่ดินเลย (ต่อมาภายหลัง ทางวัดจึงเก็บค่าเช่าที่ดินในราคาถูก) แต่มีข้อกำหนดว่า ชาวบ้านทุกคน ต้องนับถือศาสนาคาทอลิกเท่านั้น และในการนี้ท่านได้ตั้งโรงเรียนขึ้นเพื่อสอนหนังสือแก่บุตรหลานของชาวบ้านในชุมชนโคกวัด (การตั้งโรงเรียนนี้ถือเป็นนโยบายสำคัญที่ว่าโรงเรียน นอกจากจะเป็นแหล่งที่ทำให้เด็กรู้หนังสือแล้ว ยังเป็นเครื่องมือที่ทำให้เด็กเข้าใกล้ชิดกับ ศาสนาคาทอลิก) โดยเฉพาะโดยไม่รับเด็กจากชุมชนหรือหมู่บ้านข้างเคียงเลย ทำให้มองเห็น ได้ชัดว่า บ้านโคกวัดในอดีตนั้นเป็นชุมชนที่แยกตัวออกจากชุมชนบ้านข้างเคียงมากที่สุด เมื่อผู้วิจัยถามถึงเหตุผลว่าทำไมต้องทำเช่นนี้ ก็ได้รับคำตอบจากพระบาทหลวงซึ่งประจำอยู่ที่ วัดคาทอลิกโคกวัดคนปัจจุบันว่า เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งในการรวบรวมคนขึ้นเป็นกลุ่มก้อนหรือ หมู่คณะขึ้น เพราะการที่จะสอนหรือเผยแพร่วิทยาศาสตร์นั้น จำเป็นที่จะต้อง มีจำนวนสมาชิกหรือ ศาสนิกชนจำนวนมากพอขนาดหนึ่ง เพื่อสะดวกในการที่จะประกอบศาสนกิจต่าง ๆ การที่ กระทำเช่นนี้ได้ จำเป็นต้องหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ก่อน เพื่อเป็นเครื่องล่อใจ ต่อจากนั้นเราจึงค่อย ๆ แทรกคำตอบเข้าไป นับให้สิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวอาจจะทำ ให้มองเห็นว่า เป็นการให้อภิสิทธิ์แก่เฉพาะพรรคพวกเดียวกันเอง เหมือนกับวัง เกียจชาวบ้าน ในชุมชนข้างเคียงหรือพรรคพวกคนอื่น ศาสนาอื่น จนผลของมันนั้นทำให้เกิดการแยกตัวเอง

ออกจากชุมชนอื่น เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อกันและกันของชาวบ้านชุมชนโคกวัด กับชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียงที่เป็นชาวพุทธ แต่ว่าเทคนิควิธีการอย่างนี้ก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับระยะแรกเริ่มของการก่อตั้งเหมือนกัน ในปัจจุบันนี้ความขัดแย้งและทัศนคติที่ไม่ดีต่อกันของชาวบ้านชุมชนโคกวัดและชาวบ้านชุมชนข้างเคียงคลี่คลายไปในทางที่ดีแล้ว ซึ่งทั้งนี้เป็นเพราะความพยายามและความสามารถของ พระบาทหลวงในศาสนาคาทอลิกที่มองเห็นความจริง พร้อมๆ กับสายตาก็กว้างไกลและลึกซึ้ง ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไปภายหลัง

วัดคาทอลิกโคกวัด : ในฐานะที่เป็น

ลำดับอำนาจในการปกครองของคณะสงฆ์คาทอลิก

อัครสังฆราช คือตำแหน่งทางการปกครองของคณะสงฆ์คาทอลิกที่มีอำนาจมากที่สุดเหนือบรรดาคำแหน่งของคณะสงฆ์คาทอลิกทุกตำแหน่งในประเทศไทย (แต่อัครสังฆราชยังต้องขึ้นกับพระสันตปาปาที่กรุงโรมอีกทีหนึ่ง) อัครสังฆราชจะเป็นผู้ปกครองและผู้บริหารสูงสุด มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการศาสนาคาทอลิกทั่วประเทศ ตำแหน่งที่รองลงมาจากอัครสังฆราช ก็คือตำแหน่งสังฆราชหรือเจ้าคณะแขวง ซึ่งมีอำนาจปกครองดูแลและรับผิดชอบทางด้านการบริหารงานศาสนาคาทอลิกภายในเขต ซึ่งเรียกกันว่า "แขวง" ของตนให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ตำแหน่งสังฆราชนี้จะขึ้นตรงกับอัครสังฆราช ตำแหน่งการปกครองและบริหารที่รองลงมาจากสังฆราชก็คือ "อธิการโบสถ์" ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ขึ้นตรงกับสังฆราช อธิการโบสถ์นั้นมีอำนาจหน้าที่ดูแลภายในวัดให้เรียบร้อย และบริหารงานของศาสนาให้เป็นไปด้วยดีในเขตตำบลที่ตนเองรับผิดชอบ

การปกครองและการบริหารงานของวัดคาทอลิกโคกวัด

ผู้มีอำนาจสูงสุดในวัดคือ พระบาทหลวงที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นทางการและจากสังฆราช ตำแหน่งนี้มีชื่อเรียกเป็นทางการของคณะสงฆ์คาทอลิกว่า "อธิการโบสถ์"

แต่ชาวบ้านนิยมเรียกกันว่า "พ่อเจ้าวัด" อธิการโบสถ์หรือพ่อเจ้าวัดนั้นมีหน้าที่ดูแลกิจการภายในวัดและชุมชนโคกวัดที่ตนรับผิดชอบทั้งหมด ซึ่งก็จะรวมทั้งการบริหารงานโรงเรียน เทวรักษ์และรับผิดชอบเกี่ยวกับที่ดินภายในชุมชนที่เป็นสมบัติของวัดทั้งหมดด้วย

ในปัจจุบันการบริหารงานของวัดคาทอลิกโคกวัด นอกจากจะเป็นหน้าที่ของ อธิการโบสถ์หรือพ่อเจ้าวัดแล้ว ยังมีสภาวัดคาทอลิกโคกวัดเข้ามาเกี่ยวข้องกับการบริหารงานของทางวัดด้วย สมาชิกของสภานี้จะได้รับการเลือกมาจากชาวบ้านในชุมชนทั้งหมด กรรมวิธีในการเลือกตั้งนั้น จะมีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ซึ่งจัดทำทะเบียนผู้มีสิทธิรับเลือกตั้ง และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งคุณสมบัติทั้งสองอย่างนี้จะเหมือนกัน คุณสมบัติของทั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และมีสิทธิรับเลือกตั้งก็คือ เป็นชาวบ้านในชุมชนโคกวัด นับถือศาสนาคาทอลิก อายุ ๒๐ ปี ขึ้นไป ต่อจากนั้นคณะกรรมการก็จะส่งรายชื่อตามทะเบียนไปตามบ้านของชาวบ้าน แล้วชาวบ้านผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็จะทำเครื่องหมายกากะบาท หน้ารายชื่อของบุคคลที่ตนต้องการให้เป็นสมาชิกสภาวัด เมื่อชาวบ้านส่งรายชื่อกลับมาแล้ว คณะทำงานจะรวบรวมคะแนน เมื่อรวมคะแนนเสร็จแล้วก็จะประกาศรายชื่อบุคคลซึ่งได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาวัด ต่อจากนั้นสมาชิกสภาวัดจะเปิดประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการกลางของสภาวัดต่อไป คณะกรรมการกลางจะมีหน้าที่บริหารงานต่าง ๆ ภายใต้การควบคุมดูแลของสภาวัด มติของสภาวัดนั้นจะเป็นที่ตัดสินการบริหารงานของคณะกรรมการกลางว่าถูกหรือผิด ทำให้ได้หรือไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีระบุไว้ในธรรมนูญของสภาวัดว่า ถ้ามติของสภาวัดขัดแย้งกับความเห็นของพ่อเจ้าวัด ต้องส่งเรื่องที่ขัดแย้งกันนั้นไปให้สังฆราชเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด (ซึ่งอันนี้หมายความว่า สภาวัดมีมติไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอหรือสิ่งที่คณะกรรมการกลางได้เสนอหรือกระทำลงไป แต่พ่อเจ้าวัดก็เห็นด้วยกับคณะกรรมการกลาง ๆ แต่ในทางปฏิบัติแล้วยังไม่เคยเกิดการขัดแย้งในแนวนี้เลย)

คณะกรรมการกลางสภาวัดคาทอลิกโคกวัด จะประกอบด้วยกรรมการทั้งหมด ๑๑ คน ซึ่งแต่ละคนนอกจากจะทำงานและรับผิดชอบตามหน้าที่เฉพาะของตนแล้ว ยังต้องรับผิดชอบ

ร่วมกันเป็นส่วนรวมอีกด้วย

ตำแหน่งในคณะกรรมการกลางนั้นแยกออกได้ดังนี้

ประธานกรรมการ

รองประธานกรรมการ

เลขานุการ

เหรัญญิก

กรรมการฝ่ายสวน

กรรมการฝ่ายนา

กรรมการสุสาน

กรรมการสันตนาการ

กรรมการโภชนาการ

กรรมการฝ่ายกิจการนอกโบสถ์

กรรมการฝ่ายกิจการภายในโบสถ์

ทั้งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ประธานกรรมการกลาง จะเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไปเกี่ยวกับกิจการทั้งหมดที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของคณะกรรมการกลางทั้งหมด
๒. รองประธานกรรมการ จะเป็นผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบแทนประธาน ฯ เมื่อประธาน ฯ ไม่อยู่ หรือปฏิบัติงานตามที่ประธานมอบหมายให้
๓. เลขานุการ จะเป็นผู้ทำหน้าที่จัดบันทึกการประชุมและรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ทั้งหมด
๔. เหรัญญิก มีหน้าที่เกี่ยวกับการทำบัญชี เก็บหลักฐานของทรัพย์สินสมบัติต่าง ๆ ของวัดเก็บรักษาที่เป็นรายได้ของวัด เช่น เงินที่ได้จากการจัดงานฉลองครบรอบปีของวัด นอกจากนี้ยังมีหน้าที่จัดส่งรายได้ส่วนที่ได้จากค่าเช่าที่ดินของวัดไปให้กับคณะสงฆ์คาทอลิกอีกด้วย

๕. กรรมการฝ่ายสวน มีหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลที่ดินที่ชาวบ้านให้เพื่อการทำสวนทำไร่ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่รวบรวมสัญญาเช่าที่ดินที่ชาวบ้านเช่าวัดไปเพื่อการทำสวนทำไร่นั้นด้วย

๖. กรรมการฝ่ายนา มีหน้าที่เหมือนกับกรรมการฝ่ายสวนทุกอย่าง เพียงแต่รับผิดชอบเกี่ยวกับที่ดินที่ทางวัดให้เท่านั้น เป็นที่ดินเพื่อใช้ในการทำนาเท่านั้น นอกจากนี้กรรมการฝ่ายนี้ยังรับผิดชอบเกี่ยวกับที่ดินในตลาดหมู่บ้านอีกด้วย

๗. กรรมการสุสาน มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบความเป็นระเบียบเรียบร้อยในบริเวณสุสาน ซึ่งจะครอบคลุมถึงการจัดสถานที่หลุมฝังศพของผู้ตายอีกด้วย

๘. กรรมการสังฆนการ โภชนการ กิจการนอกโบสถ์และ กิจการภายในโบสถ์ หน้าที่ของกรรมการพวกนี้จะเป็นหน้าที่เกี่ยวกับการเตรียมงานสำคัญ ๆ ของวัดซึ่งมักจะเป็นงานในวันสำคัญทาง ศาสนาที่นอกจากจะมีประชาชนมาร่วมงานกันมากแล้ว ยังจัดให้มีพิธีกรรมทางศาสนาที่ใหญ่โตอีกด้วย ตัวอย่างเช่น งานฉลองครบรอบปีของวัดซึ่งมีประชาชนมาร่วมงานกันมากมาย กรรมการสังฆนการจะรับผิดชอบเรื่อง การจัดมหรสพต่าง ๆ กรรมการโภชนการจะเป็นหัวหน้ารับผิดชอบเรื่อง อาหารที่ทำมาเลี้ยงผู้ที่มาร่วมช่วยทำงานต่าง ๆ กรรมการนอกโบสถ์จะเป็นหัวหน้ารับผิดชอบเรื่อง ความสะอาดเรียบร้อยในบริเวณวัด เวทีการแสดงต่าง ๆ ที่จะต้องสร้างขึ้นในงาน กรรมการฝ่ายกิจการภายในโบสถ์จะรับผิดชอบการจัดตั้งหรือเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะต้องใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา นอกจากนี้ยังต้องรับผิดชอบต่อความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในโบสถ์อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม สภาวัด ๆ และระเบียบ(ธรรมนูญ) สภาวัดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ซึ่งจะมีอายุครบหนึ่งปีเท่านั้นเอง ระเบียบของสภาวัดฉบับนี้ทางคณะสงฆ์คาทอลิกเป็นผู้ออกมาเอง แต่สำหรับชุมชนโคกวัดแล้ว ก่อนหน้าที่จะมีสภาวัดและคณะกรรมการกลางสภาวัดก็ได้มีคณะกรรมการวัดซึ่งเป็นชาวบ้านในชุมชนโคกวัดนั้นเอง ได้เข้าร่วมรับผิดชอบในกิจการของวัด คณะกรรมการชุดดังกล่าวนี้ทำหน้าที่คล้าย ๆ กับคณะกรรมการกลางของสภาวัด

เพียงแต่ว่าไม่มีกฎระเบียบเป็นทางการซึ่งเป็นที่ยอมรับจากคณะสงฆ์คาทอลิกเหมือนปัจจุบันเท่านั้น

บุคคลากรในวัดคาทอลิกโคกวัด

บุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่ในการสอนศาสนาและประกอบพิธีกรรมทางศาสนาคาทอลิก
ในวัดคาทอลิกโคกวัดคือ พระบาทหลวงสองท่าน ได้แก่ พ่อชู่เกียรติ
มีตำแหน่งเป็นอธิการโบสถ์หรือพ่อเจ้าวัด กับพ่อมานะ ซึ่งเป็นพระบาทหลวง
ธรรมดา ทั้งสองท่านนี้ตั้งตัวท่านเองและในสายตาของชาวบ้านแล้วถือว่าท่านเป็นสงฆ์
นอกจากนี้ยังมีซิสเตอร์ ๒ คน คนทำความสะอาด ๑ คน

สงฆ์หรือพระบาทหลวงในศาสนาคาทอลิกนั้น ในสายตาของชาวบ้านชุมชนโคกวัด
ถือว่าเป็นตำแหน่งที่มีสถานภาพสูงมาก ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการได้มาซึ่งตำแหน่งดังกล่าว
เป็นสิ่งที่ทำได้ยากลำบากมาก ทั้งนี้เพราะไม่ใช่ชาวบ้านคนใดอยากจะเป็นสงฆ์หรือ
พระบาทหลวงแล้วก็บวชได้ โดยเข้าพิธีบวชในวันรุ่งขึ้นหรือเดือนต่อมาได้เลย แต่ตรงกัน
ข้ามที่เดียว การเป็นสงฆ์หรือการเป็นพระบาทหลวงในศาสนาคาทอลิกนั้นเป็นของที่ยากมาก
ในสายตาของชาวบ้าน ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการจะเป็นสงฆ์หรือพระบาทหลวงได้นั้นต้อง
ผ่านขั้นตอนมากมาย และให้ระยะเวลาสำหรับขั้นตอนในการเตรียมตัวก่อนที่จะเป็นสงฆ์นั้น
ยาวนาน

ขั้นตอนในการเตรียมตัวเป็นสงฆ์และคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นสงฆ์ในศาสนาคาทอลิก

ผู้ที่ขอบวชเป็นสงฆ์ในศาสนาคาทอลิกต้องผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งพอจะแบ่งได้เป็น
๒ ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ ในตอนแรกเริ่มต้องผ่านการเป็นสามเณรเสียก่อน ต่อจากนั้นก็จะต้อง
เป็นอนุสงฆ์ ต่อจากอนุสงฆ์จึงจะขอบวชเป็นสงฆ์ หรือพระบาทหลวงในศาสนาคาทอลิกได้
ในแต่ละขั้นตอนนั้นมีรายละเอียดที่จะนำมากล่าวได้โดยย่อดังนี้

สามเณร สามเณรในศาสนาคาทอลิกนั้นแบ่งเป็น ๒ ระดับ คือ

สามเณรน้อย เป็นเด็กที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ - ๕ โดยที่เด็กพวกนี้ได้เข้าสมัครเป็นสามเณรและได้รับเงินอุดหนุน สำหรับการศึกษาล่าเรียนบางส่วนจากคณะสงฆ์คาทอลิก คือค่ากินอยู่ซึ่งที่สำคัญก็ได้แก่ ค่าที่พักและอาหาร ส่วนค่าธรรมเนียมในการศึกษาและค่าหนังสืออื่น พ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กจะเป็นผู้ออกเงิน ผู้ที่เป็นสามเณรน้อยนั้น นอกจากจะต้องเรียนหนังสือปฏิบัติตามกฎของทางโรงเรียน และทางหอพักเหมือนกับเด็กนักเรียนทั่วไปแล้ว ยังต้องมีข้อปฏิบัติพิเศษเฉพาะพวกตน ทั้งนี้เพื่อเป็นการโน้มนำไปสู่ชีวิตของสงฆ์ในวันข้างหน้า ข้อปฏิบัติพิเศษที่สำคัญ ๆ มีอยู่ ๓ ประการ คือ

๑. ต้องตื่นนอนตอนเช้าแล้วสวดมนต์
๒. ทำสมาธิเพื่อฝึกฝนการทำจิตให้สงบวันละประมาณ ๑๕ นาที
๓. ฝึกทำงานที่ต้องออกกำลังมาก ๆ

ในระยะเวลาของการเป็นสามเณรน้อยนี้ ตลอดเวลาจะมีผู้ดูแลและควบคุมความประพฤติและการศึกษาล่าเรียนตลอดเวลา และการดูแลนี้ยังกินของเซตไปถึงเรื่องสุขภาพอนามัยด้วย และผลของการควบคุมดูแลในค่านต่าง ๆ ของเด็กเหล่านี้ จะถูกประเมินออกมา และถ้าเห็นว่าเด็กหรือสามเณรน้อยรายต่าง ๆ เป็นผู้มีความสามารถ สุขภาพดีพอจะเป็นสามเณรใหญ่ต่อไปได้ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ สามเณรน้อยรายนั้น ๆ ยังยืนยันว่าจะจะเป็นสามเณรใหญ่ต่อไปอีก ทางคณะสงฆ์จึงจะรับไว้ให้เป็นสามเณรใหญ่ต่อไป

สามเณรใหญ่คือผู้ที่เคยเป็นสามเณรน้อย และได้จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ แล้ว ซึ่งทางคณะสงฆ์รับไว้เป็นสามเณรใหญ่ต่อไปได้ พวกนี้จะต้องเข้ารับการศึกษาคือไปในวิทยาลัยทางศาสนาคาทอลิกซึ่งเป็นการศึกษาระดับปริญญา เช่น ที่วิทยาลัยแสงธรรม นครปฐม ซึ่งเป็นการศึกษาภายในประเทศ หรืออาจจะไปวิทยาลัยทางศาสนาต่างประเทศ เช่น ที่ฟิลิปปินส์ กรุงโรมประเทศอิตาลี ทั้งนี้โดยได้รับทุนการศึกษาล่าเรียนจากคณะสงฆ์

คาลอลิก ทูการศึกษาในระดับนี้จะครอบคลุมไปถึงค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าที่กิน ค่าอาหาร แต่สำหรับค่าหนังสือนั้นผู้ปกครองของสามแฉวีใหญ่จะต้อง เป็นผู้จ่ายเอง

หน้าที่หลักของสามแฉวีใหญ่ก็คือ ศึกษาเล่าเรียนอย่างจริงจังในทุกสาขาวิชาที่กำหนดให้เรียน เช่น ปรัชญา เทววิทยา คัมภีร์ไบเบิล นอกจากนี้ยังมีสาขาวิชาทางโลก เช่น เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยาอีกด้วย ซึ่งทุกวิชาจะใช้ภาษาอังกฤษเป็นพื้นในการศึกษาค้นคว้า นักศึกษาที่เป็นสามแฉวีใหญ่จะต้อง เป็นผู้ที่เก่งภาษาอังกฤษหรือใช้ภาษาอังกฤษได้ดี ส่วนข้อปฏิบัติทั่วไปในชีวิตประจำวันอื่น ๆ นั้น เหมือนกับตอนเป็นสามแฉวีน้อย เพียงแต่จะได้รับการดูแลและควบคุมที่เข้มงวดกว่าตอนที่สามแฉวีน้อยเท่านั้น

ข้อปฏิบัติที่น่าสนใจประการหนึ่งคือ ข้อปฏิบัติในเรื่องเพศ สามแฉวีในศาสนา คาทอลิก ทั้งสามแฉวีเล็กและสามแฉวีใหญ่นั้นจะถูกสอนอบรมให้ละวางในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม และถือว่าข้อห้ามนี้เป็นข้อห้ามที่เด็ดขาด แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าทางคณะสงฆ์คาทอลิกจะห้ามคบหรือสัมพันธ์กับคนต่างเพศเด็ดขาด ตรงข้าม สามแฉวีพวกนี้จะถูกสอนให้รู้จักเข้าหรือคบหาสมาคมกับคนทุกชั้น ทุกเพศ และทุกวัย เพราะคณะสงฆ์คาทอลิกตระหนักถึงเสมอว่าสามแฉวีเหล่านี้เมื่อมีสถานภาพเป็นสงฆ์แล้ว พวกเขาจะต้องสอนและอบรมประชาชน และผู้สอนที่ดี จำเป็นต้องรู้จักและคบหาสมาคมกับผู้ที่ได้รับการสั่งสอนได้ดีพอสมควร นอกจากการสอนแล้วสามแฉวีเหล่านี้ยังถูกฝึกหัดให้เป็นผู้นำของชุมชนในอนาคต เพื่อให้สามารถถึงความร่วมมือของชาวบ้านที่จะให้แก่วัดหรือสถานับศาสนา คาทอลิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะที่เป็นผู้นำในอนาคตทำให้พวกเขาต้องฝึกหัดที่จะมีความสัมพันธ์อันดีกับทั้งชายและหญิง เด็กและผู้ใหญ่ เกี่ยวกับรายละเอียดในเรื่องนี้ พอมานะได้เล่าให้ผู้ทำวิจัยฟังถึงสมัยที่ท่านยังเป็นสามแฉวีว่า "ในคอนนั้นเขาไม่ห้ามการคบเพื่อนผู้หญิงเลย กลับจะส่งเสริมเสียอีก แต่จะต้องคบให้หลาย ๆ คน (มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้) และแต่ละคนควรจะอยู่ในวัยต่าง ๆ กัน เมื่อคบหาสมาคมโดยไม่จำกัดจำนวนและไม่เจาะจงเฉพาะตัวแล้ว การจะยึดถือตัวคนเดียวไปมีจิตใจรักใคร่ในทางชู้สาวหรือมีเพศ

สัมพันธ์ด้วยนั้นจึงไม่ค่อยจะเกิดขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการปฏิบัติตัวในด้านอื่น ๆ ที่จะผ่อนคลายน ในเรื่องเพศ เช่น ไม่ปล่อยให้เวลาว่าง พยายามหาหนังสืออ่านให้มาก ทำงานให้หนักเพื่อ ที่ร่างกายจะได้เหนื่อย ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การฝึกหัดทำสมาธิให้จิตใจสงบ และ หมั่นระลึกถึงภาระหน้าที่ของการเป็นทหารกล้าในกองทัพธรรมของพระเจ้า" จากคำบอกเล่า ดังกล่าวนี้อาจจะสังเกตได้ว่า การปฏิบัติตามข้อห้ามที่ไม่ให้มีเพศสัมพันธ์ในทางเพศของสงฆ์ หรือสามเณรคาทอลิกนั้นจะมีลักษณะที่พยายามสอนและอบรมแล้หลาย มากกว่าที่จะ เป็นการ เก็บกักเอาไว้

(ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับพระบาทหลวงที่ประจำอยู่ที่ วัดคาทอลิกโคกวัดทั้งสองท่าน ทำให้ผู้วิจัยได้พบว่า มีสามเณรน้อยหลายรายที่ศึกษาจบชั้น มศ.๕ แล้ว เข้าศึกษาต่อชั้นอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในสาขาวิชาทางโลก เช่น ที่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งการศึกษาในตอนนี ทางคณะสงฆ์คาทอลิกยังถือว่าเป็นสามเณรน้อยอยู่ พวกนี้มีหลายราย ที่เลื่อมใสความตั้งใจที่จะเป็นสามเณรใหญ่ แต่ก็มีอยู่บางรายที่ยังยืนยันที่จะเป็นสามเณร ใหญ่ต่อไป และหลังจากจบการศึกษาในสาขาวิชาที่ศึกษาแล้ว พวกนี้จะเข้าศึกษาต่อใน วิทยาลัยทางศาสนาคาทอลิก เป็นสามเณรใหญ่ เมื่อพวกนี้กลายเป็นสงฆ์หรือพระบาทหลวง แล้ว จะ เป็นกำลังสำคัญที่เข้มแข็งอย่างยิ่งในการเผยแพรศาสนาหรือสั่งสอนอบรมประชาชน)

หน้าที่พิเศษของสามเณรใหญ่อีกประการหนึ่งก็คือ ในระยะที่ปิดภาคปลายของการ ศึกษาแต่ละปี ซึ่งเรียกกันว่า " ปิดเทอมใหญ่" สามเณรใหญ่พวกนี้จะต้องปฏิบัติหน้าที่ในวัด ไควัดหนึ่ง การปฏิบัติหน้าที่ในตอนนั้นก็คือ การสอนธรรม ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือการสอนธรรมให้ แก่เด็กเล็กของโรงเรียนที่ทางวัดเป็นเจ้าของนั่นเอง

อนุสงฆ์ เมื่อสามเณรใหญ่จบการศึกษาจากวิทยาลัยทางศาสนาคาทอลิกเรียบร้อยแล้ว สามเณรใหญ่เหล่านี้จะถูกคณะสงฆ์เรียกตัว แล้วส่งไปประจำตามวัดต่าง ๆ หนึ่งปี และในตอนนี้จะให้เข้าพิธีบวช เมื่อผ่านพิธีบวชในขั้นนี้จะมีสถานะภาพเป็นอนุสงฆ์ ซึ่งมีหน้าที่ เป็นผู้ช่วยของสงฆ์หรือพระบาทหลวงในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ทางศาสนา ระยะนี้ถือได้ว่า

เป็นระยะหัวเรียวหัวคอกที่สำคัญ และใกล้ที่จะเป็นสงฆ์อย่างมากแล้ว ในระยะนี้จะมีผู้ที่คอยสังเกต ความประพฤติ ความสามารถ ตลอดจนสุขภาพอนามัยของ อนุสงฆ์อย่างใกล้ชิด แล้วจะประเมินกันว่า อนุสงฆ์รายนั้น ๆ สมควรจะได้รับการบวชให้เป็นสงฆ์ได้โดยสมบูรณ์หรือไม่ ถ้าคณะสงฆ์เห็นว่าไม่สมควร อนุสงฆ์นั้นเป็นหมคสิทธิ์ที่จะบวชเป็นสงฆ์ แต่ถ้าคณะสงฆ์เห็นว่าสมควรและอนุญาตให้บวชได้ แต่เจ้าตัวของอนุสงฆ์เอง เกิดเปลี่ยนใจไม่ยอมาก็จะบวชเป็นสงฆ์แล้ว การบวชเป็นสงฆ์ก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะการบวชเป็นสงฆ์นั้นต้องถามย้าถึงความสมัครใจของคนที่จะบวชอย่างหนักแน่น แต่ถ้าคณะสงฆ์เห็นควรอนุญาตให้บวชเป็นสงฆ์ได้และ เจ้าตัวของอนุสงฆ์เองก็ย้าในความสมัครใจอย่างแน่นหนัก การบวชเป็นสงฆ์ จึงจะเกิดขึ้นได้ในกรณีที่อนุสงฆ์ไม่ได้รับการบวชให้เป็นสงฆ์ ไม่ว่าในกรณีใด คือทั้งเจ้าตัว ปฏิเสธเองหรือคณะสงฆ์ไม่อนุมัติให้บวช จะไม่มีการเรียกร้องค่าเสียหายอะไรจากบุคคลที่เป็นอนุสงฆ์เลย แต่โดยปกติแล้ว เมื่อไม่มีการบวชเป็นสงฆ์ อนุสงฆ์ซึ่งภายหลังจะกลายเป็นบุคคลธรรมดา แต่โดยมากแล้วจะเป็นฆราวาสที่อยู่ในธรรม และคำสอนของพระเจ้า และพวกนี้มักจะเสียดสละทรัพย์สินที่ละเป็นจำนวนมาก ๆ เพื่อกิจการของศาสนาคาทอลิก

เนื่องจากขั้นต้นจากการเป็นคนธรรมดาแล้ว จะกลายเป็นสงฆ์ในศาสนาคาทอลิกนั้นยาวนานและลำบากมากในสายตาของชาวบ้านโคกวัด สิ่งนี้นับเป็นเหตุผลข้อหนึ่งซึ่งทำให้บุตรหลานของชาวบ้านทั่ว ๆ ไป ไม่ได้ฝันที่จะเป็นพระบาทหลวงหรือสงฆ์ในศาสนาคาทอลิกของเขา นอกจากนี้ชาวบ้านชุมชนโคกวัดส่วนมากยังไม่สนับสนุนบุตรหลานของตนที่จะให้สมัครเป็นสามเณร ซึ่งจะเป็นสงฆ์ของศาสนาคาทอลิกในที่สุดแต่อย่างใด ส่วนสาเหตุสำคัญอีกข้อหนึ่งที่ผู้วิจัยพบจากการพูดคุยกับชาวบ้านก็คือ การส่งเสริมบุตรหลานของตนให้ศึกษาเล่าเรียน เพื่อที่จะได้เป็นพระบาทหลวงนั้น ตัวชาวบ้านซึ่งเป็นพ่อแม่ผู้ปกครองจะไม่ได้รับผลตอบแทนในทางเศรษฐกิจแต่อย่างใดเลย จึงทำให้ชาวบ้านทั่ว ๆ ไป ไม่สนใจที่จะส่งเสริมหรือสนับสนุนให้บุตรหลานของตนเป็นสามเณร ผู้วิจัยพบว่า ในขณะที่ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่นั้น มีชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกวัดรายเดียว ที่มีบุตรชายเป็นสามเณรใหญ่ รายนี้ก็อยู่ในตระกูลโยคี ซึ่งเป็นตระกูลใหญ่ และฐานะของครอบครัวรายนี้ก็จัดได้

ว่าร้ายในสายตาของชาวบ้าน แต่อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านทั่ว ๆ ไปของบ้านโคกวัดจะให้ความเคารพนับถือพระบาทหลวง หรือ "พ่อ" ของเขาสูงมาก และก็ให้ความชื่นชมหรือความนิยมศอสามเณรมากด้วยเช่นกัน ดังนั้น สำหรับชาวบ้านโคกวัดแล้ว "พ่อ" หรือบาทหลวง เป็นตำแหน่งของบุคคลที่มีสถานภาพสูงมากที่สุด (สูงกว่าทุกคนในชุมชนเดียวกัน)

เนื่องจากกระบวนการในการที่เป็นสงฆ์ในศาสนาคาทอลิกนั้นยาวนานและยากลำบาก จึงมักไม่มีคนจะสมัครเป็นสามเณรกันมากนัก นอกจากนี้เมื่อสมัครไปเป็นสามเณรแล้ว ก็ถอนตัวออกเสียก่อนที่จะถึงตอนที่บวชเป็นสงฆ์กันมาก ในเรื่องนี้ พ่อเจ้าวัดคาทอลิกโคกวัดได้บอกแก่ผู้วิจัยว่า ในบรรดาผู้สมัครเป็นสามเณร ๑๐๐ คน จะผ่านขั้นตอนต่าง ๆ จนกลายเป็นสงฆ์ได้สมบูรณ์เพียงประมาณ ๑๕ คนเท่านั้น เมื่อเป็นสงฆ์แล้ว ก็ต้องมีข้อปฏิบัติที่สำคัญคือ ละเว้นเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศโดยเด็ดขาด (ซึ่งเรื่องนี้ยังเป็นข้อห้ามในการปฏิบัติที่ต่างกับชาวบ้านธรรมดาอย่างมาก) แต่สำหรับเรื่องกิจวัตรประจำวันอื่น ๆ เช่น การออกกำลังกาย การพูดจา การขับรถยนต์ ฟังเพลง ดูโทรทัศน์ ฯลฯ ก็สามารถทำได้เหมือนฆราวาสหรือชาวบ้านธรรมดาทั่วไป ตามหลักเกณฑ์เดิมที่ผู้ที่เป็นสงฆ์หรือพระบาทหลวงคาทอลิกแล้ว จะสึกออกจากความเป็นสงฆ์ไม่ได้เลยตลอดชีวิต แต่ปัจจุบันในทางปฏิบัติตามความเป็นจริงก็มีการสึกออกจากความเป็นสงฆ์เหมือนกัน เป็นแต่ว่าน้อยรายมากเท่านั้น คนทั่ว ๆ ไป จึงไม่ค่อยได้ยินเรื่องนี้กัน จากคำบอกเล่าของพ่อเจ้าวัดคาทอลิกโคกวัดได้กล่าวว่า การสึกออกจากสงฆ์จะมีสาเหตุหลายประการด้วยกัน แต่สาเหตุสำคัญ ๆ ก็คือ

๑. พระบาทหลวงผู้นั้นเกิดเบื่อหน่ายที่จะดำรงอยู่ในเพศของสงฆ์ต่อไป ก็สามารถสึกได้ พ่อชู้เกียรติได้กล่าวกับผู้วิจัยว่า การอนุญาตให้สึกได้ด้วยสาเหตุนี้ นั้นว่าเป็นทางที่ช่วยลดอัตราการกระทำผิด ข้อห้ามทางเพศที่เป็นกฎของ สงฆ์อันสำคัญไปได้มาก เพราะเมื่ออยากจะไปมีความสัมพันธ์ทางเพศกับหญิงคนใด พระบาทหลวงผู้นั้นก็จะบอกกล่าวขอสึกต่อคณะสงฆ์คาทอลิกได้ แล้วคุณก็สามารถที่จะไปแต่งงานกับหญิงที่ตนเกิดมีความรักใคร่ด้วยนั้นได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นทนอยู่แล้วไปทำผิดจนเกิดเป็น เรื่องชู้สาวกันขึ้น ในกรณีนี้ถือได้ว่าเป็นการสึกจากสงฆ์ด้วยความสมัครใจของเจ้าตัวเอง

๒. พระบาทหลวงที่ทำผิดกฎข้อห้ามของคณะสงฆ์คาทอลิกอย่างร้ายแรง โดยเฉพาะเรื่องเพศ เช่น ไปทำให้สตรีผู้หนึ่ง ผู้ใดเกิดท้องขึ้นมา ในกรณีเช่นนี้ทางคณะสงฆ์จะบังคับให้สึก แต่ก็มิได้อยู่เหมือนกันที่พระบาทหลวงไปมีเพศสัมพันธ์กับสตรีบางคนแต่ยังไม่ถึงกับมีท้องนั้น เมื่อทางคณะสงฆ์ทราบเรื่องจะหาทางแก้ไข โดยมากแล้วจะใช้วิธีการแก้ไขที่นิ่มนวล โดยจะสอบถามว่าพระบาทหลวงผู้นั้นจะสึกออกจากเพศสงฆ์หรือไม่ ถ้าพระบาทหลวงที่ทำผิดต้องการจะสึกจากเพศของสงฆ์ ทางคณะสงฆ์ก็จะให้สึก แต่หาพระบาทหลวงท่านนั้นยังยืนยันว่าจะดำรงอยู่ในความเป็นสงฆ์ต่อไป และพร้อมทั้งรับรองว่าตนจะไม่ให้มีเรื่องเหล่านี้เกิดขึ้นอีก คณะสงฆ์ก็จะหาทางย้ายให้พระบาทหลวงผู้นั้นไปประจำอยู่วัดคาทอลิกที่อยู่ห่างไกลจากสถานที่เกิดเหตุหรือเรื่องราวที่ไม่ดีไม่งามนั้นเสีย เพื่อให้พระบาทหลวงผู้นั้นกลับตัวเสียใหม่ และชาวบ้านในตำบลหรือหมู่บ้านที่พระบาทหลวงผู้นั้นไปประจำอยู่ใหม่ก็จะไม่รู้เรื่องราวเดิม ๆ ของพระบาทหลวงผู้นั้น ชาวบ้านก็จะให้ความเคารพนับถือพระบาทหลวงผู้นั้นเหมือนพระบาทหลวงองค์อื่นทั่ว ๆ ไป เท่ากับว่าทางคณะสงฆ์ได้เปิดโอกาสให้พระบาทหลวงผู้นั้นเริ่มต้นชีวิตใหม่อีกครั้งหนึ่ง

๓. พระบาทหลวงที่ขัดแย้งหรือเข้ากับสงฆ์ใหญ่ไม่ได้อย่างรุนแรง ซึ่งก็หมายความว่า พระบาทหลวงผู้นั้นจะไม่สามารถอยู่กับคณะสงฆ์ได้ ในกรณีเช่นนี้ คณะสงฆ์จะขอให้พระบาทหลวงผู้นั้นสึกออกจากการเป็นสงฆ์เสีย

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยขอเน้นอีกครั้งว่า เหตุการณ์เหล่านี้มิได้เกิดขึ้นบ่อยมาก เพราะบุคคลที่จะเป็นสงฆ์ได้นั้น ได้ผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะพิสูจน์คุณสมบัติที่เปรียบพร้อมแห่งการเป็นสงฆ์มานานมาแล้ว กินเวลานานมาก ประมาณ ๑๐ ปีทีเดียว เมื่อเป็นสงฆ์ได้ก็แสดงว่าเป็นบุคคลที่เปรียบพร้อมจริง ๆ การจะทำความผิดเหล่านี้จึงไม่ค่อยจะปรากฏ ซึ่งพระบาทหลวง ๒ ท่าน ที่วัดคาทอลิกโคกวัดคียนันต์ปรากฏการณ์เหล่านี้จะเกิดกับพระบาทหลวง ๒ - ๓ ท่าน ในจำนวนสงฆ์ ๕๐๐ - ๕๐๐ ท่าน

ซิสเตอร์ คือสตรีที่อุทิศร่างกายและจิตใจให้กับงานศาสนาคาทอลิก หรือพวกนี้ จะยึดมั่นในการถือเพศพรหมจรรย์ พวกนี้จะกระจายกันไปตามวัดและองค์การศาสนาคาทอลิก ต่าง ๆ หน้าที่ของสตรีพวกนี้ก็คือ การช่วยดูแลภายในวัดและช่วยงานศาสนาตามความสามารถของตน เช่น พยาบาล ครูสอนหนังสือ นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ พระบาทหลวง ทั้งสองท่านที่ประจำอยู่วัดคาทอลิกโคกวัด กล่าวว่าสตรีพวกนี้มีหลายคนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในระดับปริญญา ก่อนที่จะมาเป็นซิสเตอร์ สตรีพวกนี้ต้องได้รับการอบรมเสียก่อน เช่น ที่จังหวัดจันทบุรี ชลบุรี กรุงเทพฯ ตามปกติเมื่อเป็นซิสเตอร์แล้วก็จะอยู่ในสภาพของซิสเตอร์ไปตลอดชีวิต สำหรับคาทอลิกโคกวัดนั้น มีซิสเตอร์ประจำอยู่ ๒ คน มีหน้าที่ประจำเกี่ยวกับการจัดอาหาร ซักเสื้อผ้าของตนเองและของพระบาทหลวง ช่วยสอนหนังสือเด็กเล็กและช่วยสอนธรรมให้แก่เด็กเล็กด้วย จากการสังเกตของผู้วิจัยเห็นว่า ซิสเตอร์นั้น เป็นที่สนิทสนมของเด็กเล็กมาก นอกจากนี้เด็กสาวรุ่น ๆ ของบ้านโคกวัดก็ให้ความสนิทสนมกับซิสเตอร์เป็นอันดีอีกด้วย กิจกรรมอีกอย่างหนึ่งของซิสเตอร์ในวัดคาทอลิกโคกวัดก็คือ เป็นผู้จัดเตรียมอุปกรณ์และแนะนำพวกเด็ก ๆ ให้ร่วมมือกันในการทำความสะดวกสถานที่และจัดเตรียมสถานที่ในการประกอบพิธีทางศาสนา สถานภาพของซิสเตอร์ในสายตาของชาวบ้านนั้นต่ำกว่าพระบาทหลวงอย่างมาก ชาวบ้านให้ความนับถือซิสเตอร์ในฐานะที่เป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือรับใช้พระบาทหลวงเท่านั้น และชาวบ้านส่วนมากไม่ได้แยกกิจกรรมที่ซิสเตอร์ปฏิบัติคือชาวบ้านและศาสนาคาทอลิกออกจากพระบาทหลวงหรือวัดคาทอลิกโคกวัดแต่อย่างใด

วัดคาทอลิกโคกวัด : ในฐานะที่เป็นสถาบันในหมู่บ้าน

บทบาทของ พระบาทหลวงคาทอลิกที่มีต่อชาวบ้านชุมชนโคกวัด

บทบาทของ พระบาทหลวงที่ประจำอยู่วัดคาทอลิกโคกวัดนั้นมีอยู่หลายประการ แต่อย่างไรก็ตาม เราสามารถแบ่งบทบาทของท่านที่มีต่อชาวบ้านชุมชนโคกวัดนั้นออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

บทบาททาง ศาสนา

ผู้นำในการสั่งสอนอบรมธรรมของพระเจ้า

ผู้นำในการประกอบพิธีกรรมทาง ศาสนา

บทบาทในทางโลก

บริการด้านเศรษฐกิจ

บริการด้านการศึกษา

บริการด้านสังคม

- เป็นที่ปรึกษาปัญหา
- ผู้ไกลเกลี่ยประนีประนอม
- เผยแพร่แนะนำทัศนะใหม่ ๆ
- เป็นผู้แก้ไขปัญหาล้วนรวมของชาวบ้าน

ซึ่งมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

๑. บทบาทในทางศาสนา บทบาทนี้ถือว่าเป็นบทบาทหรือหน้าที่โดยตรงของพระบาทหลวง บทบาทประเภทนี้ก็สามารถแบ่งย่อยได้ออกเป็น ๒ ชนิดด้วยกันคือ

๑) พระบาทหลวงเป็นผู้นำในการสั่งสอนอบรมประชาชนให้เข้าถึงพระเจ้าให้ประชาชนยึดถือและปฏิบัติตามศีลธรรมหรือคำสอนของพระเจ้า และในสายตาของชาวบ้านชุมชนบ้านโคกวัตต์แล้ว พระบาทหลวงเป็นสัญลักษณ์แห่ง ศาสนาคาทอลิกของหมู่บ้านเลยทีเดียว และชาวบ้านถือว่าพระบาทหลวง เป็นมาตรฐานแห่งศีลธรรมและความดีของชาวบ้านในชุมชนบ้านโคกวัตต์แห่งนี้

๒) พระบาทหลวงเป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ตามความเชื่อทาง ศาสนาคาทอลิกให้กับชาวบ้าน เช่น พิธีศีลล้างบาป คือ กำลัง สำหรับเด็กเกิดใหม่ (สมาชิกของ ชุมชน) พิธีมิสซาสำหรับชาวบ้านซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชนโคกวัตต์ เป็นส่วนทุกวันและเป็นพิเศษสำหรับวันอาทิตย์ พิธีศีลแก้บาปสำหรับชาวบ้านที่รู้สึกว่าจะตัวเองกระทำผิดและ

มีความกังวลใจ (บาป) อยู่ตลอดเวลา ซึ่งก็ถือได้ว่าเป็นการตอบสนองความต้องการของจิตใจของชาวบ้านหรือสมาชิกของชุมชนเป็นรายปัจเจกบุคคล พิธีแต่งงานหรือศีลสมรสสำหรับหนุ่มสาวที่ปรารถนาที่จะมีชีวิตคู่กันเป็นการเริ่มต้นหรือจุดกำเนิดของครอบครัวใหม่ พิธีศีลเจิมคนไข้สำหรับชาวบ้านที่ป่วยหนัก พิธีศพสำหรับชาวบ้านที่เสียชีวิต ตลอดจนพิธีหรือเทศกาลอื่น ๆ ตามที่กล่าวรายละเอียดมาแล้ว

ในแง่นี้จะเห็นได้ว่า พระบาทหลวง (โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือพ่อเจ้าวัด) เป็นผู้บทบาทเกี่ยวกับสมาชิกของชุมชนหรือชาวบ้านโคกวัดอย่างมากมาย การเกี่ยวข้อนี้จะมีทั้งในแง่ที่ตอบสนองความต้องการของชาวบ้านเป็นรายบุคคล และในแง่ที่เป็นการตอบสนองชาวบ้านเป็นส่วนรวมทั้งชุมชน นั่นหมายความว่าชีวิตของชาวบ้านคาทอลิกแห่งชุมชนโคกวัดนี้จะ เกี่ยวข้องกับพระบาทหลวงที่ประจำอยู่ที่วัดคาทอลิกโคกวัดของเขา ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งวันตายของเขาทีเดียว นับได้ว่า พระบาทหลวงคาทอลิกเป็นผู้มีความสำคัญต่อชาวบ้านในระดับชุมชนแห่งนี้สูงมาก เพราะถ้าขาดพระบาทหลวงหรือ"พ่อ" ของเขาเสียแล้ว พิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญส่วนหนึ่งของชีวิตของพวกเขาจะมีขึ้นไม่ได้

๒. บทบาทในทางโลก นอกจากจะบทบาทเป็นผู้ทำให้บริการทางวิญญาณหรือศาสนาแล้ว พระบาทหลวงในวัดคาทอลิกโคกวัดยัง เป็นผู้จัดการในงานบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการในทางโลกของชาวบ้านชุมชนบ้านโคกวัดอีกด้วย อย่างไรก็ตาม พระบาทหลวงในวัดคาทอลิกโคกวัดทั้งสองท่านได้กล่าวแก่ผู้วิจัยว่า งานบริการเหล่านี้ทางวัดถือเป็นหน้าที่ที่พึงให้แก่ชาวบ้าน แต่ก็คือว่าหน้าที่เหล่านี้เป็นเพียงหน้าที่รอง ซึ่งเสริมหน้าที่หลักเท่านั้น หน้าที่หลักของทางวัดก็คือ หน้าที่การให้บริการทางค่านาวิญญาณ หรือ ค่านาค่าสอนทาง ศาสนาคาทอลิกนั่นเอง (วิญญาณหรือจิตใจเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ทางวัดหรือ ศาสนาคาทอลิกเน้น ส่วนวัตถุอื่นมีความสำคัญที่เป็นอันดับรองลงมา)

งานบริการต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องของทาง โลกที่พระบาทหลวงและวัดคาทอลิกกระทำอยู่นั้น พอลจะแบ่งแยกออกเป็นรายละเอียดได้ดังนี้

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาหนี้ เมื่อสิบกว่าปีล่วงมาแล้ว ทางพระบาทหลวงของวัดคาทอลิกโคกวัด จึงเป็นผู้ดำริและบุกเบิกจัดตั้งสำนักงานเศรษฐกิจพัฒนาการศึกษาโคกวัดขึ้นในบริเวณวัดคาทอลิกโคกวัด เพื่อเป็นสถาบันในการระดมการออมทรัพย์ของชาวบ้านซึ่งก็จะกลายเป็นเงินทุน (อันเป็นก้อน) ของชาวบ้านต่อไป ปัจจุบันสถาบันนี้จะทำการบริหารงานโดยชาวบ้าน (ซึ่งเป็นผู้ทำ) กันเอง ทางพระบาทหลวงทั้งสองท่านเป็นเพียงแต่ที่ปรึกษาเท่านั้น

ชาวบ้านชุมชนโคกวัดส่วนใหญ่รู้กันดีว่า งานบริการด้านเศรษฐกิจเป็นพัฒนาการศึกษาโคกวัดนับเป็นผลมาจากความคิดริเริ่มของทางพระบาทหลวง ซึ่งประจำอยู่วัดคาทอลิกโคกวัด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามของพระบาทหลวงที่จะแก้ไขสภาพความเดือดร้อนของชาวบ้าน นั่นก็คือ การพยายามที่จะหาหนทางสนองความต้องการของชาวบ้านในชุมชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้นั่นเอง ซึ่งก็หมายความว่า พระบาทหลวงแห่งวัดคาทอลิกโคกวัดแห่งนี้ท่านมิได้จำกัดขอบในการบริการของท่านเฉพาะแต่เรื่องศาสนาคาทอลิกของท่านแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ตรงข้าม ท่านจะพยายามขยายวงขอบในการบริการของท่านให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ถ้าท่านเห็นว่าสิ่งที่ท่านจะบริการนั้นเป็นผลดีและตรงกับความต้องการของชาวบ้าน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เป็นสิ่งที่ขัดกับการเป็นเพศสงฆ์ของท่าน ในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้พบความจริงอีกอย่างหนึ่งคือ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการอบรมสั่งสอนประชาชนนั้น นอกจากจะสอนศีลธรรมตามคำสอนของศาสนาคาทอลิกแล้ว ท่านจะพยายามพูดถึงเรื่องอาชีพและการทำมาหากินของชาวบ้านด้วย และบางครั้งท่านได้เชิญผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ มาแนะนำเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ให้แก่ชาวบ้านตามโอกาสอันควรอีกด้วย

๒. การบริการทางด้านการศึกษา ทางคณะสงฆ์คาทอลิกถือเป็นนโยบายสำคัญว่า วัดคาทอลิกทุกวัดจะต้องจัดตั้งโรงเรียนขึ้นด้วย ทั้งนี้เพราะทางคณะสงฆ์เห็นว่า ที่สอนที่เกี่ยวกับศาสนานั้นโรงเรียนจะเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์อันสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมาใกล้ชิดกับศาสนาได้เป็นอย่างดี และในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาเองโรงเรียนจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำคนให้เป็นคนฉลาดและทันสมัย อย่างน้อยที่สุดก็ทำให้

คนสามารถเขียนหนังสือได้ อ่านหนังสือออก วัดคาทอลิกโคกวัดก็ยึดถือนโยบายของคณะสงฆ์คาทอลิกในข้อนี้เป็นสำคัญด้วยเหมือนกัน ทางวัดจึงตั้งโรงเรียนขึ้นสำหรับเป็นที่ศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลานของชาวบ้านโคกวัด (ในปัจจุบันก็มีเด็กที่เป็นบุตรหลานของชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียงเข้ามาเรียนที่โรงเรียนนี้เหมือนกัน และเด็กเหล่านี้มักจะมาจากรอบครัวที่มีฐานะค่อนข้างดี แต่เด็กที่มาจากชุมชนข้างเคียงเหล่านี้จะมีอัตราส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนทั้งหมดของโรงเรียน) การบริการในค่านนี้ก็เป็นการบริการเพื่อสนองความต้องการของชุมชนอีกค่านหนึ่งด้วยเหมือนกัน และผู้วิจัยพบว่าชาวบ้านโคกวัดส่วนใหญ่มีความภูมิใจกับโรงเรียนในหมู่บ้านโคกวัดของตน และต้องการให้บุตรหลานของตนได้เข้าเรียนในโรงเรียนนี้อย่างมากด้วย ชาวบ้านมักกล่าวกันเสมอว่า "โรงเรียนนี้วิชาแข่งมาก"

ปัจจุบันการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งมีฐานะเป็นโรงเรียนราษฎร์ การปกครองและการบริหารตลอดจนการหารายได้ (ส่วนใหญ่ คือค่าเล่าเรียนและเงินบำรุง การศึกษา) เจ้าของและผู้จัดการคือพ่อเจ้าวัดจะเป็นผู้ดำเนินการเอง แต่ก็จะอยู่ในการควบคุมดูแลของกระทรวงศึกษาธิการถึงอำเภอเป็นผู้ดำเนินงาน และโรงเรียนนี้ก็ได้รับเงินอุดหนุนส่วนหนึ่งจากทางแผนกศึกษาธิการอำเภอด้วย

๓. การบริการค่านสังคม ความสัมพันธ์ในชีวิตชุมชนในบ้านโคกวัดนั้น แม้จะดูภายนอกเห็นว่าราบรื่นสงบสุขไปหมด (ซึ่งผู้วิจัยที่เห็นด้วยว่า ความสัมพันธ์ของชาวบ้านส่วนใหญ่ในชุมชนบ้านโคกวัดแห่งนี้ เป็นไปด้วยความราบรื่น) แต่ความขัดแย้งก็ยังคงเป็นสิ่งที่มีอยู่จริง และก็มีปัญหาเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ เกิดขึ้นในชุมชนแห่งนี้ด้วยเหมือนกัน เมื่อเกิดสภาพเช่นนี้ขึ้น ชาวบ้านในชุมชนย่อมจะต้องการตัวเชื่อมหรือผู้ประสานความขัดแย้งและแก้ไขปัญหาดัง ๆ เนื่องจากในสายตาของชาวบ้านชุมชนโคกวัดนั้น พระบาทหลวงเป็นผู้มีสถานภาพสูงสุด มีฐานะเป็นตัวแทนของศาสนาที่พวกเขานับถืออยู่ และชาวบ้านยังเชื่อกันว่า พระบาทหลวงเป็นผู้ที่มีภูมิความรู้สูง และสายตาที่กว้างไกล ดังนั้น ชาวบ้านส่วนใหญ่ในชุมชนบ้านโคกวัดจึงเห็นว่า ผู้ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับเป็นตัวเชื่อมหรือผู้ประสานความขัดแย้ง

และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของสังคมระดับหมู่บ้านของเขาแห่งนี้คือ พระบาทหลวงหรือ"พ่อ" ของพวกเขานั้นเอง ดังนั้น พระบาทหลวงวัดคาทอลิกโคกวัดจึงมีหน้าที่ในการบริการชาวบ้าน เป็นพิเศษอีกหลายอย่าง แต่พอจะประมวลกันเข้าเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้คือ

๑. เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน ปัญหาที่ชาวบ้านนำมาปรึกษากับ"พ่อ" ของเขานั้นมีมากมายด้วยกัน เช่น การศึกษาของบุตรหลาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อบุตรหลานของตนจบการศึกษาเบื้องต้นจากโรงเรียนในหมู่บ้านแล้ว ควรจะศึกษาเล่าเรียนต่อไปหรือไม่ บางรายก็มาปรึกษาว่าจะเรียนต่อที่ไหนดี ชาวบ้านบางรายก็มาขอคำแนะนำจาก"พ่อ"ว่า บุตรของตนที่ศึกษา จบ ม.ศ. ๓ หรือ ม.ศ. ๕ แล้ว ควรจะศึกษาต่อในสาขาอะไร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีชาวบ้านนำปัญหาเกี่ยวกับหนุ่มสาวที่จะมาเป็นเขยหรือสะใภ้ของตนมาปรึกษา"พ่อ" ตลอดจนปัญหาเกี่ยวกับหนุ่มสาวการครองตัวในชีวิต การแต่งงาน ก็มีชาวบ้านนำมาปรึกษากับ"พ่อ" ชาวบ้านบางรายยังนำบุตรหลานของตนมาปรึกษาเรื่องการหางานและขอรับให้"พ่อ" ช่วยฝากงานให้ด้วย ด้วยความเชื่อว่า"พ่อ" เป็นผู้กว้างขวางและรู้จักคนมากมายทั้งในตัวจังหวัดและในกรุงเทพมหานคร

๒. เป็นผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอมและตัดสินชี้ขาด เมื่อชาวบ้านมีปัญหาที่เกี่ยวกับความขัดแย้งทั้งระดับภายในครอบครัว ญาติพี่น้อง และระดับที่ความขัดแย้งเป็นเรื่องระหว่างชาวบ้านที่เป็นเพื่อนบ้านร่วมชุมชนบ้านโคกวัดเดียวกัน เมื่อทั้งสองฝ่ายที่ขัดแย้งกันไม่สามารถจะตกลงกันได้ ชาวบ้านที่เป็นคู่กรณีบางรายก็จะนำปัญหาความขัดแย้งนั้นมาให้"พ่อ" เป็นผู้ตัดสิน ทั้งนี้ด้วยความเชื่อที่ว่าพ่อหรือพระบาทหลวงของวัดคาทอลิกโคกวัดนั้นจะสามารถให้ความยุติธรรมแก่ตนได้ ปัญหาที่นำมาให้พระบาทหลวงตัดสินนี้มีหลายอย่าง เช่น สามีภรรยาทะเลาะกัน พี่น้องทะเลาะกัน คู่เขย คู่สะใภ้ หรือเขยและสะใภ้ทะเลาะกัน ซึ่งก็เป็นธรรมชาติของผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกันมากสนิทสนมกันมาก เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นก็มักจะถูกมองว่าเป็นเรื่องรุนแรง ในกรณีเช่นนี้พระบาทหลวงมักจะทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยประนีประนอมมากกว่าที่จะเป็นผู้ตัดสิน พระบาทหลวงจะพยายามพูดคุยจาบโลบโยนให้ทั้งสองฝ่ายหันหน้าเข้า

ปรองดองกัน หนักนิตเบาหน้อยควรอภัยให้กัน รวมทั้งท่านจะพิจารณาว่า ฝ่ายใดเป็นฝ่ายผิด ฝ่ายใดเป็นฝ่ายถูก (หรือผิดน้อยกับอีกฝ่ายหนึ่ง) เมื่อรู้ว่าฝ่ายใดเป็นฝ่ายถูกหรือผิดอย่างใดแล้ว พระบาทหลวงท่านจะเก็บไว้ในใจไม่พูดให้คูกรณีอีกฝ่ายหนึ่งรู้โดยตรง ๆ เพราะท่านกลัวว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะสะเทือนใจและเสียหน้า แล้วท่านจะพยายามพูดจาในแนวจิตใจให้ฝ่ายที่ท่านเห็นว่าผิดนั้นเปลี่ยนท่าที ความคิดเห็นนั้นเสียใหม่ หรือให้ฝ่ายนั้นลดท่าทีคลายความแข็งกร้าวลง ในการพูดไกลเกลี่ยประนีประนอมนั้นท่านจะพยายามให้ฟังหลักการทางศาสนา เข้าสอศแทรกอยู่เสมอ ผสมกับหลักจิตวิทยาที่ท่านมีอยู่ บางปัญหาที่มีลักษณะรุนแรงมาก โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดการขัดแย้งระหว่างชาวบ้านด้วยกัน ทั้งที่อาจจะเป็นญาติพี่น้องหรือไม่ได้เป็นญาติกันก็ได้ แต่ว่ามีเรื่องผลประโยชน์เป็นพื้นฐานที่พบบ่อยมากที่สุดก็คือ การทะเลาะวิวาทเรื่องอาณาเขตของที่ดินทำกินที่ตนเองเข้ามาจากวัด ซึ่งคูกรณีต่างฝ่ายต่างก็อ้างว่าอีกฝ่ายหนึ่งล้ำออกไปทับพื้นที่ของตน (ซึ่งเป็นปัญหาที่ทางบาทหลวงหนักใจมากที่สุด) จนไม่อาจตกลงกันได้ เรื่องทำนองนี้พระบาทหลวงจะใช้ความระมัดระวังอย่างยิ่งในการไกลเกลี่ยประนีประนอม แต่บาทหลวงทั้งสองท่านในปัจจุบันก็บอกให้ผู้วิจัยทราบว่า โดยความเป็นจริงแล้วท่านเองสามารถสืบสวนว่าใครผิดใครถูกได้ง่ายมาก เพียงแต่เปิดคดีสัญญาเช่าที่ดินที่ทั้งคู่ทำไว้กับทางวัด แล้วก็ทำการวัดที่ใหม่ก็รู้ได้ทันทีว่าใครเป็นฝ่ายถูกฝ่ายผิด ปกติท่านมักจะไมทำการสืบสวนโดยให้วัดที่ใหม่โดยทันทีเลย แต่ท่านจะใช้วิธีที่นิ่มนวลกว่านั้นมาก โดยท่านจะบอกให้ชาวบ้านคูกรณีกลับไปก่อน (หลังจากที่ท่านฟังเรื่องราวที่ทั้งสองฝ่ายเล่าให้ฟังแล้ว) แล้วท่านจะเปิดสัญญาเช่าที่ดินที่ทั้งสองฝ่ายทำไว้กับทางวัด ท่านก็จะทราบว่าใครผิดใครถูก ต่อจากนั้นท่านก็จะไปสอบถามเรื่องราวนี้ประกอบจากชาวบ้านที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง เมื่อได้ข้อมูลต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว ท่านก็จะเรียกคูกรณีมาพร้อมกันที่วัด แล้วพูดไกลเกลี่ยโดยพยายามให้ฝ่ายที่ท่านเห็นว่าผิดนั้นยอมเลิกการกล่าวหาเพื่อเมานของเขาเสีย ตามปกติผู้ที่รู้ตัวว่าตนเองเป็นฝ่ายผิดก็มักจะยอมเลิกไปโดยดี ซึ่งก็จะไม่เกิดการเสียหน้าหรืออับอายกันแต่อย่างใด พระบาทหลวงบอกว่ามีน้อยรายมากที่ฝ่ายรู้ตัวว่าตนเองเป็นฝ่ายผิดแต่ดันทุรัง ในกรณีเช่นนี้ทางวัดจำเป็นต้อง

ใช้วิธีแก้ชขาด คือนำคุณกรณิมาเปิดสัญญาที่คนทำไว้กับท้าว วัดคูกันทั้งสองฝ่าย แล้วพระบาทหลวง ก็จะเป็นผู้นำไปทำการวัดเนื้อที่เพื่อยืนยันแก่ฝ่ายที่ผิด แต่ค้นหุรง เพราะความดีที่รู้ว่าตนเอง เป็นคนผิดจริง แล้วพระบาทหลวงก็จะตัดสินว่าเขาเป็นคนผิดจริง ชาวบ้านคนนั้นก็จะต้องยอมรับความผิด เพราะจำนนด้วยหลักฐานพระบาทหลวงทั้งสองที่ประจำอยู่วัดโคกวัดใน ปัจจุบันกล่าวแก่ผู้ทำวิจัยว่า สำหรับผู้ดีที่นั่น แม้ว่าบางครั้งจะต้องใช้วิธีการที่จะทำให้เขาเสียหน้าบ้างก็เป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะไม่รู้อะไร สำหรับความผิดที่ชัดเจนหรือความชัดเจนที่รุนแรงมาก ๆ เช่น การทะเลาะวิวาทถึงขั้นทำร้ายร่างกายกันจนบาดเจ็บหรือถึงกับเสียชีวิตลงนั้น ชาวบ้านจะยื่นเรื่องให้กับตำรวจเป็นผู้จัดการไปเลยทีเดียว

๓. พระบาทหลวง เป็นผู้สั่งสอนหรือแนะนำที่คนละใหม่ ๆ ซึ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิต ตัวอย่างที่สำคัญเช่น ความจำเป็นของการคุมกำเนิดด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่ทันสมัย ทั้งที่ใช่อุปกรณ์ เช่น ยาเม็ด ห่วง ฯลฯ และที่ใช้ความรู้เกี่ยวกับสรีระวิทยา เรื่องระบบประจำเดือนซึ่งสัมพันธ์กับการมีบุตร ในเรื่องนี้ท่านจะพยายามให้ความรู้อย่างกว้างขวางแก่ชาวบ้าน เช่น การลดลงของทรัพยากรทางธรรมชาติที่มนุษย์เคยมีใช้อย่างสมบูรณ์ในอดีต ความกีดกันทางเศรษฐกิจ ค่าใช้จ่ายที่มากมายสำหรับการส่งเสริมให้บุตรได้รับการศึกษาสูง ๆ ความจำเป็นของการศึกษาที่สูง ๆ ในโลกปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการแข่งขันและแย่งกันกิน ตลอดจนเรื่องคุณค่าของชีวิตที่ควรศักดิ์ศรี ผู้วิจัยพบว่า พระบาทหลวงโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พ่อชู่เกียรติ จะแทรกคำสอนและทัศนคติใหม่ ๆ เหล่านี้ให้แก่ชาวบ้านตามโอกาสที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตอนที่ท่านอบรมสั่งสอนหนุ่มสาวที่มาแสดง ความประสงค์จะให้ท่านประกอบพิธีแต่งงานให้ ซึ่งก็เป็นโอกาสที่เหมาะสมเป็นพิเศษอย่างยิ่ง

๔. เป็นผู้คอยแก้ปัญหาสังคมต่าง ๆ ในระดับหมู่บ้าน ปัญหาแรกที่เห็นชัดก็คือปัญหาเกี่ยวกับเยาวชนหรือเด็กวัยรุ่น ในชุมชนบ้านโคกวัดนั้นมียุวชนหรือเยาวชนจำนวนหนึ่งที่ว่างจากการศึกษาเล่าเรียน (จบแล้ว) และก็ยังไม่ได้ประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน ผู้วิจัยพบว่า เยาวชนหรือวัยรุ่นที่เป็นปัญหาพวกนี้ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางค่อนข้างดี

พวกนี้เป็นพวกที่จบการศึกษาชั้น ม.ศ.๓ แล้วเป็นส่วนใหญ่ บางคนก็จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง (ม.ศ.๖) แล้ว แต่ยังไม่มีการทำ ดังนั้นพวกนี้จึงมีเวลาว่างมาก และเยาวชนวัยรุ่นพวกนี้มักจะใช้เวลาว่างไปในทางพักผ่อนเที่ยวเตร่สนุกสนาน มีบ่อยครั้งที่พวกนี้เล่นการพนันและดื่มเหล้า การกระทำเหล่านี้ต้องใช้เงินมาก ในขณะที่เดียวกันตนเองก็ยังไม่มียาได้ที่แน่นอนและเพียงพอสำหรับที่จะใช้จ่ายฟุ่มเฟือย รายได้หลักของเยาวชนวัยรุ่น พวกนี้ก็คือเงินที่ตนขอมาจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ย่อมไม่เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย จะขอเงินพ่อแม่ให้มากขึ้นไปอีก เพื่อจะเพียงพอสำหรับความต้องการของตน พ่อแม่ผู้ปกครองก็มักจะไม่ให้ ซึ่งเรื่องนี้มีชาวบ้านหนึ่ง เป็นพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ของ เยาวชนวัยรุ่นเหล่านี้ส่วนใหญ่กล่าวกับผู้วิจัยว่า ที่ไม่ให้เงินกับเยาวชนวัยรุ่นพวกนี้มาก เพราะพวกนี้นำเงินไปใช้ในทางที่ไม่เป็นประโยชน์ เงินเป็นสิ่งที่พวกเขาหามาด้วยความยากลำบาก น่าที่จะนำไปใช้ในทางที่เป็นประโยชน์ให้คุ้มค่าของมัน แม้เหตุผลอีกประการหนึ่ง ของ เรื่องนี้ที่ผู้วิจัยพบก็คือการที่เยาวชนวัยรุ่นชอบจับกลุ่มกินเหล้า ตั้งวงเล่นไพ่โดยที่ยังไม่มีอาชีพเป็นหลักฐานนี้ ในสายตาของชาวบ้านในชุมชนโคกวัคก็คือ บุคคลเกเร ซึ่งไม่มีค่าพอสำหรับความชื่นชมใด ๆ เลยแล้วเรื่องอะไรที่ชาวบ้านที่เป็นพ่อแม่ผู้ปกครอง จะต้องขอเงินทางไปทุ่มกิจกรรมที่ตนไม่ได้ชื่นชมตรงกันข้ามพวกวัยรุ่นพวกนี้กลับเป็นที่รังเกียจและตัวสร้าง ความรำคาญ เสียหาย และมีข่าวในระกับชาวบ้านด้วยกันบ่อยครั้งว่า พวกนี้ทำตัวเป็นคนลึกลับเล็กละโมยน้อย ปัญหาเหล่านี้พระบาทหลวงแห่งวัดคาทอลิกโคกวัคในฐานะที่เป็น "พ่อ" ของชาวบ้านชุมชนบ้านโคกวัคได้รับทราบอยู่เสมอ และจากคำปรึกษาของชาวบ้านที่เป็นพ่อแม่ผู้ปกครอง ของเด็กเอง พระบาทหลวงจึงหาทางที่จะแก้ไขปัญหานี้ ซึ่งในปัจจุบันนี้พระบาทหลวงในวัดคาทอลิกโคกวัคได้จัดตั้ง กลุ่มเยาวชนโคกวัคขึ้น สมาชิกของกลุ่มนี้เป็นเยาวชนวัยรุ่นของบ้านโคกวัคเกือบทั้งหมด ผู้ที่เป็นผู้นำกลุ่มนี้ก็คือ "พ่อ" มานะนั่นเอง พ่อมานะสามารถเข้ากับเยาวชนวัยรุ่นเหล่านี้ได้ดีมาก การรวมกลุ่มเยาวชนนี้ พ่อมานะอาศัยการแข่งขันกีฬาโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือฟุตบอล เป็นเครื่องมือเบื้องต้น ต่อจากนั้นก็จะเป็นเรื่อง ของกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ในตอนที่ผู้วิจัยพักอยู่ในหมู่บ้านโคกวัคเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นได้เห็นพ่อมานะชักชวนเยาวชนในกลุ่มจัดการ

แข่งขันฟุตบอล หรือไม่ก็รวบรวมนักฟุตบอลในกลุ่มเยาวชนไปแข่งในที่ต่าง ๆ สถานที่
 ที่ไปแข่งฟุตบอลนั้นโดยมากก็จะเป็นหมู่บ้านคาทอลิกต่าง ๆ เช่น ที่บ้านหัวไร่ อำเภอ
 พนัสนิคม จังหวัดชลบุรี เป็นต้น สำหรับปัญหาการว่างงานของเยาวชนนั้น พระ
 บาทหลวงก็หาทางแก้ไขซึ่งในปีที่พอมานะ ก็ได้จ่ายเงินจากคณะสงฆ์คาทอลิกมาประมาณ
 หกหมื่นบาทสำหรับเป็นเงินทุนในการตั้งโรงงานเผาอิฐ ปัจจุบันก็ได้ตั้งโรงงานทำอิฐ
 ขึ้นเรียบร้อยแล้ว แต่ยังคงอยู่ในระยะเริ่มต้น ในระยะแรกนี้พอมานะยังต้องคุมการ
 ทำงานในโรงงานอย่างใกล้ชิด และตัวท่านเองก็เป็นผู้จัดการในการบริหาร เอง
 ส่วนแรงงานที่ใช้ในโรงงานก็คือสมาชิกส่วนหนึ่งของกลุ่มเยาวชนที่อยากจะทำงาน
 (เพราะโรงงานยังเล็กอยู่รับคนได้ประมาณ ๑๐ คน ท่านจึงไม่ได้พุดจากรัฐฯมาให้
 สมาชิกกลุ่มเยาวชนที่ว่างงานทั้งหมดมาทำงานในโรงงาน ดังนั้นผู้ที่มาทำงานใน
 โรงงานทำอิฐในระยะแรกนี้จึงเป็นผู้สมัครใจทำงานโดยแท้จริง) นโยบายของ
 พระบาทหลวงโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พอมานะ ในระยะยาวต่อไปก็คือฝึกหัดให้เยาวชน
 ที่มาทำงานในโรงงานทำงานให้เป็น มีความรับผิดชอบต่องานและมีมือที่ศิขริน ที่สำคัญ
 คือ ท่านจะฝึกหัดเยาวชนพวกนี้บริหารงานให้เป็น เมื่อสิ่งต่าง ๆ เป็นไปตามความ
 คาดหวังที่ท่านตั้งใจแล้วท่านจะพยายามขยายโรงงานให้ใหญ่ขึ้น เพื่อจะได้รับสมาชิก
 ที่ว่างงานทั้งหมดของกลุ่มเยาวชนและเมื่อได้ทุนคืนจนหมดแล้ว ท่านจะค่อย ๆ ปล่อยให้
 ให้กิจการทุกอย่างในโรงงานทำอิฐเป็นหน้าที่ของกลุ่มเยาวชนที่ท่านตั้งขึ้นทั้งหมด คือ
 ทั้งการทำงานประจำวันและการบริหาร ส่วนท่านเองปรารถนาขึ้นนี้เป็นอย่างมากก็เพียง
 ที่ปรึกษาเวลามีปัญหาสำคัญเท่านั้น นอกจากนี้ท่านยังตั้งกลุ่มเลี้ยงไก่ ชูบอเลี้ยงปลา
 และบ่อเลี้ยงกบอีกด้วย ทั้งหมดของกิจการเหล่านี้ดำเนินในรูปของกลุ่มทั้งสิ้น เมื่อ
 เป็นไปตามนี้แล้วพระบาทหลวงทั้งสองท่านก็เชื่อว่าคงจะแก้ปัญหาเยาวชน (ซึ่งอาจ
 จะเป็นต้นตอของปัญหาอื่น ๆ ได้เช่น ลักเล็กขโมยน้อย) ไปได้ ถึงไม่หมดเลยทีเดียว
 แต่คงจะมากพอสมควร)

นอกจากปัญหา เรื่อง เยาวชนซึ่งเป็นปัญหาภายในชุมชนบ้านโคกวัดเองแล้ว
 ชุมชนบ้านโคกวัดเองยัง เคยมีปัญหาความขัดแย้งกับชุมชนข้างเคียง เช่น ชุมชนบ้าน

หนองสะแก บ้านม่วงขาว บ้านคาน บ้านระมะเขือ อีกด้วย ปัญหาที่ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการต่างกันในเรื่องศาสนาและประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านคาทอลิกโคกวัดค้าย จากการสัมภาษณ์บาทหลวงที่ประจำอยู่วัดคาทอลิกโคกวัดค้ายและจากพระบาทหลวงที่หมู่บ้านหัวไผ่ อำเภอพนสนธิคม จังหวัดชลบุรี ตลอดจนชาวบ้านชุมชนโคกวัดค้ายจะประมวลเป็นเรื่องราวไว้ว่า แต่เดิม (ในสมัยแรกเริ่มของการเผยแพร่ศาสนา) ศาสนาคาทอลิกเป็นสิ่งที่เข้ามาพร้อมกับการล่าอาณานิคม อันเป็นเรื่องของการแสวงหาผลประโยชน์ เช่น การแสวงหาทรัพยากรจึงมีเรื่องของการข่มขู่ขู่ค้ายเสมอ ทั้งนี้ค้ายความสำนึกของชาติล่าอาณานิคมที่ว่า ตนเป็นผู้นำในทางการ เมือง การทหาร และอาวุธที่เหนือกว่า จึงทำให้คนไทยและคนพื้นเมืองของประเทศต่าง ๆ ที่ถูกภัยลัทธิล่าอาณานิคมคุกคามไม่พอใจ และมีความเป็นปฏิปักษ์อยู่ในจิตใจซึ่งเป็นพลังที่คุกรุ่นอยู่เสมอ ในส่วนที่เกี่ยวกับศาสนาคาทอลิกเองนั้น ผู้ที่เข้ามาสั่งสอนและเผยแพร่ศาสนาในยุคต้นนั้นก็คือฝรั่ง ที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือฝรั่งเศส ทำให้คนไทยและคนพื้นเมืองทั่ว ๆ ไป มีความรู้สึกว่าศาสนาคาทอลิกเป็นศาสนาของฝรั่ง เป็นศาสนาของผู้ล่าอาณานิคม ซึ่งทำให้คนไทยและคนพื้นเมืองที่นับถือศาสนาพุทธหรือศาสนาเดิมของคนไม่พอใจศาสนาคาทอลิก ผู้นับถือศาสนาคาทอลิกและไม่พอใจอย่างยิ่งสำหรับชุมชนหรือหมู่บ้านซึ่งประกอบค้ายคนไทยหรือคนพื้นเมือง แต่หันไปนับถือศาสนาคาทอลิกทั้งหมู่บ้านหรือทั้งชุมชน เมื่อมีโอกาสเปิดหรือขนวนถูกจัดขึ้นเมื่อใด ความไม่พอใจหรือพลังแห่งความไม่พอใจที่คุกรุ่นอยู่แล้วจะระเบิดออกทันที กรณีของประเทศไทยในสมัยสงครามที่ไทยทำกับฝรั่ง (สงครามอินโดจีน) พลังความไม่พอใจในสิ่งเหล่านี้ก็ระเบิดขึ้นทันที นั่นคือ วัดคาทอลิกจำนวนมากถูกเผา พระบาทหลวงในศาสนาคาทอลิกถูกจับกุม ชาวบ้านทั่ว ๆ ไปที่นับถือศาสนาคาทอลิกถูกเกลียดชังและถูกประณาม และชาวบ้านทั่วไปในชุมชนคาทอลิกเห็นว่าพอจะเป็นผู้นำของเขาได้ก็ถูกทางการจับกุมขัง โดยตั้งข้อหาว่าเป็นแนวที่ห้าหรือเป็นสายให้กับฝรั่งเศส ซึ่งเป็นข้าศึก สำหรับชุมชนบ้านโคกวัดค้ายเองก็ถูกพลังกระทบนี้ค้ายเช่นกัน วัดคาทอลิกโคกวัดค้ายถูกเผาไปค้ายในสมัยนั้น พระบาทหลวงถูกทำร้ายและถูกจับ ชาวบ้านชุมชน

บางคนถูกจับกุม แต่ส่วนใหญ่ของชาวบ้านคาทอลิกโคกแก้วจะถูกคุกคามและ
 เป็นที่เกลียดชังของชาวบ้านชุมชนข้างเคียง การทะเลาะวิวาทที่รุนแรงขนาดถึงกับ
 ทำร้ายร่างกายกันระหว่างชาวบ้านชุมชนโคกแก้วกับชาวบ้านชุมชนข้างเคียง เกิดขึ้น
 เสมอ (ในสมัยนั้น) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เป็นคนหนุ่มในระบายนั้น (ก่อนที่
 โบสถ์วัดคาทอลิกโคกแก้วถูกเผา) การเกลียดชังของชาวบ้านในชุมชนข้างเคียงที่มี
 ต่อชาวบ้านชุมชนโคกแก้วเคยมีมากถึงขนาดสร้างข่าวลือ เพื่อเป็นการใส่ร้ายป้ายสี
 หรือเพื่อสนองความพอใจของตนมากมาย แต่ข่าวลืออันหนึ่งที่ผู้วิจัยได้รับฟังจากชาว
 บ้านในชุมชนข้างเคียงซึ่งเป็นชุมชนที่นับถือศาสนาพุทธทั้งสิ้น นั่นก็คือเรื่องของการ
 แต่งงานของชาวบ้านโคกแก้ว ในเรื่องนี้ผู้วิจัยขอคำคอบสัมภาษณ์เมื่อผู้จับตามถึง
 วัดคาทอลิกโคกแก้วและชาวบ้านโคกแก้วในสมัยก่อนของชายชราคนหนึ่ง ซึ่งปัจจุบัน
 มีอายุ ๘๕ ปี ชายผู้นี้เป็นชาวบ้านคน โดยกำเนิดมากล่าวเป็นตัวอย่าง "พวกบ้าน
 โคกแก้วไม่นับถือพระสงฆ์องค์เจ้าเลย" "สมัยก่อนโนนยังถูกพระสงฆ์เสียดอีก"
 "เมื่อจะแต่งงานกัน เจ้าบ่าวต้องยอมให้เจ้าสาวไปนอนรับศีลสนิทจากบาทหลวงของ
 เขาก่อน" "ศีลสนิทก็คือการที่เจ้าสาวจะต้องนอนกางกับบาทหลวงคืนหนึ่งก่อน ให้
 บาทหลวงสอนวิธีปรนนิบัติตัว ให้ตัวมีความสุขมาก ๆ เวลาหลับนอนร่วมกัน เมื่อ
 แต่งงานแล้ว" "สมัยนี้คงไม่เป็นอย่างนั้นแล้วมั้ง" คำเล่าลือต่าง ๆ เหล่านี้อาจจะ
 เป็นผลมาจากทัศนคติที่ไม่ดีที่ชาวบ้านในชุมชนข้างเคียงมีต่อชาวบ้านโคกแก้ว หรืออาจ
 จะเป็นสาเหตุทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีที่ชาวบ้านชุมชนข้างเคียงมีต่อชาวบ้านโคกแก้ว
 อันก่อให้เกิดความขัดแย้งที่รุนแรงขึ้นในสมัยก่อน หรืออาจจะ เป็นทั้งผลและสาเหตุ
 ไปด้วยกันในเวลาเดียวกันก็ได้ แต่ผลสำคัญที่เกิดขึ้นก็คือทำให้การแยกตัวออกจากกัน
 ของชุมชนบ้านโคกแก้วกับชุมชนข้างเคียง ตลอดจนความขัดแย้งระหว่างชุมชนโคกแก้ว
 กับชุมชนข้างเคียงซึ่งเป็นชุมชนนับถือศาสนาพุทธเด่นชัด และรุนแรงยิ่งขึ้น จนเกิด
 จักระเบิดขึ้นในเหตุการณ์สมัยสงครามอินโดจีน ยังผลให้วัดคาทอลิกถูกเผา พระ
 บาทหลวงและชาวบ้านบางคนถูกทำร้ายและจับกุมคุมขัง พระบาทหลวงสองท่านที่
 ประจำอยู่ที่วัดคาทอลิกโคกแก้วในปัจจุบันได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า เหตุการณ์ของความขัดแย้ง

ที่รุนแรงในครั้งนั้นทำให้วัดคาทอลิกและคณะสงฆ์คาทอลิกมีความรู้สึกขมขื่นมาก และ
 ผู้ที่ขมขื่นในครั้งนั้นมากที่สุดก็คือพระบาทหลวงหรือสงฆ์คาทอลิกที่เป็นคนไทย เพราะ
 พวกพระบาทหลวงคาทอลิกที่เป็นคนไทยเหล่านี้อยู่ในฐานะที่ละเอียดอ่อนใจมากที่สุด คือ
 คนเองก็เป็นคนไทยค้ำยจิตใจและวัฒนธรรม มีความรักประเทศชาติเหมือนกับคนไทย
 ที่นับถือศาสนาพุทธ ย่อมไม่พอใจชาติล่าอาณานิคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝรั่งเศส
 เหมือนกับคนไทยทั่วไป แต่ในฐานะที่เป็นพระบาทหลวงที่ยึดมั่นในคำสอนของพระเจ้า
 และศรัทธาในศาสนาคาทอลิกมากยิ่งขึ้น การที่ศาสนาคาทอลิกถูกข่มเหงรังแก
 โดยน้ำมือของคนไทยรวมชาติของตนเองด้วยก็ไม่ว่าอย่างไรได้ เพียงแต่บอก
 กับตัวเองว่าขมขื่นมากเกินไป เพราะไม่ว่าจะกล่าวโทษใครว่าเป็นคนผิดได้แน่
 แต่อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ครั้งนั้นได้ก่อให้เกิดการรวมตัวของพระบาทหลวงคาทอลิก
 ที่เป็นคนไทยที่ตั้งขึ้นมาเมื่อมีวัตถุประสงค์หลักก็คือจะแก้ไขสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้
 เกิดภาพพจน์ที่ว่าศาสนาคาทอลิกเป็นศาสนาของฝรั่งเศส เป็นศาสนาของนักล่าอาณานิคม
 นิคมให้คนไปให้จนได้ (ขบวนการนี้ไม่ใช่เพียงแต่มีอยู่เฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น
 แต่ประเทศที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของลัทธิล่าอาณานิคมก็มีขบวนการนี้ด้วยเหมือนกัน เกือบ
 ทั้งนี้) วิธีการที่ทำกันในสมัยนั้นคือ พยายามยกความสำคัญของพระบาทหลวงคาทอลิก
 ที่เป็นคนไทยให้เท่ากับพระบาทหลวงคาทอลิกที่เป็นฝรั่ง เมื่อมีความสำคัญและความ
 สามารถเท่าเทียมกันแล้วพระบาทหลวงคาทอลิกที่เป็นคนไทยก็เข้ามาแทนที่ตำแหน่ง
 สำคัญ ๆ ที่บาทหลวงคาทอลิกฝรั่งเคยครองตำแหน่งอยู่ แล้วค่อย ๆ ผลักดันพระบาท
 หลวงคาทอลิกที่เป็นฝรั่งให้ออกไปจากคณะสงฆ์คาทอลิกในประเทศไทย ให้พระบาท
 หลวงคาทอลิกที่เป็นคนไทยบริหารงานคณะสงฆ์คาทอลิกกันเอง ทั้งนี้ก็เพื่อให้เป็นไป
 ตามวัตถุประสงค์ของขบวนการที่จะทำให้ศาสนาคาทอลิกก็เป็นเรื่องของศาสนาซึ่งเป็น
 สาก และศาสนาคาทอลิกในประเทศไทยก็เป็นเรื่องของคนไทย ศาสนาคาทอลิก
 มิได้เป็นศาสนาของฝรั่งเศสหรือศาสนาของนักล่าอาณานิคมผู้รุกรานแต่อย่างใด พร้อม
 กันนี้ทางคณะสงฆ์คาทอลิกในประเทศไทยก็มีนโยบายสำคัญประการหนึ่ง คือ พยายาม
 ชักนำให้ชาวบ้านที่เป็นคาทอลิกปรับตัวให้เข้ากับชาวบ้านที่นับถือศาสนาอื่นที่สำคัญ คือ

ศาสนาพุทธให้ได้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันโดยสันติ โดยไม่แยกตัวจาก
 ชาวบ้านที่นับถือศาสนาอื่น ซึ่งจะก่อให้เกิดแหลมต่อความขัดแย้งและวิวาทกัน (ซึ่งใน
 ยุคของการเริ่มเผยแพร่ศาสนาคาทอลิก บาทหลวงคาทอลิกฝรั่งเศสเคยทำให้เกิด
 การแยกตัวดังกล่าวมาแล้วในคอนตัน) นั่นก็คือให้พระบาทหลวงคาทอลิกมีบทบาท
 สำคัญอันหนึ่งคือ เป็นผู้ชักนำให้ชาวบ้านคาทอลิกประสานรอยร้าวที่เกิดจากความ
 ขัดแย้งระหว่างชาวบ้านคาทอลิกกับชาวบ้านที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ในกรณีของชุมชน
 บ้านโคกวัด พระบาทหลวงแห่งวัดคาทอลิกโคกวัดก็ได้พยายามทำตามนโยบายของ
 คณะสงฆ์คาทอลิกแห่งประเทศไทยนี้มาตลอด โดยที่พระบาทหลวงแห่งวัดนี้รับหน้าที่
 เป็นผู้ทำให้ชาวบ้านคาทอลิกชุมชนโคกวัดปรับตัวให้เข้ากับชาวบ้านชุมชนข้างเคียง
 รอบคานที่นับถือศาสนาพุทธ และท่านก็ได้คิดมาก เครื่องมือที่ท่านนำมาใช้ในการ
 ประสานรอยร้าวหรือการชักนำให้ชาวบ้านคาทอลิกโคกวัดปรับตัวให้เข้ากับชาวบ้าน
 ต่างศาสนาในชุมชนข้างเคียงก็คือ พิธีกรรมในทางศาสนานั้นเอง พระบาทหลวง
 ทั้งสองท่านที่ประจำอยู่วัดคาทอลิกโคกวัดในปัจจุบัน และชาวบ้านในชุมชนโคกวัด
 หลายรายเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าพระบาทหลวงที่มาประจำวัดแห่งนี้ตลอดมาจะพยายาม
 หาโอกาสไปร่วมพิธีกรรมทางศาสนาพุทธทั้งที่เป็นพิธีกรรมระดับชุมชน เช่น งาน
 ประจําปีของวัดหนองสะแก สระมะเขือ บุญบั้งไฟของบ้านม่วงขาว งานทอดกฐินของ
 วัดต่าง ๆ และงานพิธีของชาวบ้านในชุมชนข้างเคียง เช่น งานพิธีแต่งงาน บวชพระ
 ขึ้นบ้านใหม่ เมื่อพระบาทหลวงหรือ "พ่อ" ทำตัวอย่างเช่นนี้แล้ว ชาวบ้านทั่ว ๆ ไป
 ในชุมชนโคกวัดก็ค่อย ๆ ทำตาม ชาวบ้านชุมชนโคกวัดจึงมีโอกาสดำเนินขึ้นสำหรับ
 การสร้างความเป็นมิตรกับชาวบ้านในชุมชนข้างเคียงต่าง ๆ ที่อยู่รอบคานชุมชน
 โคกวัด ความขัดแย้งรุนแรงที่เคยมีมาแต่ก่อนก็ค่อย ๆ ลดลง จนในปัจจุบันความ
 รังเกียจในความต่างศาสนาระหว่างชุมชนนั้นเกือบจะหมดไปโดยสิ้นเชิง ผู้วิจัยพบว่า
 ในปัจจุบันนี้ชาวบ้านชุมชนโคกวัดมีเพื่อนสนิทที่เป็นชาวบ้านในชุมชนข้างเคียงที่นับถือ
 ศาสนาพุทธมากมาย และเห็นได้ว่าความรังเกียจเคียดแค้นที่มีต่อกันในปัจจุบันที่มี
 ต่อกันนั้น เป็นเรื่องของรายบุคคลมากกว่าจะเป็นเรื่องของศาสนาและเรื่องของ
 ระหว่างชุมชนต่อชุมชน

พระบาทหลวงของเขาเสมอ และทั้งหมดที่กล่าวมาก็เป็นเพียงค่านหนึ่งของความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านกับวัดคาทอลิกโคกแก้ว ก็เป็นเรื่องของบทบาทของพระบาทหลวง หรือวัดคาทอลิกโคกแก้วที่กระทำในชุมชนท้องถิ่นระดับชาวบ้าน แต่ถ้าจะเข้าใจถึงระบบความสัมพันธ์ทั้งหมด จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกล่าวถึงบทบาทหรือหน้าที่ที่ชาวบ้านกระทำเพื่อสนองตอบแทนให้แก่วัดคาทอลิกและพระบาทหลวงหรือ "พ่อ" ของเขา ชาวบ้านส่วนใหญ่ซึ่งเป็นผู้เช่าที่ดินของวัดคาทอลิกโคกแก้ว ทั้งที่เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยและเพื่อการเพาะปลูก จะต้องจ่ายเงินให้วัดในรูปที่ค่าเช่าประจำทุกปีอยู่แล้ว ซึ่งทางวัดคาทอลิกโคกแก้วจะนำเงินนี้ไปใช้เป็นค่าอาหารและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เมื่อมีงานหรือเทศกาลสำคัญ เช่น วันฉลองครบรอบปีของวัด ชาวบ้านจะร่วมกันบริจาคสิ่งของและแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถือสิ่งของที่นำมาปรุงหรือประกอบอาหาร และร่วมแรงในการปลูกสร้างเวทีแสดงมโหรีสพต่าง ๆ ในวันงาน นอกจากนี้ยังมีการบริจาคเงินให้แก่คอกควาย และสิ่งที่สำคัญที่ชาวบ้านให้แก่ทางวัดหรือพระบาทหลวงก็คือ การเคารพนับถืออย่างสูง และเชื่อฟังอย่างมาก

อาชีพและการทำมาหากิน

อาชีพของชาวบ้านในชุมชนโคกแก้วส่วนใหญ่ได้แก่การทำไร่ ทำสวน ซึ่งเท่ากับ ๔๔ ครอบครัวยกจากจำนวนครอบครัวทั้งหมด ๑๑๓ ครอบครัวยุค ถ้าคิดเป็นร้อยละจะได้ประมาณร้อยละ ๔๒ ของครอบครัวทั้งหมด จึงถือได้ว่าการทำไร่และทำสวนเป็นอาชีพที่สำคัญที่สุดที่รองลงมาก็คืออาชีพรับจ้าง เลี้ยงหมู ค้าขาย เลี้ยงไก่ ทำนา และอื่น ๆ

ตารางที่ ๓ ตารางแสดงจำนวนครอบครัวในชุมชนโคกหวัด จำแนกตามการประกอบอาชีพ

ลักษณะอาชีพ	จำนวนครอบครัว
ไร่ และสวน	๔๘ (๕๒%)
รับจ้าง	๔๗ (๕๑%)
ค้าขาย	๑๐ (๘%)
เลี้ยงหมู	๑๑ (๘%)
เลี้ยงไก่	๔ (๗%)
ทำนา	๘ (๗%)
อื่น ๆ	๖ (๕%)
ครอบครัวทั้งหมด	๑๑๓

จำนวนครอบครัวที่จำแนกตามการประกอบอาชีพต่าง ๆ นั้น เมื่อรวมกันเข้าทั้งหมดแล้วจะได้จำนวนเกิน ๑๑๓ ครอบครัว ซึ่งเป็นจำนวนครอบครัวทั้งหมด ทั้งนี้เพราะเหตุที่ว่าครอบครัวหนึ่งมักจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ในทางเศรษฐกิจที่มากกว่าหนึ่งลักษณะอาชีพ ตัวอย่างเช่น ครอบครัวที่ทำไร่และสวนนั้น ส่วนมากแล้วเมื่อเสร็จจากทำไร่หรือสวนของคนแล้ว (ส่วนมากพวกนี้เป็นพวกที่ถือครองที่ดินขนาดเล็กตั้งแต่ต่ำกว่าหนึ่งไร่จนถึง ๔ ไร่) จะไปทำงานรับจ้างหรือครอบครัวที่ชายของอยู่บ้าน และขณะเดียวกันก็เลี้ยงหมูและเลี้ยงไก่ (จำนวนมาก ๆ) ด้วย

รายละเอียดโดยสังเขปเกี่ยวกับอาชีพของชาวบ้านชุมชนโคกหวัด การทำไร่และทำสวน เมื่อก่อนหน้า ๖ ปีที่แล้ว การทำไร่และทำสวนส่วนใหญ่ก็ได้แก่การปลูกมันเทศ แตงกวา ขาวโปก (ชนิดหวานสำหรับคนกิน) ถั่วฝักยาวลิสง อ้อย (สำหรับคนกินไม่ใช่ชนิดที่สำหรับทำน้ำตาล) ผักต่าง ๆ การปลูกพืช

เหล่านี้จะหักกันเพียงเล็กน้อย และในสายตาของชาวบ้านก็เห็นว่า ราคาของผลิตภัณฑ์เหล่านี้ต่ำมาก เมื่อเทียบกับแรงงานและการลงทุนของตน

ในปัจจุบัน พืชไรที่สำคัญและถือได้ว่าเป็นพืช เศรษฐกิจที่แท้จริง (ก็คือมันสำปะหลัง ซึ่งเริ่มปลูกกันมาเมื่อ ๕ ปีนี้เอง มันสำปะหลังนี้ ชาวบ้านที่มีอาชีพท่องเที่ยวกับชุมชนภายนอกที่อยู่ห่างไกล ซึ่งก็เป็นจังหวัดที่ใกล้เคียง เช่น ชลบุรี จันทบุรี เป็นต้น เป็นพวกที่นำเข้ามาในคอนแรก ต่อมาชาวบ้านอื่น ๆ ก็ทำตามอย่างจนจนเป็นล่ำเป็นสัน โดยเฉพาะพวกที่มีฐานะที่อยู่แล้วก็จะทำกันเป็นจำนวนมาก คือ ใช้เนื้อที่มาก ๆ เกิน ๑๐๐ ไร่ขึ้นไป ซึ่งพวกนี้จะมีอยู่น้อยมาก คือ มีเพียง ๓ รายเท่านั้น และเนื้อที่ดินที่ใช้ในการปลูกก็อยู่นอกชุมชนโคกกวัด ส่วนชาวบ้านทั่ว ๆ ไปก็ทำกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ถือได้ว่าเป็นไรมันสำปะหลังขนาดเล็ก คือไม่เกิน ๒๐ ไร่ และส่วนมากของไรมันสำปะหลังขนาดเล็กนี้จะอยู่ระหว่าง ๑ - ๔ ไร่

อาชีพทำไรมันสำปะหลังนี้ แม้ว่าจะเป็นอาชีพที่หารายได้ให้ชาวบ้านได้เป็นจำนวนเงินปีละมาก ๆ (เมื่อเทียบกับการปลูกพืชชนิดอื่น) แต่สำหรับชาวบ้านทั่ว ๆ ไปแล้ว ก็มีข้อจำกัดมากทีเดียวที่จะทำการปลูกมันสำปะหลังให้มาก ๆ เพราะการปลูกมันสำปะหลังต้องการ การลงทุนที่สูง ดังจะเห็นได้จากค่าใช้จ่ายที่สำคัญ ๆ ในการปลูกมันสำปะหลัง ดังต่อไปนี้ (ไม่ได้คิดค่าเช่าที่ดินรวมเข้าไปด้วย) คือ ค่าไถที่ดิน (ซึ่งมักจะเริ่มกันเดือนพฤษภาคม) ๒ - ๓ ครั้ง การไถที่ดินนี้เกือบทั้งหมดของชาวบ้านที่ปลูกมันสำปะหลังจะใช้รถไถ (แทรกเตอร์) สำหรับไถที่ดินเพาะ าวควายในปัจจุบันไม่เป็นที่นิยมกันแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากจะหาทุ่งหญ้าให้วัวและควายกินลำบากแล้ว ปัญหาอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญคือ ความปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายที่จะเข้ามาลักขโมยวัวควาย ปัญหาสำคัญ ๒ ประการนี้เป็นสิ่งสำคัญมากที่ทำให้ชาวบ้านหันมาใช้รถไถแทนที่ใช้วัวควาย การไถเพื่อเตรียมดินปลูกมันสำปะหลังนี้ ชาวบ้านต้องทำถึง ๒ - ๓ ครั้ง การไถครั้งแรกถือได้ว่าเป็นการบุกเบิกที่ดิน ต้องใช้ผานสาม

อัตราค่าบริการ ๕๐ บาทต่อไร่ การไถครั้งที่ ๒ - ๓ (ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของ
 เจ้าของและสภาพของเนื้อดิน) อัตราค่าบริการ ๖๐ บาทต่อไร่ ไร่ที่ชาวบ้าน
 ส่วนใหญ่จ้างไถมาไถที่คินนั้นเป็นไร้ของตนในหมู่บ้านโคกคั่นเอง ซึ่งมีอยู่ถึง
 ๓ รายที่เป็นเจ้าของไร้ ไถของไร้ไถนอกจากจะไ้ไร้ไร้ไถที่คินของตนแล้ว
 ก็ยังรับจ้างไถที่คินของชาวบ้านในชุมชนนั้นด้วย (ที่คินสำหรับปลูกมันสำปะหลังของ เจ้า
 ของไร้ไถทั้ง ๓ รายนี้ อยู่ในชุมชนโคกคั่นทั้งสิ้น คืออยู่ในบริเวณที่เรียกกันว่า
 หลังสวนโคกคั่น ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของชุมชนโคกคั่นไปประมาณ ๖ กิโลเมตร และ
 ทั้งสามรายมีที่คินในการปลูกมันสำปะหลังแต่ละรายมีเนื้อที่เกิน ๑๐๐ ไร่ด้วยกันทั้งสิ้น)

นอกจากค่าใช้จ่ายสำหรับค่าไถที่คินแล้ว ชาวบ้านผู้ปลูกมันสำปะหลัง
 ยังต้องเสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีก เช่น ค่าแรงงานสำหรับปลูกมันสำปะหลัง (ในกรณี
 ที่ทำเป็นไร้มันสำปะหลังขนาดใหญ่) ค่าค้ายา ค่ายาปราบทุก ๆ ๓๐๐ คิดเป็นเงินลงทุน
 ทั้งหมดแล้ว ไร้มันสำปะหลังขนาดหนึ่งไร่ ชาวบ้านบอกว่าต้องลงทุนประมาณ ๕๐๐
 บาท และมันสำปะหลังนี้จะกินเวลาตั้งแต่ ๘ - ๑๒ เดือนจึงจะเก็บผลผลิตได้ เมื่อ
 ได้ผลผลิตแล้วชาวบ้านจะว่าจ้างรถบรรทุกนำผลผลิตของตนไปขายตามโรงงานตากมัน
 ซึ่งอยู่ห่างจากชุมชนโคกคั่น ๒ - ๓ กิโลเมตร ซึ่งมีอยู่หลายแห่งเรียงรายอยู่รอบ ๆ
 ชุมชนโคกคั่น เมื่อขายผลผลิตแล้ว (ปัจจุบัน) ผู้ที่ทำไร้มันสำปะหลังจะได้กำไรประมาณ
 ๕๐๐ บาท

นอกจากการทำไร้มันสำปะหลังแล้ว ปัจจุบันการทำไร้ทำสวนก็ยังรวมไป
 ถึงการปลูกผัก เช่น ผักกาดขาว กระหล่ำปลี คื่นช่าย แตงกวา ต้นหอม ผักชี ฯลฯ
 นอกจากนี้ยังมีการปลูกมันเทศ ข้าวโพด ถั่วฝักยาว ถั่วลิสง อีกด้วย แต่ปลูกกัน
 รายละเล็กน้อยเท่านั้น ผลผลิตที่ได้ชาวบ้านจะนำไปขายที่ตลาดโคกคั่น ตลาดใน
 ตำบลอำเภอพนมสารคามและที่ตลาดในตำบลเมืองปราจีนบุรี มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่ขาย
 ในตลาดของหมู่บ้าน รายได้ที่ได้จากการขายผลผลิตเหล่านี้ชาวบ้านผู้ปลูกถือว่าพอ
 เป็นค่าใช้จ่ายประจำวันเท่านั้นเอง เพราะพื้นที่ที่ไ้สำหรับการปลูกพืชพวกนี้มีน้อยมาก
 และยังมีขาดแคลนน้ำที่จะไ้รดพืชผักเหล่านี้อีกด้วย

อาชีพรับจ้าง อาชีพรับจ้างนับไคว่าเป็นอาชีพที่สำคัญอันดับสองของชุมชนบ้านโคกแก้ว มีชาวบ้านที่ประกอบอาชีพนี้ถึง ๘๗ ครอบครัว เป็นจำนวนที่รองลงมาจากการทำสวนทำไร่ อาชีพรับจ้างส่วนใหญ่ที่ชาวบ้านทำกันคือ การรับจ้างเป็นแรงงานเกษตรรายวัน ซึ่งได้ค่าตัวประมาณ ๒๐ - ๓๐ บาทต่อวันต่อคน พวกนี้ส่วนใหญ่จะไปทำงานที่บริเวณที่เรียกว่า "หลังสวนโคกแก้ว" ซึ่งอยู่นอกคูเมืองเก่าหรือนอกบริเวณชุมชนโคกแก้วไปทางทิศใต้ประมาณ ๖ กิโลเมตร พวกรับจ้างเป็นแรงงานเกษตรรายวันเหล่านี้จะมีรายได้ไม่แน่นอน เพราะบางวันที่ได้ทำงาน บางวันก็ไม่ได้ทำงาน แต่ส่วนมากของพวกนี้ก็จะทำงานอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ การทำสวนทำไร่ เล็ก ๆ น้อย ๆ

นอกจากนี้อีกส่วนหนึ่งของอาชีพรับจ้างจะได้แก่ การขับรถบรรทุกสินค้าหรือสิ่งของต่าง ๆ และการรับจ้างไถที่ดิน

อาชีพรับจ้างบรรทุกสิ่งของหรือสินค้าต่าง ๆ ในหมู่บ้านนี้ มีชาวบ้านเพียง ๓ ครอบครัว เท่านั้นที่ทำอยู่ ทั้ง ๓ ครอบครัวนี้มีรถบรรทุกของตนเอง สองครอบครัวมีรถบรรทุก ๑๐ ล้อครอบครัวละคัน และอีกหนึ่งครอบครัวมีรถบรรทุกเล็ก ทั้ง ๓ ครอบครัวนี้จะใช้แรงงานในครอบครัวของตนเอง เป็นผู้ขับรถ

อาชีพรับจ้างไถที่ดิน มีเพียง ๓ ครอบครัว เท่านั้นที่ท้ออาชีพนี้ ทั้ง ๓ ครอบครัวนี้มีรถแทรกเตอร์ของตนเอง พวกนี้นอกจากจะไถที่ดินสำหรับทำไร่ของตนเองแล้ว ยังใช้รถแทรกเตอร์รับจ้างไถที่ดินของชาวบ้านในชุมชนโคกแก้วและชุมชนข้างเคียงอีกด้วย

อาชีพค้าขาย มีชาวบ้านเพียง ๑๐ ครอบครัวที่ประกอบอาชีพนี้ ส่วนใหญ่ของพวกนี้จะทำการค้าเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ตลาดในหมู่บ้าน สถานที่ใช้ประกอบการค้าก็คือบ้านที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั่นเอง สินค้าที่ค้าขายกันในหมู่บ้านนี้ก็พวกเครื่องใช้ประจำวัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก นอกจากนี้ก็เป็นพวกอาหารและสิ่งที่ใช้ประกอบการอาหาร เช่น ข้าวสาร ผักสด เนื้อหมู เนื้อวัว หอม กระเทียม พริก กะปิ

น้ำปลา ฯลฯ (ในร้านเดียวกันนั้นจะขายของหลาย ๆ อย่าง อย่างละเล็กน้อยปนกันไป)
มีร้านขายอาหารที่ปรุงสำเร็จเพียง ๒ ร้านเท่านั้น

อาชีพเลี้ยงหมู ชาวบ้านที่เลี้ยงหมูมีเพียง ๑๑ ครอบครัว ส่วนมากของพวกนี้เลี้ยงหมูกันเป็นรายย่อย ๆ คือ ครอบครัวละประมาณ ๒ - ๓ ตัวเท่านั้น มีที่เลี้ยงหมูเป็นล่ำเป็นสันและถือว่ารวยได้จากการเลี้ยงหมูเป็นรายได้ที่สำคัญของครอบครัว เพียง ๒ ครอบครัวเท่านั้น และทั้ง ๒ ครอบครัวนี้ก็มีอาชีพค้าขายเป็นหลักอยู่อีกด้วย แต่ก็เป็นการค้าขายที่เกี่ยวกับหมู คือ ทั้งสองครอบครัวนี้จะเอารถยนต์บรรทุกของตน (ทั้งสองครอบครัวนี้มีรถยนต์บรรทุกของตนเอง) ไปจับหมูในที่ต่าง ๆ ทั้งในชุมชนบ้านโคกวัด ชุมชนโคกเคียง และชุมชนที่อยู่ห่างไกลซึ่งอยู่ในจังหวัดปราจีนบุรี รวมทั้งที่อยู่ในจังหวัดโคกเคียง แล้วนำมาเลี้ยงไว้เพียงไม่กี่วันก็นำไปขายต่อให้คนอื่นอีกทอดหนึ่ง ส่วนหมูที่ทั้งสองครอบครัวเลี้ยงไว้นาน ๆ เช่น ตั้งแต่ตัวเล็ก ๆ จนกระทั่งโตเต็มตัวนั้นเมื่อเต็มตัว เพราะในกรณีที่สองครอบครัวนี้ไปจับเอาลูกหมูมาลูกหมูส่วนใหญ่อจะถูกจับเอาไปขายต่อให้ชาวบ้านในชุมชนต่าง ๆ ไปเลี้ยงอีกทอดหนึ่ง นอกจากนี้หนึ่งในจำนวน ๒ ครอบครัวนี้ยังรับจ้างค้อนหมู ผสมพันธ์หมูอีกด้วย สองครอบครัวที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับหมูอย่างเป็นล่ำเป็นสันนี้จะมีรายได้ประมาณสองหมื่นบาทต่อปี แต่การทำธุรกิจเกี่ยวกับหมูอย่างจริงจังนี้เป็นสิ่งที่ต้องลงทุนสูงมากในสายตาของชาวบ้าน คือ ต้องมีรถยนต์บรรทุกทุกเล็ก กระสอบสำหรับใส่หมูและที่สำคัญคือต้องมีเงินก้อนหนึ่งสำหรับจ่ายค่านู และค่าแรงของคนที่จะไปช่วยจับหมู อย่างน้อยเงินที่ไ้หมูนเวียนต้องไม่ต่ำกว่าหนึ่งหมื่นบาท

อาชีพเลี้ยงไก่ การเลี้ยงไก่เป็นอาชีพในที่นี้จะไม่รวมถึงไก่พันธุ์พื้นบ้านที่ชาวบ้านเลี้ยงปล่อยไว้ตามบริเวณลานบ้านของตน (ซึ่งเกือบจะทุกครอบครัวของชาวบ้านจะเลี้ยงไก่ประเภทนี้อยู่แล้ว แต่จะหมายถึงเฉพาะการเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ โดยการปลูกสร้างทรงเลี้ยงและเลี้ยงไก่โดยขังไว้ในกรงเลี้ยงที่ปลูกสร้างขึ้นอย่างจริงจังเท่านั้น ชาวบ้านที่เลี้ยงไก่แบบนี้มีถึง ๘ ครอบครัว

ชาวบ้านพวกรู้กล่าวกับผู้ท้าววิจัยว่า ในตอนแรกทีเ่เลียงนี้มีกำไร กันดี แต่ตอนนี้กำลังลำบาก เพราะไก่ที่เลี้ยงไว้มักตายกันมากทำให้ขาดทุน ในจำนวนนี้มีถึง ๕ ครอบครัวที่ตั้งใจว่าจะเลี้ยงไก่ อยางไรก็ตามพวกทีเ่เลี้ยงไก่อันนี้ส่วนมากแล้วมีฐานะค่อนข้างดี แม่ส่วนใหญ่จะไม่ถึงขั้นร่ำรวย มีเพียง ๒ ครอบครัวเท่านั้นทีมีฐานะดี คือรายไ้เกินกว่าสองหมื่นบาทต่อปี

เมื่อไก่ที่เลี้ยงโตไ้ขนาดทีจะขายไ้แล้ว เมื่อ ๓ - ๔ ปีทีแล้ว ซึ่เป็นระยะของการเริ่มเลี้ยงจะมีพ่อค้าแม่ค้าที อำเภอพนมสสารคาม หรือทีตัวจังหวัดปราจีนบุรีมารับซื้อ แต่ปัจจุบันชาวบ้านมักนำไ้ทีเลี้ยงไปส่งตลาดพนมสสารคามหรือทีจังหวัดปราจีนบุรีเองเลย ทั้งนี้ชาวบ้านให้เหตุผลว่าไ้ราคาดีกว่า

ปัญหาทีสำคัญของการเลี้ยงหมูและเลี้ยงไก่ทีเหมือนกันประการหนึ่งคือชาวบ้านเห็นว่า "อาหาร" ซึ่เป็นอาหารผสมมาเสร็จแล้ว และมีขายในตลาดหมูบ้านเพียงสองร้านเท่านั้น มักมีราคาแพงเกินไป นอกจากนี้บางครั้งยังขาดแคลนอาหารสำเร็จรูปดังกล่าวนี้ ร้านค้าในหมู่บ้านจะรับมาจากตลาดทีอำเภอพนมสสารคามจังหวัดคะเช็งเทธา และทีตลาดในตัวจังหวัดปราจีนบุรี

อาชีพทำนา อาชีพทำนาในนี้ทั้งหมดจะตกอยู่กับครอบครัวทีนับถือศาสนาพุทธนั่นคือ ครอบครัวทีทำนาทั้ง ๔ ครอบครัว เป็นครอบครัวทีนับถือศาสนาพุทธทั้งหมด และครอบครัวเหล่านี้เป็นครอบครัวทีย้ายเข้ามาอยู่ใหม่ไม่เกิน ๑๐ ปีมานี้เอง

อาชีพอื่น ๆ อาชีพอื่น ๆ ในนี้นี้จะหมายถึง อุตสาหกรรม ค้ารวจ ครู นักค้าวัตถุโบราณ

อุตสาหกรรมในชุมชนบ้านโคกคู้ทีนับว่าสำคัญมีอยางเดียว เป็นอุตสาหกรรมแปรรูป คือ อุตสาหกรรมสีขาวเปลือกไ้กลายเป็นขาวสสร เจ้าของโรงสีขาวนี้มีอยู่รายเดียว และก็เป็นครอบครัวทีนับถือศาสนาพุทธ ครอบครัวนี้เชื่อสายมาจากคนจีนค้าย

ตำรวจ มีอยู่ครบถ้วนทีเดียวที่มีหัวหน้าครอบครัวเป็นตำรวจ ซึ่งประจำ
อยู่ ณ สถานีตำรวจอำเภอคงศรีมหาโพธิ์

ครู มีอยู่เพียง ๓ ครอบครัวเท่านั้น ที่เป็นครูสอนหนังสือและทั้งหมคนี
ก็เป็นครูสอนอยู่ในโรงเรียนเทวรักษ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนของวัดคทาตลิตโคกศักดิ์

การค้าวัตถุโบราณ แม้ว่าจะมีกฎหมายห้ามค้าขายวัตถุโบราณ แต่ในความเป็นจริงแล้ว การค้าวัตถุโบราณในประเทศไทยก็ยัง เป็นไปอย่างกว้างขวาง สำหรับชุมชนโคกศักดิ์มีผู้ประกอบการอาชีพค้าวัตถุโบราณอย่าง เป็นล่ำเป็นสันอยู่เพียง รายเดียวก็จริง แต่การค้าก็มีขอบเขตที่กว้างขวางพอสมควรทีเดียว เริ่มจากวัตถุโบราณที่เข้ามาในครอบครัวนี้ จะมีทั้งเด็กและผู้ใหญ่ชายอีกที่หนึ่ง ส่วนมากแล้ววัตถุโบราณพวกนี้ชาวบ้านจะได้มาจากการขุดหรือไถที่กินในบริเวณที่ตนถือครองอยู่เพื่อการทำไร่นาทำสวน อีกส่วนหนึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งลูกบักดี ชาวบ้านจะได้มาจากการชะหน้าดินของฝนที่ตกลงมา ในร้านของครอบครัวนี้จะมีตั้งแต่ของจีนเล็ก ๆ เช่น ลูกบักดี จนถึงสิ่งของที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ เช่น ขวาน ถ้วยชาม กาน้ำ ฯลฯ ภายในร้าน (ซึ่งก็อยู่ภายในบ้านที่ใช้อยู่อาศัย) จะมีตู้โชว์บรรจุวัตถุโบราณพวกนี้ ซึ่งตั้งอยู่ในที่ซึ่งไม่ปิดบังมากนัก ส่วนลูกค้าผู้มาซื้อวัตถุโบราณจากร้านนี้ส่วนมากจะเป็นบุคคลภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ไปจากกรุงเทพฯ มีจำนวนไม่น้อยที่ลูกค้าของร้านนี้เป็นข้าราชการ ที่พวกข้าราชการที่ทำงานอยู่ ณ ที่ว่าการกิ่งอำเภอ และตำรวจประจำสถานีที่กิ่งอำเภอโคกบิบบเอง เป็นผู้พามาซื้อด้วยตนเอง

ระกำรายได้ของชาวบ้าน ชาวบ้านชุมชนโคกศักดิ์ส่วนใหญ่จะมีรายได้ที่ต่ำกว่าปีละหนึ่งหมื่นบาท คือประมาณ ๘ - ๘ พันบาทต่อปีต่อครอบครัว และมีครอบครัวน้อยมากที่มีรายได้เกิน ๒ หมื่นบาทต่อปี ถึงแม้จะเห็นได้จากตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงจำนวนครอบครัว จำแนกตามรายได้ต่อหนึ่งปี

ระดับรายได้	ครอบครัว	
	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๓๓	๖๘
๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๓๓	๒๘
มากกว่า ๒๐,๐๐๐	๓	๒
	๑๑๓	๑๐๐

จากตารางที่ ๔ นี้จะเห็นว่า ครอบครัวชาวบ้านโคกแก้ว ร้อยละ ๖๘ ของครอบครัวทั้งหมด เป็นครอบครัวที่มีรายได้ต่อปีต่ำกว่าหนึ่งหมื่นบาท และมีเพียงร้อยละ ๒๘ ของจำนวนครอบครัวทั้งหมดที่มีรายได้มากกว่าหนึ่งหมื่นบาท จนถึงสองหมื่นบาทต่อปี ส่วนครอบครัวที่มีรายได้มากกว่าสองหมื่นบาทต่อปีนั้น มีเพียงร้อยละ ๒ ของครอบครัวทั้งหมด ครอบครัวที่มีรายได้เกินปีละ ๒ หมื่นนี้ ได้แก่ ครอบครัวของนายบานเย็น นายไพจิตร และนายสมบัติ

จากการสัมภาษณ์และพูดคุยกับชาวบ้านชุมชนโคกแก้วส่วนใหญ่กล่าวว่า รายได้ที่เป็นตัวเงินในปัจจุบันนี้ดีกว่าเมื่อ ๕ ปีก่อนนี้มาก เพราะช่องทางในการทำมาหากินในสมัยก่อนนั้นแทบไม่มีเลย ในสมัยก่อน ๕ ปีมานี้ เมื่อชาวบ้านชุมชนโคกแก้วจำเป็นต้องใช้เงินสดในจำนวนที่ถือได้ว่าเป็นเงินก้อน (ประมาณ ๒๐๐ - ๓๐๐ บาท) ก็ต้องไปกู้ยืมกับนายทุนที่ตลาดกึ่งอำเภอโคกปีบ ดังนั้นเมื่อก่อนนั้น ชาวบ้านเกือบทุกคนจะติดหนี้สินกับนายทุนที่ตลาดกึ่งอำเภอโคกปีบ อัตราดอกเบี้ยที่ต้องเสียให้กับนายทุนในต่อนั้นจะแตกต่างกันบ้างเป็นราย ๆ ไป แต่ก็พอจะสรุปได้ดังนี้ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๓ ต่อเดือน เป็นอัตราที่ถือกันว่าเป็นความกรุณาของ

นายทุนเงินกู้ยืมอย่างสูงสุด ร้อยละ ๕ ต่อเดือนถือว่าเป็นอัตราดอกเบี้ยปกติธรรมดา แต่ก็มีชาวบ้านชุมชนโคกแก้วจำนวนไม่น้อยยืนยันว่า ในสมัยนั้นตนเคยเสียดอกเบี้ยให้นายทุนที่ตลาดโคกปีบสูงถึงร้อยละ ๑๐ ต่อเดือน

ปัจจุบันนี้ สภาพการ เป็นหนี้สินและการต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง ๆ ให้กับนายทุนที่ตลาดโคกปีบกำลังดีขึ้นมาก (หนี้สินลดลง และบางราย ได้เบียดหนี้หมดแล้ว) ทั้งนี้สำนักงานเศรษฐกิจแผนพัฒนาสิทธิ โควกแก้วว่าเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทอันสำคัญอย่างยิ่ง (ซึ่งจะขอกล่าวรายละเอียดภายหลัง)

อย่างไรก็ตาม แม้วาจำนวนอาชีพต่าง ๆ จะเพิ่มขึ้นมากกว่าแต่ก่อน ซึ่งก็ทำให้ช่องทางในการทำมาหากินของชาวบ้านเพิ่มขึ้นด้วย แต่ชาวบ้านเกือบทั้งหมดก็กล่าวถึงสภาพความเป็นอยู่และการทำมาหากินในปัจจุบันนี้ว่า คนในปัจจุบันมีมากมายทำให้การทำมาหากินต้องแข่งขันกันอย่างมาก ความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินสดที่นำมาใช้ซื้อสิ่งของต่าง ๆ ทั้งเครื่องอุปโภค บริโภค คูเหมือนจะเพิ่มขึ้นมากมาย

ปัญหาที่ดินกับชาวบ้านชุมชนโคกแก้ว

กวนเหตุที่อาชีพสำคัญของชาวบ้านโคกแก้ว คือ การทำเกษตรกรรมและอาชีพที่เกี่ยวข้อง เนื่องกับการ เกษตรกรรม ปัจจัยที่สำคัญในการผลิตนั้น นอกจากเงินทุนแล้ว ก็คือ ที่ดิน ชาวบ้านที่ทำการ เกษตรกรรมไม่ว่าจะเป็นการทำไร่ ทำสวน หรือ การเลี้ยงสัตว์ ก็ต้องอาศัยที่ดินเป็นปัจจัยในการผลิตที่สำคัญอย่างหนึ่งด้วยกันทั้งนั้น ปัญหาเกี่ยวกับที่ดินนี้สามารถถูกรายละเอียดได้จากตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ ๕ แสดงจำนวนครอบครัว จำแนกตามกรรมสิทธิ์ในการถือ
ครองที่ดิน และขนาดในการถือครอง

กรรมสิทธิ์	ครอบครัว	
	จำนวน	ร้อยละ
ที่ดินของตนเอง	๑๓	๑๑
พื้นที่ มากกว่า ๑๐๐ ไร่	๓	๒
พื้นที่ ๑๐ - ๒๐ ไร่	๑๐	๘
เช่าที่ดินจากวัด	๑๐๐	๘๘
พื้นที่ มากกว่า ๑๐ ไร่	๑๑	๘
พื้นที่ ๑ - ๙ ไร่	๘๑	๗๒
พื้นที่ ต่ำกว่า ๑ ไร่	๘	๗
รวม	๑๑๗	๑๐๐

ปัญหาที่เกี่ยวกับที่ดินในชุมชนบ้านโคกวัด พอจะแยกกล่าวได้ ๓ ประการคือ

๑. ปัญหาเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดิน จากตารางที่ ๕ นี้จะเห็นได้ว่าชาวบ้านที่มีที่ดินเป็นของตัวเองนั้นมีน้อยมาก คือ เพียง ๑๓ ครอบครัว ซึ่งคิดเป็นเพียงร้อยละ ๑๑ ของครอบครัวทั้งหมด ส่วนชาวบ้านที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองและต้องเช่าที่ดินของวัดเป็นที่ทำกินนั้นเป็นชาวบ้านส่วนข้างมากของชุมชนโคกวัดคือ มีจำนวนถึง ๑๐๐ ครอบครัว ซึ่งเท่ากับร้อยละ ๘๘ ของครอบครัวทั้งหมด สาเหตุส่วนใหญ่ของปัญหานี้มาจากประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านโคกวัดแห่งนี้ (ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น) เมื่อบริเวณทางวัดคาทอลิกโคกวัด โดยนโยบายของคณะสงฆ์คาทอลิกต้องการขายที่ดินทั้งหมดของวัด ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ ๕๐๐ ไร่ ที่ชาวบ้านเช่าทำกินอยู่นั้นให้แก่ชาวบ้านเพื่อชาวบ้านจะได้เป็นเจ้าของโดยสมบูรณ์ แต่ก็มีชาวบ้านเพียง ๑๐ ครอบครัว ซึ่งเท่ากับ

ร้อยละ ๕ ของครอบครัวทั้งหมดเท่านั้น ที่ซื้อที่ดินจากวัดมาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง แต่ส่วนใหญ่ยังไม่ยอมซื้อ (แม้ว่าจะอยากจะได้มาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง) โดยชาวบ้านให้เหตุผลกับทางวัดว่าทางวัดจะขายให้ในราคาไร่ละประมาณ ๓ - ๔ พันบาทนั้น เป็นราคาที่สูง ทางชาวบ้านไม่สามารถจะสู้ราคาได้ และในระหว่างที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่นั้น ชาวบ้านเป็นจำนวนมากที่เคียดแค้นถึงเหตุผลที่ยังไม่ยอมซื้อที่ดินจากทางวัดว่า นอกจากจะมีราคาแพงแล้ว พวกตนยังเห็นว่าค่าเช่าที่ดินที่ทางวัดเก็บอยู่ในปัจจุบันนั้นเป็นอัตราที่ต่ำมาก ถ้าจะซื้อในราคาที่สูงอย่างที่ทางวัดเสนอแล้ว สู้ยอมเสียค่าเช่าในอัตราค่าเช่าเช่นนี้ไปก่อนจะคุ้มคากว่า

๒. ปัญหาเรื่องความแน่นอนของประชากร จากตารางที่ ๕ จะเห็นว่าชาวบ้านโคกวัดสวนใหญ่มีเนื้อที่ดินขนาดเล็ก ๆ กัน คือมีถึงมีถึง ๔๑ ครอบครัว หรือร้อยละ ๗๒ ของครอบครัวทั้งหมดที่ดินเพียง ๑ - ๔ ไร่ นอกจากนี้ก็มีบางครอบครัวในหมู่บ้านที่ไม่มีที่ดินจะทำกินเลย พวกนี้เพียงแต่มีที่ดินเฉพาะปลูกข้าวบ้านเรือนหลังเล็ก ๆ เท่านั้น ลักษณะของบ้านเรือนเหล่านี้น่าจะเรียกว่าเพิงพักอาศัยชั่วคราวมากกว่า แต่พวกเขาเหล่านี้ก็ใช้สำหรับเป็นที่อยู่อาศัยจริง ๆ ปัญหาส่วนหนึ่งและเป็นส่วนสำคัญที่สืบเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากร ในขณะที่การขยายที่ดินทำการเพาะปลูก ตลอดจนการขยายอาณาเขตของชุมชนให้กว้างขวางออกไปทำแทบไม่ได้เลย เพราะที่ดินในบริเวณชุมชนข้างเคียงก็มีเจ้าของกันหมดแล้ว และที่ดินเหล่านั้นก็มีราคาแพงเกินความสามารถของชาวบ้านโคกวัดสวนใหญ่จะซื้อเพื่อเป็นการขยายที่เพาะปลูก หรือที่อยู่อาศัยของตนได้

ปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากร และการจำกัดในพื้นที่ดินนี้ นับเป็นแรงกดดันให้มีการอพยพออกจากชุมชนโคกวัดประการสำคัญอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกหนุ่มสาวที่มีกำลังความสามารถที่จะออกไปได้ เด็กหนุ่มสาวพวกนี้ส่วนใหญ่จะเป็นพวกที่เรียนหนังสืออย่างน้อยจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และก็มีบางคนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ. ๖) สายอาชีพศึกษาแหล่งที่เป็นเป้าหมายในการออกไปหางานทำภายนอกของพวกนี้ส่วนใหญ่ คือ กรุงเทพฯ แต่พวกนี้ก็มีจำนวนไม่น้อยที่

ต้องกลับเข้าไปในชุมชนบ้านโคกแก้วของตนิใหม่อีก เพราะหางานทำตามที่คุณคิดหวัง
 ไว้ไม่ได้ อย่างไรก็ตามสำหรับลูกหลานของชาวบ้านส่วนใหญ่ซึ่งจบการศึกษาเพียง
 แค่นั้นประมปีที่ ๔ หรือประมปีที่ ๗ ก็มองไม่เห็นทางที่จะออกไปทำงานนอกชุมชน
 ของคนใดอย่างไร พวกนี้จึงต้องกมหนากมตาทำงานรับจ้างเป็นแรงงานเกษตร
 รายวัน และทำสวน ทำไร่ ในที่ดินขนาดเล็ก ๆ ที่ครอบครัวของตนถือครองอยู่
 ชาวบ้านเกือบทั้งหมดตกลงกับผู้ทำวิจัยว่า เมื่อ ๑๐ ปีที่แล้วนั้น ปัญหานี้ยังไม่เกิด
 ขึ้นเลย เมื่อก่อนหน้า ๑๐ ปีที่แล้วนั้นครอบครัวส่วนใหญ่ในชุมชนบ้านโคกแก้วจะถือ
 ครองที่ดินกันครอบครัวละ ๑๐ - ๒๐ ไร่

๓. ปัญหาการขัดแย้งเกี่ยวกับที่ดิน ปัจจุบันก็เป็นปัญหาเกิดขึ้นใหม่ หลัง
 จาก ๑๐ ปีที่ผ่านมาเอง ตั้งแต่ระยะเวลาดังกล่าว ทางวัดได้แบ่งที่ดินให้ชาวบ้าน
 เจ้าที่ดินของวัดไปหมดแล้ว ดังนั้น เมื่อมีประชากรเพิ่มขึ้นมาใหม่ซึ่งพอแบ่งแยกได้เป็น
 ๒ กรณี คือ ในกรณีที่หนึ่ง ประชากรที่เพิ่มขึ้นมาใหม่นั้นเป็นบุตรหลานของชาวบ้าน
 ในโคกแก้วเอง เมื่อเติบโตขึ้นจนกระทั่งแต่งงานแล้วชาวบ้านผู้เป็นพ่อแม่ก็จะแบ่ง
 ที่ดินที่ตนเข้ามาจากวัดนั้นให้ลูกหลานของตนทำมาหากินหรือปลูกสร้างที่อยู่อาศัย
 กรณีที่สองประชากรที่เพิ่มขึ้นมาใหม่นั้นคือ ผู้ที่อพยพเข้ามาจากถิ่นอื่น ซึ่งโดยมาก
 แล้ว ก็จะเป็นคนที่มีญาติพี่น้องหรือคนที่รู้จักคุ้นเคยเป็นคนในชุมชนโคกแก้วอยู่แล้ว
 ผู้ที่อพยพเข้ามาใหม่เหล่านี้จะตกลงขอแบ่งเจ้าที่ดินที่ชาวบ้านที่อยู่เดิม (ผู้ซึ่งเป็นที่
 รู้จักคุ้นเคยกันอยู่ก่อนแล้วนั้น) การตกลงเรื่องที่ดินทำนองนี้ ทั้งสองกรณีชาวบ้านจะ
 ตกลงกันเอง ทางวัดจะไม่รับรูการตกลงดังกล่าว ทางวัดจะถือว่าผู้ทำสัญญาเขา
 กับทางวัดแต่เดิมเป็นผู้เช่าหรือผู้ถือครองอย่างแท้จริง ดังนั้น เมื่อชาวบ้านที่ตกลงแบ่ง
 ที่ดินทำกินเหล่านี้เกิดความขัดแย้งหรือทะเลาะวิวาทกันขึ้น ไม่ว่าจะเหตุใดก็ตาม
 มักจะถูกนำไปปะปนกับเรื่องของที่ดินที่ตกลงกันไว้เสมอ ทำให้เกิดเป็นการขัดแย้ง
 เกี่ยวกับที่ดินขึ้นมาอีก และเรื่องเหล่านี้มักจะถูกนำมาให้ "พ่อ" เป็นผู้ตัดสิน การ
 ตัดสินเรื่องขัดแย้งเกี่ยวกับที่ดินในทำนองนี้ลำบาก (ผิดกับกรณีที่กำลังกล่าวมาแต่ข้างต้น)
 และมีหลายครั้งที่ "พ่อ" ตัดสินลงไปแล้วแต่ในสายตาของชาวบ้านเห็นว่าไม่เป็นธรรม
 บาง รุนแรงเกินกว่าเหตุบาง

๔. ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับทางวัดศาลาลึกโคกวัด ปัญหานี้ยังเป็นปัญหาที่ยังไม่เห็นชัด เพียงแต่เป็นปัญหาที่เป็นพลังกระตุ้นอยู่ในเท่านั้น ปัญหาที่มีสาเหตุสำคัญอยู่ที่การต้องการที่ดินที่คนใช้ทำมาหากินอยู่นั้นมาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองไม่ต้องการที่จะให้เป็นที่ดินของทางวัดแล้วคนต้องเราทำกินอีกต่อไป แม้ว่าทางวัดจะมีความต้องการที่จะขายให้กับชาวบ้าน ชาวบ้านก็เห็นว่าราคาที่ทางวัดตั้งไว้สูงเกินไปไม่สามารถหาเงินมาซื้อได้ เรื่องจึงลงเอยที่ว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ยินดีที่จะเช่าที่ดินนั้นคือไปมากกว่าที่จะต้องซื้อในราคาที่ตนเห็นว่าสูงเกินไป ปัญหานี้จะรุนแรงขึ้นในกลุ่มของคนหนุ่มสาว ส่วนใหญ่ของคนกลุ่มนี้กลัวแก่ผู้ทำวิจัยว่า เขาและเพื่อน ๆ เห็นว่าพ่อแม่ของเขาไม่จำเป็นจะต้องซื้อที่ดินที่ทำมาหากินกันมาตั้งแต่สมัย ปู่ ย่า ตา ยาย แห่งนี้เลย เพราะ ปู่ ย่า ตา ยาย ของพวกเขาเป็นผู้บุกเบิกถากถางพื้นที่ขึ้นมา กลับมากองถูกพวกพวกหลวงฝรั่ง เสด็จในสมัยก่อนนั้น เอาศาสนาบางอย่างชักนำให้บรรพบุรุษของพวกเขาไม่เรียกร้องเอากรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดินให้เป็นกรรมสิทธิ์ของตน ทั้ง ๆ ที่ที่ดินที่บุกเบิกนั้นเป็นผลมาจากหยาดเหงื่อแรงงานของตน เป็นผลให้ชาวบ้านตั้งแต่รุ่นแรก ๆ (บรรพบุรุษของพวกเขา) ต้องกลับมีสภาพเป็นผู้เช่าที่ทำมาหากินโดยตลอด ดังนั้นพวกกลุ่มนี้อยากให้ทางวัดยกที่ดินให้ชาวบ้านในปัจจุบัน ซึ่งเป็นลูกหลานของผู้บุกเบิกทั้งหมด โดยไม่ต้องมีการซื้อขาย หรือถ้าจะขายก็ต้องขายในราคาที่ต่ำมาก ไม่ใช่ราคาที่สูงขนาดไร่ละ ๓ - ๔ พันบาทอย่างนี้

จากที่กล่าวมาในส่วนนี้จะเห็นได้ว่า ประชากรส่วนใหญ่ของชุมชนบ้านโคกวัดนั้นเป็นเกษตรกร หรือทำงานเกี่ยวข้องกับ การเกษตร รายได้อยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ปัจจัยสำคัญในอาชีพ คือ ที่ดิน ซึ่งในปัจจุบันยังต้องเช่าจากทางวัด ปัจจุบันความกดดันทางประชากรมีอยู่อย่างมาก จนทำให้ที่ดินซึ่งมีอยู่จำกัดคับแคบลงอย่างมาก การที่ต้องแข่งขันในการทำมาหากินที่เพิ่มขึ้น เพราะการไม่เพียงพอของรายได้ นับเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านชุมชนโคกวัดต้องห่างเหินกับศาสนามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการไปโบสถ์ และหยุดพักผ่อนจากการงานเพื่อภาวนาคือพระเจ้าในวันอาทิตย์ ในปัจจุบันนี้ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังคงถือว่า

วันอาทิตย์ต้องเข้าโบสถ์รวมประกอบพิธีมิสซาอยู่ ส่วนวันธรรมดาฉันมีไปโบสถ์กันน้อย แต่การหยุดการทำงานเพื่อพักผ่อนในวันอาทิตย์นั้นชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่ทำกันแล้ว เพราะถือว่าการทำงานหากินไม่คอยเวลาอยู่ใต้อาณัติของเร้า ซึ่งในเรื่องนี้ทางคณะสงฆ์คาทอลิกก็ได้อนุโลมตาม ซึ่งชาวบ้านเล่าให้ฉันฟังว่าเมื่อเร็ว ๆ นี้ได้มีประกาศจากพระสังฆราชว่า วันอาทิตย์ไม่ต้องหยุดงานเพื่อพักผ่อนก็ได้ แต่ต้องเข้าโบสถ์รวมประกอบพิธีมิสซา ซึ่งทางวัดจะจัดการประกอบพิธีมิสซาแต่เช้าตรู่ เพื่อให้ชาวบ้านโดยเฉพาะผู้เป็นกำลังแรงงานในการหาเงินของครอบครัวได้รับเข้าโบสถ์ พอเสร็จจากพิธีมิสซาแล้วจะรีบไปทำงานของตน การแข่งขันในการหาหากินและความจำกัคนในที่ติดอย่างมาก เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านบางส่วนในชุมชนบ้านโคกแก้ว (แต่ก็เป็นจำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับชาวบ้านทั้งหมด) ใช้วิธีการที่ผิดหลักศาสนา คาทอลิกในการปฏิบัติตนต่อเพื่อนบ้าน คือ ทั้ง ๆ ที่คำสอนทางศาสนาคาทอลิกกล่าวไว้อย่างชัดเจนและแนบมากในเรื่องของความรักที่มนุษย์จะต้องมีต่อกัน นั่นคือความรักที่จะต้องมีต่อ พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง บุตรภรรยา และเพื่อนบ้าน แต่ก็มีชาวบ้านบางคนเอาเปรียบและคดโกงเพื่อนบ้าน เช่นใช้วิธีการเคลื่อนย้ายรั้วแบ่งเขตที่ดินที่เขาทำกินกันไว้จนต้องเกิดขัดแย้งทะเลาะวิวาทกันขึ้น ซึ่งเรื่องนี้ส่วนมากมักจะถูกนำไปให้ พ่อเจ้าวัด เป็นผู้ตัดสิน ส่วนมากแล้วเรื่องนี้จะไม่ลำบากในการตัดสิน เพราะทางวัดมีโบสถ์อยู่ เขาที่จะทำให้ทราบอาณาเขตที่ดินที่แต่ละคนเขาไว้เรียบร้อยแล้ว แต่ถ้าเป็นกรณีที่ชาวบ้านตกลงแบ่งเขาคอกันเอง โดยที่ทางวัดไม่รู้เรื่องแล้ว ก็ลำบากแก่การตัดสินมาก ซึ่งบางครั้งทำให้ชาวบ้านไม่พอใจผลการตัดสินนั้น ๆ ได้เหมือนกัน ที่สำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งในเรื่องของปัญหาที่ดินนี้ก็คือ ปัญหานี้จะกลายเป็นสิ่งที่เพาะพลังขัดแย้งที่จะทำลายอำนาจของทางวัดให้รุนแรงเพิ่มขึ้น ทั้งชาวบ้านที่รับการตัดสินในเรื่องนี้และเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมจาก "พ่อ" และชาวบ้านที่ต้องการที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง โดยเฉพาะความรู้สึกที่พวกหนุ่มสาวมีต่อบิดและพระบาทหลวงคาทอลิกของเขาในกรณีที่เกี่ยวข้องกับที่ดินที่พวกเขาหาหากิน ซึ่งเป็นผลตกทอดมาจากหยาดเหงื่อแรงงานของปู่ ย่า ตา ยาย หรือบรรพบุรุษของพวกเขา

แหล่งบริการต่าง ๆ ในชุมชนบ้านโคกวัด

ร้านค้า ในตลาดของหมู่บ้านจะมีร้านค้าซึ่งตั้งอยู่ในบ้านที่เป็นห้องที่พักอาศัย ๕ ร้าน นับเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ชาวบ้านในชุมชนอย่างยิ่ง ร้านค้าเหล่านี้จะเปิดบริการตั้งแต่เช้ามืดจนถึงเกือบ ๆ จะพลบค่ำ ร้านค้าเหล่านี้ไม่มีวันหยุดประจำสำหรับพักผ่อนแต่อย่างใด สินค้าต่าง ๆ เหล่านี้มาจากหลายแหล่งด้วยกัน เช่น ผักสดจะมาจากร้านค้าในชุมชนบ้านโคกวัดนั่นเอง เป็นผู้ปลูกแล้วนำมาแบ่งขายให้ร้านค้าเหล่านี้ พวกอาหารเนื้อต่าง ๆ จะรับมาจากตลาดโคกปี่ พวกของใช้ประจำวัน เช่น สบู่ ผงซักฟอก แปรงสีฟัน ยาสีฟัน ฯลฯ เจ้าของร้านค้าจะรับมาจากตลาดที่ตัวอำเภอพนมสารคามบ้าง จากตลาดที่ตัวจังหวัดปราจีนบุรีบ้าง

วัดคาทอลิกโคกวัด เป็นแหล่งบริการ คานศาสนา และรวมทั้งคานชีวิต ทางโลกอีกหลายประการ และชาวบ้านถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก (ดูรายละเอียดในส่วนที่ว่าด้วยระบบความเชื่อและส่วนที่ว่าด้วยวัดคาทอลิกโคกวัดและการเกี่ยวข้องกับชีวิตชุมชน)

โรงเรียน โรงเรียนที่ชุมชนบ้านโคกวัดมีชื่อว่า โรงเรียนเทวรักษ์ เป็นโรงเรียนราษฎร์ เจ้าของโรงเรียนตามกฎหมายคือเจ้าวัดคาทอลิกโคกวัด โรงเรียนนี้จัดสอนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็กหรืออนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ ปัจจุบันทางพ่อเจ้าวัดมีนโยบายที่จะเลิกการสอนชั้นเด็กเล็ก เพราะพ่อเจ้าวัดเห็นว่าการจัดสอนในชั้นนี้ทำให้โรงเรียนขาดทุน ชาวบ้านทั่วไปในชุมชนบ้านโคกวัดนิยมส่งบุตรหลานของตนให้เรียนในโรงเรียนนี้ โดยเชื่อว่าโรงเรียนนี้สอนได้ดีมาก ชาวบ้านส่วนใหญ่กล่าวแก่ผู้ท้าววิจัยว่า "โรงเรียนนี้วิชาแข็งมาก" ปัจจุบันโรงเรียนนี้มีนักเรียนประมาณ ๓๐๐ คน เป็นเด็กจากชุมชนบ้านโคกวัดเองเป็นส่วนใหญ่

สำนักงานเศรษฐกิจแผนพัฒนาการโคกวัด ชาวบ้านนิยมเรียกกันสั้น ๆ ว่า "เศรษฐ" สำนักงานเศรษฐกิจแผนพัฒนาการโคกวัดนี้ ตั้งอาคารที่ทำการในบริเวณวัดคาทอลิกโคกวัดนั่นเอง จัดตั้งเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๐ มีสมาชิกทั้งหมด ๒๖๓ ราย

(เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๙) ตั้งแต่เริ่มดำเนินการขึ้นมาจนถึงปัจจุบันได้ให้สมาชิกเงินทั้งหมด ๒,๓๙๑,๖๘๕ บาท เป็นเงินกู้เพื่อให้สมาชิกลงทุนประกอบอาชีพ ๑,๑๕๓,๑๓๕ บาท ซึ่งเป็นประเภทเงินกู้ที่สูงที่สุด และจำนวนสมาชิกที่กู้ประเภทนี้ก็มีจำนวนมากายที่สุด คือ ๕๓๓ ราย (คิดตามจำนวนครั้งที่กู้ เช่น สมาชิกผู้ใดกู้สองครั้งก็นับเป็นสองราย) ประเภทเงินกู้ที่มียอดเงินกู้สูงรองลงมา คือ การศึกษาพยาบาล ๑๖๑,๖๑๕ บาท มีสมาชิกกู้ถึง ๒๐๓ ราย เงินกู้ที่สำคัญอีกประเภทหนึ่งคือ เงินกู้เพื่อการปลดหนี้สิน ๑๕๔ ราย ซึ่งเป็นจำนวนเงินเท่ากัน นอกจากนี้ยังมีเงินกู้ประเภทอื่น ๆ อีกเช่น เพื่อปลูกและซ่อมแซมบ้าน การศึกษาเล่าเรียน ค่าพาหนะในการเดินทาง ทำบุญ แต่งงาน งานศพ บวชนาค (มีสมาชิกเป็นผู้รับถือศาสนาพุทธในชุมชนหนองสะแก เขาเป็นสมาชิกด้วยบ้าง) จากการสัมภาษณ์ นายบัญญัติ บุญทัน เหน็ดญาติของเคร ศิษย์เนียนฯ คนปัจจุบัน ทราบว่าปัจจุบันเงินสะสมของสมาชิกทั้งหมดเป็นเงิน ๕.๓ แสนบาท เงินหมุนเวียน (เงินสะสมรวมกับเงินกำไรที่ได้จากการดำเนินการ) ๕.๘ แสนบาท

บทบาทที่เห็นได้ชัดสำคัญของเคร ศิษย์เนียนฯ คือการช่วยปลดหนี้ของสมาชิก ดังจะเห็นได้จากก่อนที่จะมีการก่อตั้งเคร ศิษย์เนียน (เมื่อ ๑๐ ปีก่อนหน้านั้น) ชาวโคกแก้วส่วนใหญ่จะเป็นหนี้รายวันที่ตลาด โคกแก้วกันทั้งนั้น ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง ชีวิตของชาวบ้านชุมชนโคกแก้วส่วนหนึ่งต้องฝากไว้กับนายทุนที่ตลาดโคกแก้วพอดีในระบายนั้นพระบาทหลวงชาวอิตาลี ชื่อ ญานี เซเวอญีนิ เข้ามาประจำที่วัดคาทอลิกโคกแก้วเป็นผู้มีความสนใจ และท่านเป็นผู้ที่มีความสนใจต่อความเป็นอยู่ของชาวบ้านชุมชนโคกแก้วอย่างมาก ได้เห็นความลำบากของชาวบ้านเกี่ยวกับการ เป็นหนี้ที่ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง ท่านจึงร่วมกับบรรดาเพื่อนและคนรู้จักกันที่มีแนวความคิดร่วมกันในเรื่องนี้ เช่น สังฆราชบุญเลื่อน มินทรีย์พ เป็นต้น ความคิดและการเคลื่อนไหวในท่านองนี้สอดคล้องกับส่วนกลาง คือ ที่กรุงเทพฯ เป็นอย่างดี เพราะในเวลาไล่เลี่ยกันนั้นมีการเคลื่อนไหวเช่นนี้เหมือนกัน เช่น คุณอัมพร วัฒนวงศ์ ผลของการเคลื่อนไหวนี้ทำให้เกิดสันนิบาตเคร ศิษย์เนียนฯ แห่งประเทศไทยขึ้นที่ส่วนกลาง

และสำนักงาน เคร ดิยูเนียนพัฒนากร โควคั้งขึ้นที่ชุมชนบ้าน โควคั้งปัจจุบัน เคร ดิยูเนียนฯ ช่วยให้สมาชิกได้พ้นจากการ เป็นหนี้สินอย่าง เด็ดขาดแล้ว ๕ ครอบครัว และสมาชิกจำนวนมากที่ทาง เคร ดิยูเนียนฯ กำลังช่วยผ่อนหนี้ให้อยู่ ขณะเดียวกัน ก็เปลี่ยนแหล่ง เงินกู้จากนายทุนมาเป็น เคร ดิยูเนียน

อุดมการณ์ของ เคร ดิยูเนียนฯ จากการสัมภาษณ์กรรมการระดับบริหาร ของ เคร ดิยูเนียนฯ ซึ่งเป็นผู้นำการบริหารงาน เคร ดิยูเนียนฯ ในชุมชน โควคั้งมา โดยตลอด ๒ ท่าน สามารถสรุปถึงอุดมการณ์ที่สำคัญของ เคร ดิยูเนียนฯ ได้ว่า เคร ดิยูเนียนฯ คือ การรวมพลังของชาวบ้าน เพื่อช่วยเหลือความทุกข์ยากในด้านการเงินของชาวบ้าน ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านของชาวบ้านด้วยตัวเอง หรือ เคร ดิยูเนียนฯ ไม่ใช่ธุรกิจจึงขอเงินที่ชาวบ้านผู้ใดคนหนึ่งจะใช้เงินมาต่อเงิน ดังนั้น เมื่อมีการรับสมาชิกใหม่แต่ละรายคณะกรรมการฝ่ายให้การศึกษาของสำนักงาน เคร ดิยูเนียนฯ โควคั้ง จะเน้นในการอบรมสมาชิกใหม่อยู่เสมอว่า "การสะสมเงินใน เคร ดิยูเนียนฯ นั้น นอกจากสมาชิกจะได้ฝึกออมทรัพย์และสะสมทรัพย์เอาไว้ให้งอกเงยยิ่ง ๆ ขึ้นไปแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดก็คือความภาคภูมิใจที่ท่านได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเพื่อนของท่าน สมาชิกทุกท่านจะต้องระลึกเสมอว่า เมื่อถึงวันอาทิตย์ท่านต้องนึกถึงเพื่อนของท่านว่าเขายังรอความช่วยเหลือจากท่าน แล้วท่านก็ต้องเอาเงินมาสะสมไว้ที่ เคร ดิยูเนียนฯ เพื่อเป็นทุนสำหรับช่วยเหลือเพื่อนของท่าน" จากการสัมภาษณ์พอมานะ ท่านไค่กล่าวกับผู้วิจัยว่า "กิจการ เคร ดิยูเนียนฯ เป็นกิจการที่เราพยายามแทรก คำสอนทางศาสนาคาทอลิกเข้าไปสู่ชาวบ้าน (คำสอนที่ว่าด้วยความรักที่มนุษย์ต้องมีต่อเพื่อนบ้าน) เพื่อให้ชาวบ้านเกิด "จิตคารมณ" ที่จะเสียสละให้เพื่อนบ้านซึ่งก็คือชาวบ้านด้วยกันนั่นเอง ที่กล่าวมาในส่วนนี้ทั้งหมดเป็นเรื่องของอุดมการณ์ส่วนรวมของ เคร ดิยูเนียนฯ แต่สำหรับหลักการที่สมาชิกเป็นรายปัจเจกบุคคลของ เคร ดิยูเนียนฯ ต้องยึดถือเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญก็คือ

- ชื่อสัคย์
- สลี่ยสละ
- ว่างใจกันและกัน
- รับผิดชอบในส่วนของตน
- ร่วมรับผิดชอบร่วมกัน

หลักการในการพิจารณาเงินกู้ของ เครดิตยูเนียนฯ โศกวัต การพิจารณาเงินกู้นั้นจะยึดถืออุดมการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นหลัก ดังนั้นสมาชิกที่สะสมเงินไว้จำนวนมากก็ไม่แนเสมอไปว่าจะต้องไ้กู้เงินมาใช้เป็นจำนวนมาก แต่คณะกรรมการฝ่ายเงินกู้จะพิจารณาถึงความจำเป็นที่จะต้องไ้เงินเป็นประการสำคัญที่สุด นอกจากนี้ยังจะต้องพิจารณาถึงความสม่ำเสมอของการสะสมหรือการนำเงินมาฝากกับสำนักงาน ความถี่ของการสะสม ถ้าบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนหรือมากกว่าในเรื่องเหล่านี้ เช่น เป็นผู้มีความยากจนจำเป็นต้องไ้เงินก้อนหนึ่งมาใช้จริง ๆ เพราะสถานการณ์ขณะนั้นบังคับ ตลอดเวลาที่ผ่านมามีสมาชิกผู้นั้นไ้สะสมเงินไว้กับสำนักงานเสมอ ๆ ทุกวันอาทิตย์ไม่เคยขาดเลย ทางคณะกรรมการเงินกู้อาจอนุมัติเงินกู้นี้ให้กับบุคคลผู้นั้นก่อนส่วนเรื่องจำนวนเงินสะสมที่ไ้ไว้กับเครดิตยูเนียนฯ จะเป็นสิ่งสำคัญเหมือนกัน แต่ก็เป็นตัวสำคัญในอันดับสุดท้ายของการพิจารณา ตัวอย่างเช่น นาย ก มียอดคงเนสะสมไว้กับเครดิตยูเนียนฯ เท่ากับนาย ข คือ ๕๐๐ บาท แต่นาย ก นำเงินสะสมไว้กับเครดิตยูเนียนฯ ทุกวันอาทิตย์ครั้งละ ๒๐ บาท ส่วนนาย ข นั้น นำเงินมาสะสมไว้กับเครดิตยูเนียนฯ เดือนละครั้ง ๆ ละ ๑๐๐ บาท ในการพิจารณาเงินกู้นั้น ถ้าคุณสมบัติอื่น ๆ เช่น ความยากจน ความจำเป็นที่ไ้ต้องการไ้เงิน ฯลฯ เท่าเทียมกันหมด คณะกรรมการพิจารณาเงินกู้อาจตัดสินให้ นาย ก เป็นผู้ไ้รับอนุมัติเงินกู้เป็นอันดับแรกก่อน นาย ข

ที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ยอดของเงินสะสมที่สมาชิกมีอยู่กับทางเครดิตยูเนียนฯ มีไ้เป็นตัวการกำหนดยอดจำนวนเงินกู้อันสมาชิกแต่ละรายจะมีสิทธิ์กู้ ตัวอย่าง

เช่น นาย ค มีเงินสดสะสม ๑๐,๐๐๐ บาท นาย ง มีเงินสดสะสม ๕๐๐ บาท
 นาย ง อาจจะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ใหญ่ได้จำนวน ๑,๕๐๐ บาท
 ซึ่งเป็นจำนวน ๓ เท่าของเงินสดสะสม แต่นาย ค อาจจะได้รับอนุมัติใหญ่เงิน
 เพียง ๑๐,๐๐๐ บาทก็ได้อีก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็น
 ตัวกำหนดที่สำคัญกว่า

การบริหารงานในสำนักงานเครดิตยูเนียนพัฒนาสิทธิ โคกวิค

การบริหารงานของสำนักงานเครดิตยูเนียนฯ โคกวิคนี้ จะมีคณะกรรมการ
 ซึ่งได้รับเลือกมาจากสมาชิก ซึ่งก็เป็นชาวบ้านชุมชนโคกวิคส่วนใหญ่ นั่นเอง กรรมการ
 เหล่านี้จะแบ่งย่อยออกเป็นคณะต่าง ๆ ตามหน้าที่และความรับผิดชอบได้ดังนี้

- คณะกรรมการดำเนินงาน
- คณะกรรมการศึกษา
- คณะกรรมการเงินกู้
- คณะกรรมการตรวจบัญชี

๑. คณะกรรมการ กลางหรือคณะกรรมการดำเนินงาน เป็นพวกที่มีหน้าที่
 ควบคุมการบริหารงานทั่วไปทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ควบคุมดำเนินงานของ
 คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ แต่โดยทางปฏิบัติแล้ว คณะกรรมการกลางจะเป็นกลุ่ม
 ประสานงานของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เสียมากกว่า เพราะคณะกรรมการตาม
 ปกติจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับงานของคณะกรรมการแต่ละฝ่ายมากนัก ถ้ามีปัญหาหรือ
 ความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำงานที่ผิดพลาดของคณะกรรมการฝ่าย
 คณะกรรมการ กลางก็มักจะนำเรื่องเข้าปรึกษาหารือในการประชุมใหญ่ไปเลยทีเดียว

๒. คณะกรรมการ ศึกษา คณะกรรมการฝ่ายศึกษานี้จะมีหน้าที่ให้การศึกษ
 อบรมเกี่ยวกับหลักการต่าง ๆ ของเครดิตยูเนียนฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ การให้การ
 อบรมกับสมาชิกใหม่ ๆ สำหรับสมาชิกเก่า ๆ ก็จะมีการอบรมกันสักครั้งหนึ่ง เพื่อ
 เป็นการย้ำความเข้าใจและย้ำจิตตารมณ์ของความเสียสละให้กับกลุ่มหรือเพื่อนบ้าน

ในทางปฏิบัตินั้นจากการสังเกตการณ์ของผู้ทำวิจัยเห็นได้ว่า คณะกรรมการฝ่ายนี้ จะพยายามพูดคุยแบบ เป็นกันเองกับชาวบ้าน ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิก ให้เห็นความสำคัญของกิจการ เครดิตยูเนียนฯ และกระตุ้นให้ชาวบ้านสร้างจิตตารมณ์ แห่งการ เสียสละ ความสุขส่วนตัวให้กับเพื่อนบ้านหรือกลุ่ม

๓. คณะกรรมการ เงินกู้ คณะกรรมการฝ่ายนี้ถือได้ว่าเป็นพวกที่มีภาระ หน้าที่หนักที่สุด เพราะต้องคอยปะทะกับอารมณ์ของสมาชิกผู้ต้องการ เงินกู้ ซึ่ง ชาวบ้านบางคนนั้นก็ทุกข์ เรื่อง คือ พอจะฟังเหตุผลบางบางคนที่พูดกันค่อนข้างลำบาก เพราะใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการ การ เงินกู้ของ เครดิตยูเนียนฯท่านหนึ่งได้ความว่า ชาวบ้านบางคนซึ่งเป็นสมาชิกของ เครดิตยูเนียนฯ แต่จิตตารมณ์แห่งการ เสียสละของเขาที่มีต่อเพื่อนบ้านคงจะหย่อนลงไปมาก จนไม่ ยอมรับรู้หลักการและเหตุผลอะไร เลย มุ่งแต่จะเอาผลประโยชน์ของตัวเอง คนพวกนี้ บางคนพอมาถึง เครดิตยูเนียนฯ ก็พูดคำเดียวว่า "จะมากู้เงินและต้องได้ทวย" เมื่อ คณะกรรมการ เงินกู้ตรวจสอบหลักฐานต่าง ๆ แล้วก็เริ่มสอบถาม เกี่ยวกับความจำเป็น มากน้อยเท่าใด และมีโครงการอะไรที่จะกู้เงินไปใช้ คนพวกนี้บางคนจะตอบว่า "ไม่ต้องพูดมากว่าคำพูด จะให้หรือไม่ให้ก็บอกมาคำเดียวเลย" ปัญหาเหล่านี้แม้ว่า สร้างความหนักใจให้กับคณะกรรมการ เงินกู้และกรรมการอื่น ๆ อย่างยิ่ง อย่างไร ก็ตาม ปัญหาเหล่านี้ในปัจจุบันแม้จะไม่หมดไปเลยทีเดียวแต่ก็เหลือเป็นจำนวนน้อย (เกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง) เมื่อเปรียบเทียบกับระยะเริ่มแรกของการจัดตั้ง เครดิตยูเนียนฯ

จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านส่วนมากและประธานคณะกรรมการดำเนินงาน คนปัจจุบันได้ความเห็นที่ตรงกันว่า คณะกรรมการ เงินกู้ โดยเฉพาะประธานคณะกรรมการ เงินกู้ ถือได้ว่าเป็นตำแหน่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้คนชื่อ สัตย์ ใจคอสุจริตเยือกเย็นและมีความยุติธรรมเป็นที่ตั้ง ไม่เช่นนั้น เครดิตยูเนียนฯ จะต้องล้มกิจการแน่ ๆ เพราะจะเต็มไปด้วยเรื่องขัดแย้งต่าง ๆ มากมาย

๔. คณะกรรมการตรวจบัญชี กรรมการพวกนี้มีหน้าที่แต่เพียงตรวจสอบ บัญชี เท่านั้น พวกนี้จะไม่ต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสมาชิกแต่อย่างใด

การบริหารงานของคณะกรรมการเหล่านี้จะแบ่งงานกันตามความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย แต่คณะกรรมการดำเนินงานนั้นจะมีสิทธิ์ตรวจสอบและควบคุมการบริหารงานของคณะกรรมการฝ่ายใดก็ได้ทุกฝ่าย หน้าที่สำคัญของคณะกรรมการดำเนินงานอีกประการหนึ่งก็คือ การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้ต้องการเงินกู้ที่เป็นกรรมการอยู่ในคณะกรรมการเงินกู้ เพราะการกู้เงินของสมาชิกทุกคนซึ่งรวมทั้งคณะกรรมการทุกคนจะต้องอยู่ในการพิจารณาอนุมัติของคณะกรรมการเงินกู้เป็นเด็ดขาด แต่ถ้าวจะให้คณะกรรมการเงินกู้พิจารณาการขอกู้เงินกันเองของกรรมการในฝ่ายตน ย่อมจะไม่ชอบด้วยเหตุผลจะต้องให้คณะกรรมการดำเนินงานเป็นผู้พิจารณา

กรรมการทุกคนที่ทำงานให้เครดิตยูเนียนฯ โคกวิสัย จะทำงานด้วยความสมัครใจทุกคน จะไม่ได้รับค่าจ้างเป็นเงินตอบแทนแต่อย่างใด ทุกคนถือว่าทำงานเพื่อกลุ่มเพื่อชาวบ้านชุมชนโคกวิสัยเป็นส่วนรวม แต่จากการสัมภาษณ์ประธานคณะกรรมการดำเนินงานคนปัจจุบัน ยอมรับว่า "กรรมการทุกคนได้รับอภิสิทธิ์เกี่ยวกับการขอกู้ยืมเงินบ้างเล็กน้อย เช่น การตัดสินเงินกู้ให้กันเอง โดยไม่ได้คำนึงถึงกฎเกณฑ์บางข้อ แต่ทั้งนี้ต้องไม่อยู่ในลักษณะโจ่งแจ้งจนเห็นได้อย่างชัดเจน เพราะจะทำให้หน้าเกลียดเกินไป การกระทำดังกล่าวไม่อาจถือได้ว่าเป็นความผิดเพราะทุกคนทำงานโดยไม่ได้กินเงินเดือนจากเครดิตยูเนียนฯ การให้อภิสิทธิ์เล็ก ๆ น้อย ๆ เช่นนี้ถือว่าเป็นเรื่องของการให้กำลังใจกันเท่านั้น"

นิคมนักบุญคามิลโล เป็นนิคมสำหรับรักษาโรคเรื้อนและอัมพาตซึ่งรับคนไข้ทั่วไป มีคนไข้จากจังหวัดต่าง ๆ ของทุกภาคในประเทศไทยที่มารับการรักษา นิคมนี้เป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักคามิลโล ซึ่งเป็นองค์การหนึ่งของศาสนาคาทอลิก นิคมนี้เริ่มโดยนักบุญคามิลโล แต่เนื่องจากนิคมนี้ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตของชุมชนโคกวิสัยโดยตรง เป็นแต่เพียงมีแหล่งที่ตั้งอยู่ในบริเวณทางทิศใต้สุดของชุมชนบ้านโคกวิสัยเท่านั้น จึงไม่กล่าวในรายละเอียดต่าง ๆ ในที่นี้.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นายนิวัฒน์ ฉิมพาลี เกิดวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๓ บ้านเลขที่ ๕๔ หมู่ ๑
ตำบลทับคล้อ อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร สำเร็จหลักสูตรสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี ๒๕๑๖ ปัจจุบันตำแหน่ง คือ อาจารย์ประจำระดับ ๓
แห่งภาควิชามานุษยวิทยา คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

